

Utredning
Idrott & förening

Göteborgs
Stad

Strategi för Göteborgs sim- och badanläggningar

Innehåll

1. Inledning	32
1.1. Bakgrund och syfte	32
1.2. Avgränsningar, metod och disposition.....	32
2. Sim- och badanläggningar i Göteborg	35
2.1. Lokalisering, besöksstatistik, ägarförhållanden samt bassängutbud.....	35
2.2. Kommunalt ägda anläggningar, öppna för allmänheten	37
2.2.1. Valhallabadet.....	37
2.2.2. Lundbybadet.....	38
2.2.3. Angered Arena	38
2.2.4. Frölundabadet.....	39
2.2.5. Askims simhall.....	39
2.2.6. Kärra simhall	39
2.2.7. Hammarbadet	39
2.3. Kommunalt ägda anläggningar, ej öppna för allmänheten	40
2.3.1. Dalheimers hus	40
2.3.2. Lilla Amundöns bad	40
2.3.3. Styrso simhall	40
2.4. Privat ägda anläggningar, öppna för allmänheten.....	40
2.4.1. Kristinedals Träningscenter.....	40
2.4.2. Sörredsbadet	41
3. Göteborg – nuläge och framtid	42
3.1. De demografiska utmaningarna	42
3.1.1. Befolkningen och dess sammansättning.....	42
3.1.2. Folkmängden i framtiden	43
3.2. Befolkningens simkunnighet och folkhälsa	45
3.2.1. Vad säger kursplanen?.....	45
3.2.2. Hur ser simkunnigheten ut i Göteborg?	46
3.2.3. Varför kan elever inte simma?	47
3.2.4. Skillnader i livsvillkor och hälsa	48
3.3. Simskolestrategin och övriga politiska uppdrag	49
3.4. Badens tillgänglighet.....	50
3.4.1. Tillgänglighet ur ett geografiskt perspektiv	50
3.4.2. Tillgänglighet ur ett rättighetsperspektiv	54
3.5. Den organiserade idrottens möjligheter	55
3.5.1. Simidrotten i ett nationellt perspektiv	55
3.5.2. Simidrotten i ett lokalt perspektiv	56
3.6. Turistnäringen	57
3.6.1. Vad är turism?	57
3.6.2. Lisebergs planer på äventyrsbad	59
4. Den byggnadstekniska statusen	60
4.1. Valhallabadet.....	60
4.2. Lundbybadet.....	61
4.3. Angered Arena	62
4.4. Frölundabadet.....	62
4.5. Askims simhall.....	63

4.6. Kärra simhall.....	64
4.7. Hammarbadet.....	64
4.8. Dalheimers hus.....	65
4.9. Lilla Amundöns bad.....	66
4.10. Styrso simhall.....	66
5. Hur ser det ut i andra kommuner?	68
5.1. Strategiska frågor och ställningstaganden.....	68
5.2. Situationen i Göteborgs kranskommuner.....	68
5.3. Situationen i Sveriges kommuner	70
5.4. Ägande och drift i Stockholm och Malmö.....	71
6. Vad tycker göteborgarna?.....	73
6.1. Resultat från kundundersökningen.....	73
6.2. Resultat från medborgarundersökningen	75
6.2.1. Frågor som enbart har ställts till besökare.....	76
6.2.2. Frågor som enbart har ställts till icke-besökare.....	76
6.2.3. Frågor som har ställts till både besökare och icke-besökare	77
6.3. Resultat från webbundersökningen	79
6.4. Synpunkter med anledning av Göteborgs 400-årsjubileum	80
7. Förvaltningens förslag	82
7.1. Våra övergripande synpunkter	82
7.1.1. Vi behöver investera i sim- och badanläggningar	82
7.1.2. Vad är det för anläggningar som vi vill bygga?	83
7.1.3. Vår inställning till äventyrsbad på Liseberg.....	83
7.1.4. Vår inställning till utomhusbassänger	84
7.2. Förslag avseende de befintliga sim- och badanläggningarna.....	84
7.2.1. Valhallabadet.....	84
7.2.2. Lundbybadet.....	86
7.2.3. Angered Arena	87
7.2.4. Frölundabadet.....	87
7.2.5. Askims simhall.....	87
7.2.6. Kärra simhall	88
7.2.7. Hammarbadet	88
7.2.8. Dalheimers hus	88
7.2.9. Lilla Amundöns bad	89
7.2.10. Styrso simhall	89
7.3. Förslag avseende nya sim- och badanläggningar.....	89
7.3.1. Ny anläggning i Kortedala/Bergsjön.....	89
7.3.2. Ny anläggning i Torslanda/Björlanda	90
7.3.3. Ny anläggning i Majorna-Linné	90
7.3.4. Ny anläggning, lokalisering oklar	91
7.4. Förslag avseende ägande och drift av sim- och badanläggningarna.....	91
7.4.1. Huvudmannaskap för verksamhetsdriften.....	91
7.4.2. Ägandet	93
7.4.3. ”Mellanrummet”.....	93
7.4.4. Sammanfattning av förslag beträffande ägande och drift	94
7.5. Sammanfattning av förvaltningens förslag	94
Bilaga 1. Befolkningsstatistik för Göteborgs Stad	98

1. Inledning

1.1. Bakgrund och syfte

Den 15 december 2014 behandlade idrotts- och föreningsnämnden ärendet ”Uppdrag om översyn av badanläggningar i Angered” (diarienummer 0002/14). I detta sammanhang beslutade nämnden att hos kommunstyrelsen begära uppdrag att utarbeta förslag till en långsiktig bad- och simhallsstrategi för hela staden.

I samband att kommunstyrelsen den 3 juni 2015 fattade beslut om budgeten för 2016, fattade den också beslut om ett antal uppdrag. Ett av dem löd (enligt yrkande från MP, S och V):

Sammantagen strategi för badhus

Staden behöver ta ett helhetsgrepp på de kommunala baden oavsett huvudman och utarbeta en strategi för stadens bad och de investeringar i badanläggningar som kan behöva göras framgent. Vid denna översyn behövs ta hänsyn till såväl simskolestrategin, befolkningens simkunnighet och folkhälsa, badens tillgänglighet, den organiserade idrottens möjligheter och turistnäringen som till de demografiska utmaningarna. Även det varierande ägandet av anläggningarna bör vara en del i översynen.

Förslag till beslut i kommunstyrelsen:

Att hemställa till idrotts- och föreningsnämnden att i samråd med övriga aktörer i staden utreda organisering och investeringsbehov i stadens bad och återkomma med ett förslag på en sammanhållen strategi i frågan.

Idrotts- och föreningsförvaltningens mål har varit att genomföra detta uppdrag på så sätt att nämnden kan åiterrapportera till kommunstyrelsen senast den 1 december 2016.

1.2. Avgränsningar, metod och disposition

Förvaltningen har utgått från det ovan citerade yrkandet när vi har gjort våra avgränsningar. Där framgår att det är de kommunala baden oavsett huvudman som nämnden ska utarbeta en strategi för. Eftersom uppdraget kommer från kommunstyrelsen i Göteborg, förutsätter vi att det är de primärkommunala baden och inte de landstingskommunala (till exempel rehabiliteringsbassängerna vid vissa sjukhus) som avses. Vi noterar även att yrkandet lyfter fram följande aspekter:

- simskolestrategi
- befolkningens simkunnighet och folkhälsa
- badens tillgänglighet
- den organiserade idrottens möjligheter
- turistnäringen
- de demografiska utmaningarna

Utifrån dessa aspekter gör vi tolkningen att de sim- och badanläggningar som avses är sådana där det förekommer exempelvis simundervisning, motionssim, träningssim eller tävlingssim. Vår tolkning är också att det är inomhusanläggningar som ska ingå i utredningen, och inte några friluftsbad (med undantag för vissa utomhusbassänger). Vi är medvetna om att såväl simundervisning som föreningsliv förekommer i hav och sjöar i anslutning till friluftsbad under sommarsäsongen, men avgränsar oss i den här utredningen till den inte lika säsongsberoende verksamhet som äger rum i inomhusanläggningarna.

Med dessa utgångspunkter finns det idag totalt sju kommunalt ägda sim- och badanläggningar i Göteborg som är öppna för allmänheten. De är Valhallabadet, Lundbybadet, Angered Arena, Frölundabadet, Askims simhall, Kärra simhall och Hammarbadet. Det finns därutöver tre kommunala sim- och badanläggningar som inte är öppna för allmänheten. Två av dem (Dalheimers hus och Lilla Amundöns bad) är öppna för personer med funktionsnedsättning, medan den tredje (Styrsö simhall) måste bokas i förväg. Totalt ingår alltså tio kommunala sim- och badanläggningar i den här utredningen. Ägandet och verksamhetsdriften är tämligen utspritt, vilket vi återkommer till.

Därutöver finns det två icke-kommunalt ägda sim- och badanläggningar (Kristinedal och Sörredsbadet) som under stora delar av veckan har öppet för allmänheten och där simundervisning bedrivs. Då verksamheten påminner om de kommunala anläggningarnas, har vi valt att ge dem ett visst utrymme i utredningen.

Det finns också ett antal anläggningar som vi har valt att inte inkludera i utredningen på grund av att deras verksamheter sammantaget har alltför lite gemensamt med de aspekter som anges i yrkandet. Ändå kan de i många fall ha koppling till någon enskild aspekt och är därmed värda att nämna. Dit hör exempelvis flera hotell- och/eller spaanläggningar som Sankt Jörgen Park Resort och Arken Hotel & Art Garden Spa, vilka båda har viss koppling till turistnäringen. Vattenkompaniet i Klippan är för många barn den första kontakten med vatten och kan också vara en plats där de allra yngsta barnen lär sig simma. Bassängen vid Högsbo sjukhus fyller en viktig funktion vid rehabilitering, på samma sätt som Dalheimers hus och varmbassängerna vid exempelvis Valhallabadet och Angered Arena. Och vid såväl Hagabadet som Fysikens anläggning på Gibraltargatan utövas vattengympa, en aktivitet som sannolikt har positiva folkhälsoeffekter.

I utredningens inledande kapitel beskrivs de sim- och badanläggningar som finns i Göteborg, givet de avgränsningar vi just har redogjort för. Den bygger på information som vi har inhämtat från officiella källor som exempelvis årsrapporter och hemsidor, men också på det underlag som vi har fått från olika aktörer i samband med att vi har träffat dem.

Nästa kapitel är en beskrivning av nuläget, och i vissa fall även framtiden, för de aspekter som finns nämnda i yrkandet. Från statistikenheten på stadsledningskontoret har vi hämtat information om den demografiska situationen i Göteborg nu och i framtiden samt om folkhälsan. För att beskriva simkunnigheten i Göteborg har vi använt oss av stadens fritidsvaneundersökning samt det material som vi själva har samlat in från stadsdelarna. Med hjälp av beräkningar av restiden har vi fått en uppfattning om tillgängligheten till anläggningarna beroende på var i staden man bor. Genom möten med företrädare för de olika idrotter som använder bassängerna har vi fått en bild över den organiserade idrottens möjligheter.

Vi redogör därefter för den byggnadstekniska statusen för de tio kommunala sim- och badanläggningar som finns i staden. I det därpå följande kapitlet gör vi en omvärldspaning. Först redogör vi för några av de strategiska frågor och ställningstaganden som många svenska kommuner står inför avseende sim- och badanläggningar. Därefter följer en kartläggning av beståndet av sim- och badanläggningar, dels i Göteborgs grannkommuner, dels i övriga Sverige. Vi fokuserar även på ägar- och driftfrågor, där vi också gör en jämförelse med hur det ser ut i Stockholm och Malmö.

För att få en uppfattning om göteborgarnas synpunkter har vi genomfört såväl en kundundersökning som en medborgarundersökning. Kundundersökningen vänder sig enbart till personer som besöker våra sim- och badanläggningar medan

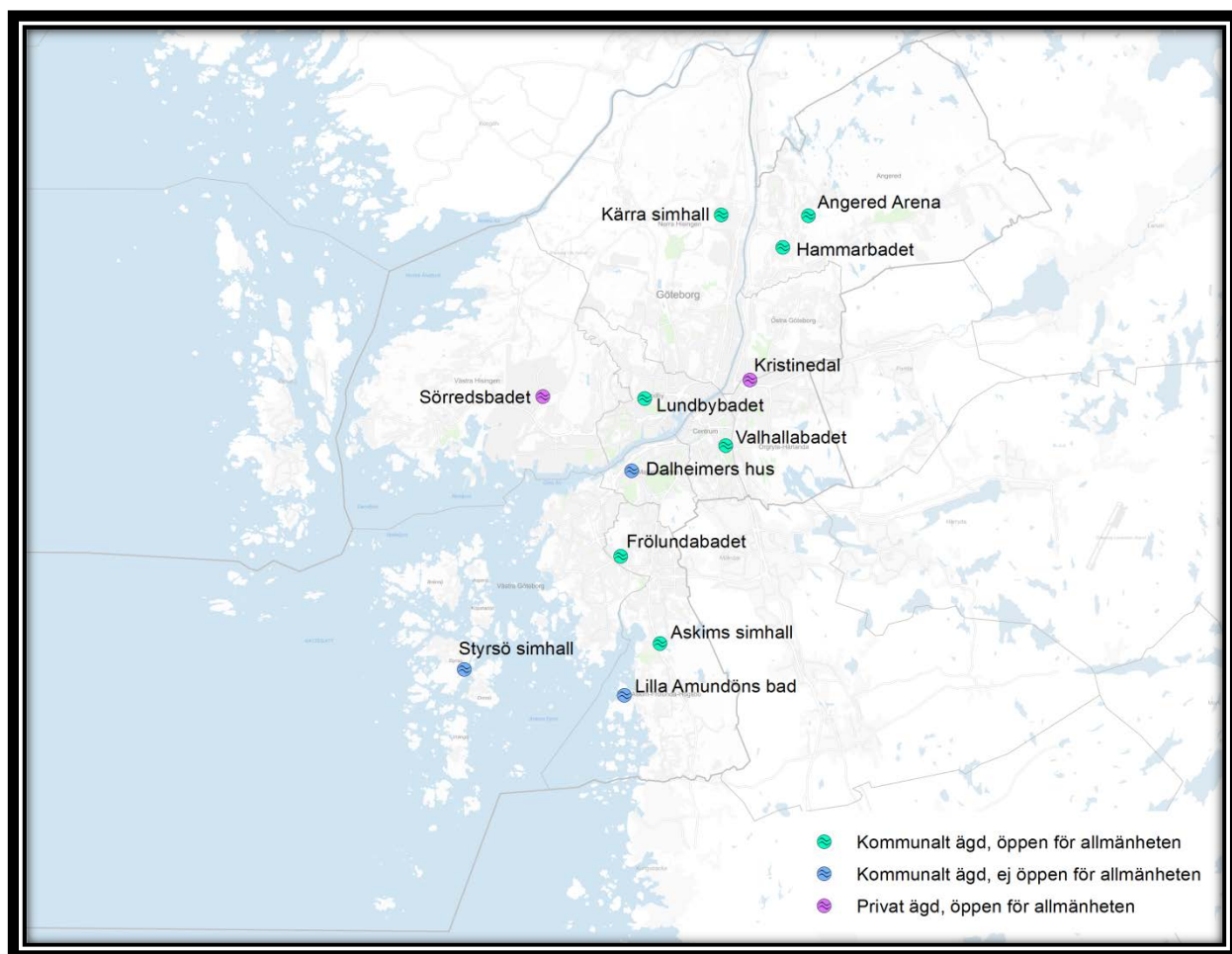
medborgarundersökningen även vänder sig till personer som inte gör det. De frågor som ställts i medborgarundersökningen har vi även publicerat i form av en webbenkät, som vem som helst har haft möjlighet att svara på. Dessa svar särredovisas, eftersom urvalet inte är slumpmässigt.

I det avslutande kapitlet kartlägger och analyserar vi behovet av sim- och badanläggningar i Göteborg. Behovsanalysen ligger sedan till grund för de åtgärder som vi föreslår. Åtgärderna avser såväl befintliga som nya anläggningar och inkluderar ställningstaganden till ägande och drift.

2. Sim- och badanläggningar i Göteborg

2.1. Lokalisering, besöksstatistik, ägarförhållanden samt bassängutbud

I figur 1 finns de tio kommunala sim- och badanläggningarna i Göteborg markerade på en karta tillsammans med de två privata. I tabell 1 anges besöksstatistiken för 2013, 2014 och 2015 och i tabell 2 anges vilka som äger respektive ansvarar för verksamhetsdriften. I tabell 3 redovisas längd, bredd och djup för de bassänger (med undantag för plaskbassänger) som finns i de tolv sim- och badanläggningarna. Anläggningarna beskrivs närmare under separata rubriker. När det gäller besöksstatistiken finns det för vissa år en del osäkerheter på grund av problem med inpasseringssystemet. Vi rekommenderar därför läsaren att inte dra alltför stora växlar av att det kan skilja en del mellan åren.

Figur 1. Sim- och badanläggningar i Göteborg.

Anläggning	Antal besök		
	2013	2014	2015
Valhallabadet	463 000	475 000	478 000
Lundbybadet	164 000	187 000	202 000
Angered Arena	81 000*	150 000	168 000
Frölundabadet	134 000	133 000	120 000
Kristinedal	90 000**	104 000	109 000
Askims simhall	74 000	76 000	72 000
Kärra simhall	64 000	59 000	64 000
Hammarbadet	11 000	9 000	2 000***
Styrso simhall	3 000	3 000	****

Sörredsbadet	ingen uppgift	ingen uppgift	ingen uppgift
Dalheimers hus	ingen uppgift	ingen uppgift	ingen uppgift
Lilla Amundöns bad	ingen uppgift	ingen uppgift	ingen uppgift

Tabell 1. Antal besök 2013, 2014 och 2015. Det är besök till simhallen som avses i de fall där anläggningen också innehåller annan verksamhet som gym, gruppträning eller is. Alla besöksiffror är avrundade till hela tusental. * = Angered Arena öppnade i april 2013. ** = Kristinedals inpasseringssystem infördes i mars 2013. *** = Hammarbadet stängde simverksamheten 31 maj 2015. **** = Styrso simhall hyrs ut till stadsdelen sedan 2015, ingen individuell statistik redovisas. Källa: Anläggningarna själva.

Anläggning	Ägs av	Drivs av
Angered Arena	Higab	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Askims simhall	Idrotts- och föreningsnämnden	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Dalheimers hus	Lokalnämnden	Social resursförvaltning
Frölundabadet	Lokalnämnden	SDF Askim-Frölunda-Högsbo
Hammarbadet	Göteborgslokaler	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Kristinedal	SKF	SKF:s personalstiftelse
Kärra simhall	Idrotts- och föreningsnämnden	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Lilla Amundöns bad	Idrotts- och föreningsnämnden	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Lundbybadet	Idrotts- och föreningsnämnden	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Styrso simhall	Lokalnämnden	Idrotts- och föreningsförvaltningen
Sörredsbadet	Sörred Fastighet AB	SLS Göteborg
Valhallabadet	Higab	GotEvent

Tabell 2. Vilka som äger och driver Göteborgs sim- och badanläggningar. Källa: Anläggningarna själva.

Anläggning	Typ av bassäng	Längd	Bredd	Djup	Bassängyta (kvm)
Angered Arena	Aktivitetsbassäng	17	7	1,5	119
	Hoppbassäng	11	10	3,8	110
	Motionsbassäng	25	20	1,5-2	500
	Varmbassäng	12	9	0-1,8	108
Askims simhall	Motionsbassäng	25	12,5	1-2	313
	Undervisningsbassäng	13,5	6	0,6-0,9	81
Dalheimers hus	Varmbassäng	16,5	4,5-11,5	0,9-1,6	132
Frölundabadet	Motionsbassäng	25	16,6	1,2-3,7	415
	Undervisningsbassäng	10,8	6,2	0,6-1,2	67
Hammarbadet	Undervisningsbassäng	17	12	0,8-1,2	204
Kristinedal	Motionsbassäng	25	8,8	1,2-1,8	220
Kärra simhall	Motionsbassäng	25	12,5	1-2	313
	Undervisningsbassäng	12,5	5	0,5-0,9	63
Lilla Amundöns bad	Utomhusbassäng	25	10-13	0,9-1,3	288
Lundbybadet	Utomhusbassäng	50	16,7	1,1-1,8	835
	Motionsbassäng	25	12	0,9-3,0	300
	Varmbassäng	13	7,8	1,2-1,5	101
	Undervisningsbassäng	10	6	0,6	60
Styrso simhall	Varmbassäng	12	8	0,7-1,15	96
Sörredsbadet	Motionsbassäng	25	12,7	1-1,6	318
Valhallabadet	Motionsbassäng	50	25	1,8-2	1 250

Motionsbassäng	25	16,7	2-5	418
Varmbassäng	16,7	10	0,8-1,1	167
Undervisningsbassäng	12,5	7	0,9-1,2	88
Summa bassängyta				6 563

Tabell 3. Bassänger i Göteborgs sim- och badanläggningar. Vi har här inte tagit med de plaskbassänger som flera av anläggningarna har. Med undervisnings- och varmbassänger avser vi bassänger som är mindre och grundare än de traditionella 25-metersbassängerna. Skillnaderna mellan dem är att varmbassängerna är ett par grader varmare. Varmbassänger kallas ibland även för rehabbassänger. Alla mått anges i meter (förutom bassängytan som anges i kvm) och i de fall där bredden och djupet varierar, anges intervallen. Källa: Anläggningarna själva.

2.2. Kommunalt ägda anläggningar, öppna för allmänheten

I det här avsnittet beskriver vi de kommunalt ägda anläggningar som är öppna för allmänheten. I tabell 4 redovisas hur många timmar i veckan som simhallarna används. Allmänhetens tider utgör mellan 72 och 88 procent av de nyttjade tiderna, övrig tid nyttjas av exempelvis föreningsliv och rehabilitering. Undantaget är Hammarbadet, där allmänhetens tider endast står för 31 procent av de tider som används under veckan. Det är främst simskola som bedrivs i Hammarbadet när anläggningen har stängt för allmänheten. Vissa dagar går det att förlänga öppettiderna, det gäller främst under helgerna.

Simhall	Nyttjade timmar/vecka	Varav timmar öppna för allmänheten	Andel timmar öppna för allmänheten
Angered Arena	85	75	88 %
Askims simhall	90,5	72	80 %
Frölundabadet	95,5	72,5	76 %
Hammarbadet	69	21,5	31 %
Kärra simhall	77	62	81 %
Lundbybadet	97	83,5	86 %
Valhallabadet	105	75,5	72 %

Tabell 4. Uppgifter om öppettider i simhallarna. Tiderna kan variera från termin till termin. Öppettiderna för Hammarbadet, som för närvarande är stängt, baseras på hur det såg ut tidigare.

2.2.1. Valhallabadet

Valhallabadet är Göteborgs största bad och centrum för den lokala simsporten. Antal besökare 2015 var 478 000, vilket är ungefär lika mycket som Lundbybadet, Angered Arena och Frölundabadet tillsammans. Det är också Göteborgs äldsta bad – invigningen skedde 1956. På Valhallabadet finns Göteborgs enda 50-metersbassäng inomhus, som tillkom genom en ombyggnad på 1980-talet. Förutom 50-metersbassängen finns en 25-metersbassäng, en undervisningsbassäng samt en varmbassäng i anslutning till Valhalla Sporthallar.

En stor mängd olika verksamheter bedrivs på Valhallabadet, bland annat babysim, simskolor, skollektioner, aktiviteter för funktionsnedsatta, motionssim, familjesim, föreningsträning från nybörjare till elit (konstsim, simhopp, simning, vattenpolo), tävlingar, simidrottsläger, vattengymnastik, rehabiliteringsträning, samt FaR (fysisk aktivitet på recept). Till skillnad från övriga sim- och badanläggningar i Göteborg attraherar Valhallabadet inte bara skolbesök från de närliggande stadsdelarna (i det här fallet Centrum och Örgryte-Härlanda), besöken kommer också från områden som ligger längre bort.

Ungefär 30 helger om året är bokade för tävlingar. Men anläggningen uppfyller inte kraven för att kunna arrangera simtävlingar på SM-nivå. 50-metersbassängen saknar läktare medan 25-metersbassängen inte har tillräcklig bredd på banorna. 25-metersbassängen är inte heller tillräcklig för simhoppstävlingar. Anläggningen kännetecknas idag av höga driftkostnader, stora investeringsbehov samt brister ur ett tillgänglighetsperspektiv. Valhallabadet ägs av det kommunala bolaget Higab, medan ett annat kommunalt bolag, GotEvent, ansvarar för verksamhetsdriften.

2.2.2. Lundbybadet

Lundbybadet är den enda sim- och badanläggning i Göteborg där det går att bada såväl inomhus som utomhus. Under sommarmånaderna är den 50 meter långa utomhusbassängen öppen. Inomhus finns en 25-metersbassäng, en varmbassäng, en undervisningsbassäng samt en mindre plaskbassäng. Skolbesöken kommer främst från någon av Hisingens stadsdelar, men även från Öckerö kommun, vars enda sim- och badanläggning består av en mindre varmbassäng med begränsade öppettider för allmänheten. Lundbybadet, som invigdes 1972, ägs av idrotts- och föreningsnämnden och drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen. I anläggningen finns även ett gym och möjlighet att bedriva gruppträning. Med sina 202 000 besök är Lundbybadet Göteborgs näst största bad.

Ser vi på hur bokningarna fördelar sig idag, har allmänheten tillgång till 81 procent av de tillgängliga tiderna i 25-metersbassängen och 63 procent av tiderna i undervisningsbassängen. Merparten av de tillgängliga tiderna i undervisningsbassängen ligger dock utanför de tidpunkter som i realiteten är aktuella för exempelvis barnfamiljer. I varmbassängen har rehabverksamheten de flesta bokningarna med 45 procent av alla tillgängliga tider.

2.2.3. Angered Arena

Angered Arena är Göteborgs senast byggda bad, invigt 2013. Det var första gången sedan 1980 som Göteborg fick ett nytt bad. På Angered Arena finns en 25-metersbassäng, en varmbassäng (som av personalen brukar kallas för en rehabbassäng) med möjlighet att höja och sänka botten, en aktivitetsbassäng, en hoppbassäng och två mindre plaskbassänger. I samma byggnad finns en ishall, ett gym, lokaler för gruppträning, ett aktivitetstorg, en sporthall samt en friidrottshall.

En skillnad mot Lundbybadet är att gruppen simskolor har den högsta andelen av alla bokningar i varmbassängen. Anledningen är att Angered Arenas varmbassäng egentligen är en kombinerad varm- och undervisningsbassäng. För 25-metersbassängen är bokningarna fördelade på likartat sätt som i Lundbybadet, med ett undantag. I Angered Arena är den näst största gruppen simskolor, i Lundbybadet är den näst största gruppen föreningar.

Angered Arena ägs av Higab och drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen. 2014, som var det första helår anläggningen var öppen, hade Angered Arena cirka 150 000 badbesök. 2015 hade besöksantalet ökat till 168 000. Skolbesöken kommer främst från stadsdelarna Angered och Östra Göteborg.

2.2.4. Frölundabadet

I samma fastighet som Frölunda kulturhus finns Frölundabadet, som invigdes 1980. Ägare är lokalnämnden. Stadsdelsförvaltningen Askim-Frölunda-Högsbo ansvarar för driften och har en anställd simlärare som bedriver simundervisning för årskurserna tre till sex från den egna stadsdelen samt från Västra Göteborg. Andra verksamheter är babysim, vuxensimskola samt olika former av vattengymnastik. 2015 hade badet ca 120 000 besök.

Frölundabadet har samarbete med Actic gym, som driver det gym som också finns i kulturhuset. De flesta besökare är familjer med mindre barn, pensionärer och bastubadare. Badet är unikt med sin verksamhet kopplat till ett kulturhus, med tillgång till både bio och bibliotek. Idag finns där en 25-metersbassäng med vattenrutschkana, en undervisningsbassäng samt en plaskbassäng. Precis som för många andra anläggningar har Frölundabadet behov av upprustningsåtgärder. Bland annat behöver reningsanläggningen bytas ut.

2.2.5. Askims simhall

Den sydligaste av de sim- och badanläggningar i Göteborg som är öppna för allmänheten är Askims simhall. Anläggningen invigdes 1971. Den består av en 25-metersbassäng, en undervisningsbassäng samt en plaskbassäng. I fastigheten finns också ett gym, en liten gruppträningslokal och en sporthall. Antalet badbesök 2015 uppgick till cirka 72 000. Idrotts- och föreningsnämnden är ägare och idrotts- och föreningsförvaltningen ansvarar för verksamhetsdriften. Skolbesöken kommer främst från stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo, men även från Majorna-Linné, som saknar en kommunal simhall som är öppen för allmänheten. Askims simhall stänger under tio veckor på sommaren. Då flyttar personalen istället ut till Lilla Amundöns bad.

2.2.6. Kärra simhall

Ett annat av Göteborgs 70-talsbad är Kärra simhall från 1978. I simhallen finns en 25-metersbassäng med rutschkana samt en undervisningsbassäng. I byggnaden finns också ett gym och en sporthall. Anläggningen ligger i stadsdelen Norra Hisingen och det är främst därifrån som skolbesöken kommer. 2015 hade Kärra simhall ungefär 64 000 badbesök. Anläggningen ägs av idrotts- och föreningsnämnden och drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen.

2.2.7. Hammarbadet

Hammarbadet, som byggdes 1972, är stadsdelen Angereds andra bad. Ägare är det kommunala bolaget Göteborgslokaler, medan idrotts- och föreningsförvaltningen står för driften. Vid sitt sammanträde den 15 december 2014 beslutade idrotts- och föreningsnämnden att Hammarbadet skulle stängas för renovering den sista maj 2015. I samma ärende beslutade nämnden att även Rannebergsbadet (det tredje badet i stadsdelen Angered) skulle stängas för renovering samma datum.

Under våren 2015 kom emellertid uppgifter om att Rannebergsbadets bassäng var i sämre skick än väntat och att kostnaderna för renovering skulle bli betydligt högre än vad de inledande förstudierna hade visat. Vid sammanträdet den 17 juni 2015 beslöt idrotts- och föreningsnämnden, enligt ett yrkande från (V), (S), (MP) och (FI), att prioritera en renovering av Hammarbadet på grund av såväl det geografiska läget som av sociala skäl. I skrivande stund är Hammarbadet stängt och förväntas öppna igen vid

årsskiftet 2017/2018. Hammarbadet är det minsta av Göteborgs bad med ett besöksantal på 9 000 personer under 2014. Den enda bassängen är en 17 meter lång undervisningsbassäng. I byggnaden finns även ett gym, som under 2014 hade närmare 19 000 besök.

2.3. Kommunalt ägda anläggningar, ej öppna för allmänheten

2.3.1. Dalheimers hus

I stadsdelen Majorna-Linné finns anläggningen Dalheimers hus. Förutom konferensrum, bibliotek, restaurang och gym finns i byggnaden också en 16,5 meter lång varmbassäng med 34-gradigt vatten. Bassängen är till för personer med funktionsnedsättning eller personer som har en sjukdom som gör att de behöver varmvattenträning. För att bada och träna i bassängen krävs ett intyg från läkare eller sjukgymnast. Besökarna erbjuds hjälpmedel som till exempel liftar och duschstolar.

Dalheimers hus byggdes 1974. Utanför de ordinarie öppettiderna erbjuds andra målgrupper tid. Dit hör skolelever från stadsdelen som inte klarar simkunnighetsmålet. Anläggningen har stängt under juli månad. Då flyttar många av besökarna till Lilla Amundöns bad. Dalheimers hus lockar besökare från hela staden, men också från kranskommunerna. Det förs dock ingen besöksstatistik. Anläggningen ägs av lokalförvaltningen och drivs av social resursförvaltning.

2.3.2. Lilla Amundöns bad

Lilla Amundöns bad är ett utomhusbad, byggt 1972, som har öppet från början av juni till början av september. För att ha behörighet till området och bassängen krävs att besökaren har en synlig funktionsnedsättning eller en aktuell remiss från läkare eller sjukgymnast. På anläggningen bedrivs simskola för funktionsnedsatta liksom vattengympa. Förutom en 25-metersbassäng med saltvatten finns där också en plaskbassäng samt ett friluftsbad. Lilla Amundöns bad ägs av idrotts- och föreningsnämnden och drivs av idrotts- och föreningsförvaltningen.

2.3.3. Styrso simhall

Styrso simhall är en liten anläggning som kräver förhandsbokning via Västra Göteborgs stadsdelsförvaltning. Den ägs av lokalförvaltningen, medan idrotts- och föreningsförvaltningen ansvarar för verksamhetsdriften. Bassängen är tolv meter lång och håller 33 graders värme. Många av bokningarna kommer från föreningar, men det är också vanligt att privatpersoner bokar anläggningen för bland annat barnkalas. Besökarna kommer främst från den södra skärgården, där simkunnigheten historiskt har varit låg. Styrso simhall byggdes 1979 och hade under 2014 ungefär 3 000 besökare.

2.4. Privat ägda anläggningar, öppna för allmänheten

2.4.1. Kristinedals Träningscenter

I närheten av Gamlestadstorget ligger anläggningen Kristinedals Träningscenter, som drivs av SKF:s personalstiftelse. Den byggdes 1973 och var då en fritidsanläggning och mötesplats för SKF:s anställda. Sedan 1990-talet är anläggningen öppen för

allmänheten. Anläggningen erbjuder olika friskvårdstjänster såsom gym, gruppträning och bad.

Simhallen består av en 25-metersbassäng med fyra banor där det bedrivs motionssimning, vattengympa och kurser för både vuxna och barn. Under 2015 hade anläggningen cirka 109 000 badbesök. Flera skolor från Östra Göteborg bedriver regelbundet simundervisning på anläggningen, som ligger i stadsdelen Örgryte-Härlanda vid gränsen till Östra Göteborg. I bassängen används saltvatten och bara en liten mängd klor, vilket gör det möjligt för personer som är känsliga mot klorvatten att använda den.

2.4.2. Sörredsbadet

Den andra fristående sim- och badanläggningen i Göteborg är Sörredsbadet, som ligger på Hisingens västra del. Anläggningen drivs av SLS Göteborg. På Sörredsbadet har simskoleverksamheten (skolsim, privata elever) högsta prioritet. Den övriga verksamheten på Sörredsbadet består av crawlkurser, vattengympa, motionssimning, badkalas, allmänt bad och utyrning av bassängtider. Anläggningen erbjuder motionssimning för allmänheten vissa tider i veckan.

Den enda bassäng som finns på Sörredsbadet är en 25 meter lång bassäng som är relativt grund (djupet är 1-1,6 meter). Sörredsbadet har än så länge inte någon besöksstatistik för helåret att redovisa, men tanken är att ett sådant system ska införas framöver.

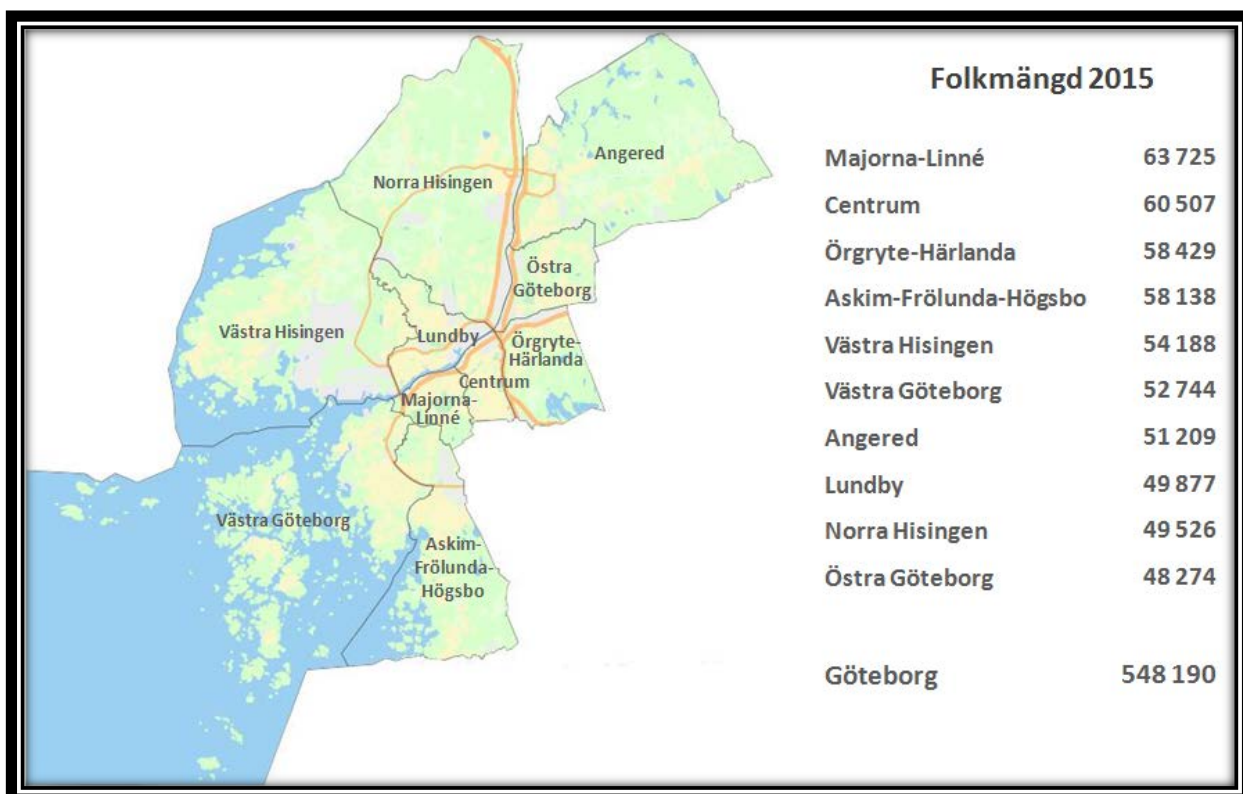
3. Göteborg – nuläge och framtid

I det här kapitlet gör vi en beskrivning av nuläget för de aspekter som nämns i utredningsdirektivet. När det gäller frågor om de demografiska utmaningarna finns det även prognoser för den framtida utvecklingen.

3.1. De demografiska utmaningarna

3.1.1. Befolkningen och dess sammansättning

I Göteborg bodde det drygt 548 000 personer den 31 december 2015. Staden består av tio stadsdelar, där Östra Göteborg är minst med ungefär 48 300 invånare, medan Majorna-Linné är störst med drygt 63 700 invånare. I figur 2 anges de exakta uppgifterna.

Figur 2. Stadsdelarna i Göteborg. Källa: Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad.

Sedan år 2000 har folkmängden ökat med 17 procent eller 81 200 personer. Räknat i procent är Lundby den stadsdel som ökat mest (55 procent), medan Västra Göteborg har ökat minst (5 procent). Hur folkmängden i Göteborg har förändrats mellan 2000 och 2015 framgår av tabell 5. Som synes är det åldersgrupperna 0-5 år samt 65-74 år som har ökat mest i procent, medan åldersgruppen 75 år och äldre har minskat. I bilaga 1 anges mer detaljerade uppgifter om befolkningsutvecklingen mellan 2000 och 2015.

År	0-5	6-15	16-19	20-64	65-74	75-	Totalt
2000	29 779	51 642	18 885	291 921	34 049	40 714	466 990
2015	41 305	55 288	21 035	346 358	47 706	36 498	548 190
Förändring 2000-2015	11 526	3 646	2 150	54 437	13 657	- 4 216	81 200
Förändring 2000-2015	39 %	7 %	11 %	19 %	40 %	- 10 %	17 %

Tabell 5. Folkmängden i Göteborg 2000-2015 fördelad på åldersgrupp. Källa: Statistiska centralbyrån.

Åldersstrukturen ser något olika ut mellan stadsdelarna. De yngsta åldersgrupperna (upp till 19 år) är som mest tongivande i Angered, Västra Hisingen och Västra Göteborg. Centrum, Majorna-Linné och Lundby har de högsta andelarna inom de förvärvsarbetande åldrarna (20-64 år), medan Askim-Frölunda-Högsbo är den stadsdel med högst andel pensionärer (65 år och äldre).

Ett annat sätt att mäta storlek på är att utgå från dagbefolkningen, det vill säga antalet förvärvsarbetande med arbetsplats i stadsdelen. Dagbefolkningen är klart högst i Centrum med 101 300 personer. Tvåa kommer Majorna-Linné med 35 600 personer medan Angered hamnar sist med ungefär 9 100 personer. De centrala delarna av Göteborg kännetecknas alltså av en hög inpendling från andra stadsdelar och kommuner. En liknande bild framträder när vi undersöker gymnasieskolornas placering. Av 49 gymnasieskolor i Göteborg är hela 44 lokaliserade i de tre mest centrala stadsdelarna Centrum, Majorna-Linné och Lundby. Grundskolorna är däremot förhållandevis jämnt spridda över staden.

Varje stadsdel delas in i ett antal primärområden. I Göteborg finns det totalt 96 primärområden. Flest invånare bor i primärområdet Krokslätt i stadsdelen Centrum (12 500 personer) medan andra primärområden främst består av industrifastigheter och därför är tämligen små sett till folkmängden. Vi kunde tidigare konstatera att Lundby är den stadsdel som har ökat mest sedan 2000. Det förklaras av att primärområdena Eriksberg och Lindholmen återfinns i stadsdelen. Dessa båda primärområden har mångdubbplats under 2000-talet.

3.1.2. Folkmängden i framtiden

De befolkningsprognoser som stadsledningskontoret gör för Göteborg sträcker sig för närvarande till 2025. Mellan 2015 och 2025 förväntas folkmängden öka med nästan 92 000 invånare eller 17 procent. Den procentuellt största ökningen står åldersgrupperna gymnasieelever (16-19 år) samt äldre pensionärer (75- år) för. Dessa grupper förväntas öka med hela 39 respektive 34 procent. För åldersgruppen äldre pensionärer rör det sig om den stora gruppen 40-talister som successivt kommer att lämna åldersgruppen 65-74 år. Som framgår av tabell 6 kommer det att ske en tydlig befolkningstillväxt i samtliga åldersgrupper. I bilaga 1 anges mer detaljerade uppgifter om befolkningsprognosen mellan 2015 och 2025.

År	0-5	6-15	16-19	20-64	65-74	75-	Totalt
2015	41 305	55 288	21 035	346 358	47 706	36 498	548 190
2025	47 535	70 573	29 273	392 096	51 907	48 734	640 118
Förändring 2015-2025	6 230	15 285	8 238	45 738	4 201	12 236	91 928
Förändring 2015-2025	15 %	28 %	39 %	13 %	9 %	34 %	17 %

Tabell 6. Befolkningsprognos för Göteborg till och med 2025 fördelad på åldersgrupp. Källa: Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad.

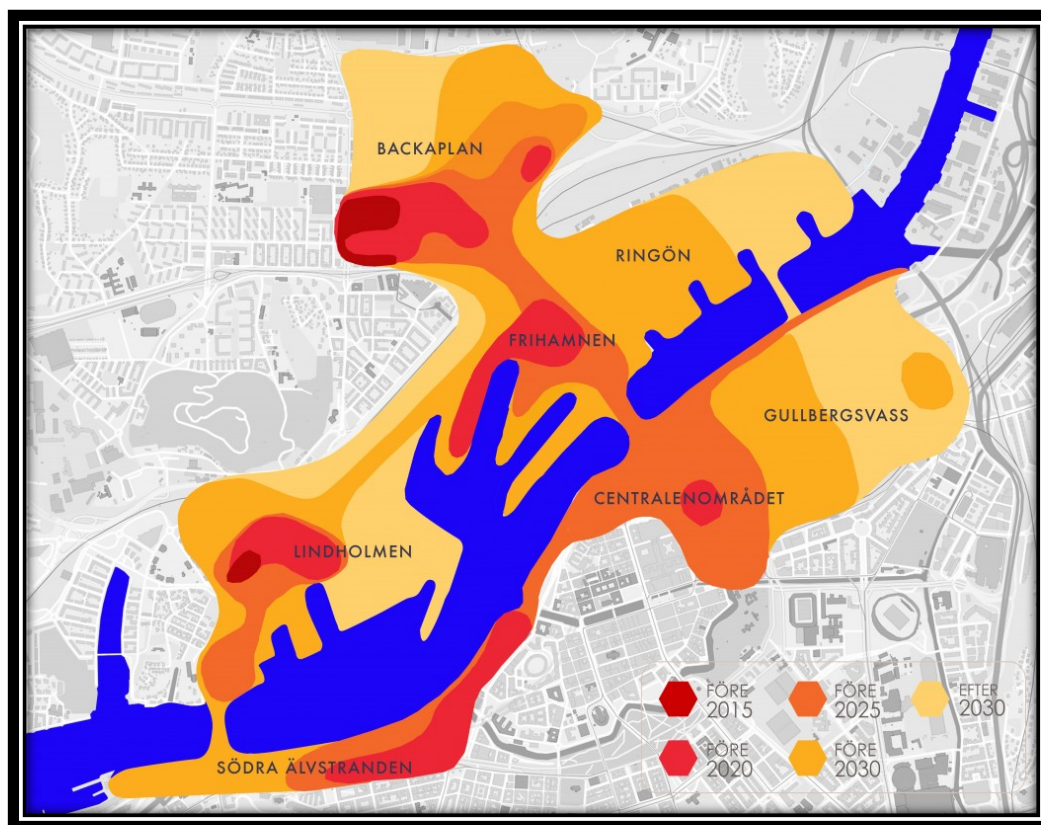
För stadsdelarna finns i skrivande stund en befolkningsprognos som enbart sträcker sig till och med 2020. Enligt den prognosen kommer samtliga stadsdelar att öka sin folkmängd. Starkast i procentuella tal är ökningen i Askim-Frölunda-Högsbo, Östra

Göteborg, Lundby och Örgryte-Härlanda (mellan 11 och 15 procent). I Majorna-Linné och Västra Göteborg är ökningen svagast (mellan 4 och 5 procent).

Stadsledningskontoret gör alltså än så länge bara en befolkningsprognos för hela Göteborg som sträcker sig till och med 2025. Förändrade situationer i omvärlden gör att alla former av befolkningsprognoser är behäftade med stor osäkerhet och osäkerheten blir större ju längre fram i tiden man tittar. Exempelvis har den kraftigt ökade invandringen under 2010-talet medfört att många gamla befolkningsprognoser har fått justeras upp. I stadsledningskontorets befolkningsprognos är den årliga ökningstakten drygt 1,5 procent per år fram till 2025. Om vi antar att folkmängden fortsätter öka med samma takt bortom 2025, kommer Göteborg under 2031 passera 700 000 invånare och vid 2035 ha närmare 750 000 invånare, alltså ungefär 200 000 fler än under 2015.

I Göteborg har det på senare år tagits fram flera strategier med siktet inställt på just 2035. Då beräknas Göteborg vara kärnan i en arbetsmarknadsregion med 1,75 miljoner invånare. 2012 antog Göteborgs kommunfullmäktige ”Vision Älvstaden”, som anger på vilket sätt och med vilka kvaliteter som de centrala utvecklingsområdena i Göteborg ska växa fram. Älvstadens styrgrupp godkände i november 2015 ”Älvstaden – färdplan 2016”, som är en målbild över Älvstadens utbyggnad med femårsintervall fram till 2035. I figur 3 illustreras de olika delområdena i Älvstaden och när de förväntas vara genomförda. Av tabell 7 framgår att det fram till år 2035 rör sig om ungefär 30 000 nya bostäder och 62 500 nya arbetsplatser.

2014 antog byggnadsnämnden ”Strategi för utbyggnadsplanering 2035”, som fokuserar på mellanstaden, området utanför stadskärnan. Även i mellanstaden väntas en stark tillväxt av bostäder och arbetsplatser och därmed också olika former av kommunal service.

Figur 3. Illustration över Älvstaden. Källa: Älvstadens hemsida

Område	Antal nya bostäder	Antal nya arbetsplatser
--------	--------------------	-------------------------

	till och med 2035	till och med 2035
Frihamnen/Ringön	7 950	16 000
Kvillebäcken	2 000	600
Backaplan	4 000	12 000
Masthugget	1 600	5 100
Skeppsbron	450	1 000
Centralenområdet	2 000	12 000
Gullbergsvass	9 000	12 000
Lindholmen	3 000	3 800
Summa	30 000	62 500

Tabell 7. Målbild för tillkommande bostäder och arbetsplatser i Älvstadens delområden. Källa: Älvstaden – färdplan 2016, Göteborgs Stad

3.2. Befolkningens simkunnighet och folkhälsa

De undersökningar om göteborgarnas simkunnighet som görs, vänder sig i huvudsak till skolelever. Det närmaste vi kan komma för vuxna är en rikstäckande undersökning bland personer i åldern 18-79 som SLS genomför. Resultaten redovisas på länsnivå och 2014 visade det sig att Västra Götaland var det län som hade högst simkunnighet, 83 procent. Det kan jämföras med simkunnigheten nationellt på 78 procent. När vi däremot ska redovisa resultaten över göteborgarnas folkhälsa finns det undersökningar som riktar sig både till barn och vuxna.

3.2.1. Vad säger kursplanen?

Kursplanen anger att för att få godkänt betyg i ämnet idrott och hälsa ska en elev i årskurs sex:

- kunna simma 200 meter varav 50 meter i ryggläge
- kunna hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap under olika årstider

Kursplanen säger att eleverna ska kunna simma i mag- och ryggläge men pekar inte ut några särskilda simsätt, det är upp till läraren att välja vilka simsätt som lärs ut. Tonvikten ligger på att eleverna lär sig simma och att de klarar olika situationer vid vatten. Eleverna ska också få kunskaper om risker och säkerhet genom undervisningen. De ska då lära sig hur man ska bete sig när man badar vid stranden eller i badhuset, till exempel att man inte ska bada ensam. Det kan också handla om att lära sig var man kan och inte kan dyka. I årskurserna fyra till sex ska eleverna också lära sig att hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap, vilket innebär att de ska få lära sig att agera med hjälp av till exempel livboj eller livlina.

Efter att eleverna fått möjlighet att utveckla grundläggande vattenvana och simkunnighet, övergår undervisningen i årskurserna sju till nio till att handla om olika simsätt i mag- och ryggläge. Med det menas till exempel crawl, bröst- och fjärlssim samt ryggsim. Eleverna ska nu också kunna hantera nödsituationer vid vatten med *alternativa* hjälpredskap under olika årstider.

Det är skolan och läraren som ansvarar för att undervisa i simning, badvett och säkerhet. Undervisningen kan ske inomhus i simhallar, men kan också genomföras utomhus vid badplatser eller i naturmiljö. I den här utredningen har vi, som vi tidigare redogjort för, valt att avgränsa oss till inomhusanläggningar. En del skolor samarbetar med simhallar och personal som är knuten dit, men det är fortfarande idrottsläraren som ansvarar för att planera undervisningen. Läraren ansvarar också för att simundervisningen genomförs

på ett sätt som gör att eleverna uppnår de kunskapskrav som finns i kursplanen för ämnet idrott och hälsa. Undervisningen börjar redan i årskurs ett till tre.

3.2.2. Hur ser simkunnigheten ut i Göteborg?

Även för idrotts- och föreningsnämnden i Göteborg är simkunnigheten en prioriterad fråga, vilket framgår av nämndens mål- och inriktningsdokument för 2016. För att mäta simkunnigheten i Göteborg använder vi oss av två olika undersökningar, där den första undersökningen bygger på svar från eleverna själva, medan den andra bygger på svar från stadsdelarna.

Våren 2014 gjorde Göteborgs Stad en undersökning om barn och ungdomars fritidsvanor. Resultaten finns att läsa i rapporten "Barn och ungas fritidsvanor 2014". Undersökningen vände sig till samtliga elever i årskurs två, fem, åtta samt i gymnasieskolans årskurs två. Den gjordes i form av en webbenkät och den totala svarsfrekvensen blev 52 procent. Vi ska här fördjupa oss i en enskild fråga, nämligen "Kan du simma minst 200 meter"? Tabell 8 visar resultaten i procent för samtliga elever, oavsett årskurs, nedbrutet på stadsdelsnivå.

Stadsdel	Andel		
	Ja	Nej	Vet ej
Västra Hisingen	84 %	9 %	7 %
Askim-Frölunda-Högsbo	83 %	9 %	8 %
Norra Hisingen	83 %	8 %	10 %
Centrum	81 %	9 %	10 %
Örgryte-Härlanda	81 %	8 %	11 %
Västra Göteborg	80 %	9 %	11 %
Majorna-Linné	79 %	9 %	12 %
Lundby	73 %	12 %	15 %
Angered	65 %	21 %	14 %
Östra Göteborg	63 %	26 %	11 %
Totalt	79 %	11 %	10 %

Tabell 8. Andel elever som svarar ja, nej eller vet ej på frågan "Kan du simma minst 200 meter"?
Källa: "Barn och ungas fritidsvanor 2014", genomförd av Scandinfo Marketing Research på uppdrag av Göteborgs Stad.

I sju av de tio stadsdelarna är det mellan 79 och 84 procent av eleverna som anger att de kan simma minst 200 meter. Därefter kommer Lundby med 73 procent. I botten ligger Angered med 65 procent och Östra Göteborg med 63 procent. Det finns en tydlig skillnad i simkunnighet utifrån födelseland. Av eleverna som är födda i Sverige med en eller båda föräldrarna födda i Sverige anger 85 procent att de kan simma minst 200 meter. För elever som är födda utanför Sverige är motsvarande andel endast 63 procent.

Det finns också en tydlig skillnad när vi bryter ner resultaten på årskurs. I den yngsta åldersgruppen, årskurs två, är det 50 procent som är simkunniga. Det kan jämföras med de tre äldre åldersgrupperna, alltså årskurs fem, åtta samt årskurs två på gymnasiet, där simkunnigheten ligger på ungefär 90 procent.

Det går även att bryta ner resultaten för de enskilda stadsdelarna på åldersgrupp. I årskurs två visar det sig att merparten av eleverna i Angered och Östra Göteborg inte kan simma minst 200 meter (42 respektive 49 procent). I övriga stadsdelar är det fler som kan simma än som inte kan det. Om vi istället slår ihop svaren från elever i årskurs fem, åtta samt årskurs två på gymnasiet blir simkunnigheten betydligt högre. I åtta av tio

stadsdelar ligger den på 90 till 94 procent. Men återigen är det Angered och Östra Göteborg som skiljer ut sig. Där är det 78 respektive 81 procent som är simkunniga.

Det finns ytterligare en undersökning som mäter skolelevers simkunnighet. Under våren 2015 skickade idrotts- och föreningsförvaltningen ut en enkät till de tio stadsdelarna. Enkäten gick till sektorscheferna för utbildning. De ombads ange hur många pojkar och flickor som fanns i årskurs sex och nio samt hur många av dem som var simkunniga. Frågorna avsåg hur det såg ut vårterminen 2014. Till skillnad från fritidsvaneundersökningen ställdes alltså inte frågan direkt till eleverna. Resultaten anges i tabell 9.

Stadsdel	Andel simkunniga i årskurs 6	Andel simkunniga i årskurs 9
Örgryte-Härlanda	98 %	100 %
Majorna-Linné	96 %	95 %
Västra Göteborg	96 %	ingen uppgift
Norra Hisingen	95 %	96 %
Askim-Frölunda-Högsbo	93 %	95 %
Centrum	92 %	94 %
Lundby	92 %	86 %
Östra Göteborg	84 %	74 %
Västra Hisingen	83 %	80 %
Angered	78 %	77 %
Totalt	91 %	89 %

Tabell 9. Andel elever i årskurs 6 respektive årskurs 9 som enligt stadsdelen är simkunniga. För Majorna-Linné anges resultaten från vårterminen 2013, i övriga fall är det vårterminen 2014 som avses. För Västra Göteborg saknas uppgifter avseende årskurs 9. Källa: Stadsdelarna själva.

Resultaten påminner mycket om fritidsvaneundersökningen. Återigen avviker Angered och Östra Göteborg med en lägre simkunnighet, men nu får de också sällskap av Västra Hisingen. Det finns tydliga skillnader inom Västra Hisingen. Medan simkunnigheten är nästan 100 procent i Torslanda, är den betydligt lägre i Biskopsgården. Noterbart är att simkunnigheten ofta är högre i årskurs sex än i årskurs nio – för Lundby och Östra Göteborg är differensen extra tydlig.

Könsskillnaderna i simkunnighet är i allmänhet små, förutom i de tre stadsdelar som har lägst simkunnighet. I årskurs sex i Östra Göteborg är 78 procent av pojkarna simkunniga, att jämföra med 91 procent bland flickorna. I årskurs nio är det istället pojkarna som är mer simkunniga än flickorna – 80 procent jämfört med 69 procent. För Västra Hisingens del är simkunnigheten högre bland pojkar än bland flickor såväl i årskurs sex som i årskurs nio. I Angereds fall finns det inga skillnader i årskurs sex, men bland eleverna i årskurs nio är simkunnigheten sju procentenheter högre hos pojkar.

3.2.3. Varför kan elever inte simma?

I Skolverkets rapport ”Redovisning av regeringsuppdrag om idrott och hälsa” finns följande formulering:

Förutsättningar för simundervisning och bedömning av denna är fortsatt problematiskt för många skolor. Kunskapskravet i simkunnighet uttrycks på detaljnivå, vilket medför att elever som inte fullt ut uppfyller kravet inte heller får godkänt betyg i ämnet, även om de i övrigt når kunskapskravet och ibland också de högre betygsstegen. För elever som anlänt sent till Sverige framkommer särskilda svårigheter att uppfylla kravet på simkunnighet. En förklaring som angetts är att de inte tidigare fått simundervisning och saknar vattenvana. I detta sammanhang är en upplevd brist på tillgång till simhallar ett

problem, särskilt vad gäller tid för stödundervisning. Huvudmannens ansvar att ge alla elever möjlighet att uppfylla kravet på simkunnighet och därmed de kunskapskrav som minst ska uppnås i ämnet bör fortsatt uppmärksammas.

Citatet ovan ligger i linje med de svar vi fick av stadsdelarna i den tidigare nämnda kartläggningen av simkunnigheten i Göteborg. De vanligaste svaren kan sorteras in under följande fyra områden:

- Ekonomi/resurser – simundervisningen tar mycket tid från annat.
- Tillgänglighet/avstånd – det tar lång tid att förflytta sig till simhallen och det är svårt att få tider.
- Kulturella aspekter – föräldrar vill inte att barn klär av sig i grupp och barnen vill inte vistas i bassängen tillsammans med elever med motsatt kön.
- Nyanlända – vissa stadsdelar får kontinuerligt nyanlända elever som saknar vattenvana.

När vi ber dem ge exempel på åtgärder som kan förbättra simkunnigheten märks särskilt dessa:

- Skolan behöver bli bättre på att planera och organisera. Simundervisning bör erbjudas på lov och helger.
- Insatserna behöver sättas in tidigare, alltså bland yngre åldrar.
- Tillför ekonomiska resurser – simskolan behöver bli billigare och fler simlärare anställas.
- Fler simhallar behöver byggas.

3.2.4. Skillnader i livsvillkor och hälsa

Under 2014 utkom den mycket uppmärksammade rapporten ”Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg”. Från rapportens förord hämtar vi följande citat:

Denna rapport är ett led i stadens arbete för social hållbarhet. Utgångspunkten är de prioriterade målen i kommunfullmäktiges budget som handlar om att minska skillnader i hälsa, utjämna livschanser och förebygga sociala problem. Syftet med rapporten är att ge en samlad bild av livsvillkoren och hälsan i staden, och den ska fungera som ett stöd för att staden ska kunna rikta insatserna dit de bäst behövs. En uppföljning av rapporten kommer att ske vart tredje år för att mäta om arbetet med att utjämna skillnader haft effekt.

Fokus i rapporten ligger på att belysa skillnader i hälsa utifrån så kallade mellanområden. Mellanområden är en geografisk indelning som befinner sig mellan stadsdelsnivå och primärområdesnivå. Medan det finns tio stadsdelar och 96 primärområden, uppgår antalet mellanområden till 30. Indelningen av mellanområden har främst skett utifrån socioekonomisk status. Det betyder att de primärområden som har likvärdig socioekonomi, som tillsammans har en befolkning på minst 10 000 invånare (som riktvärde) och ligger samlade geografiskt utgör de nya mellanområdena.

Rapporten visar att, oavsett vilken socioekonomisk indikator som används, är det ungefär samma mellanområden som ligger i topp och samma mellanområden som återfinns i botten när man rangordnar resultaten. Skillnaderna i hälsa och livsvillkor mellan olika befolkningsgrupper är stora och tenderar att öka över tid. En studie av medellivslängden visar till exempel att för kvinnor skiljer det 7,5 år och för män 9,1 år när olika mellanområden i Göteborg jämförs.

Om vi tittar på typiska socioekonomiska indikatorer som gymnasiebehörighet, andel barn som ingår i hushåll med långvarigt försörjningsstöd, utbildningsnivå, andel vuxna som upplever social isolering, förvärvsfrekvens, öppet arbetslösa och andel vuxna som upplever sin hälsa som god, är det följande mellanområden som noterar särskilt goda resultat:

- Södra Västkusten - i stadsdelen Västra Göteborg
- Stora Askim – i stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo
- Stora Sigfridsplan – i stadsdelen Örgryte-Härlanda
- Linnéplatsen – i stadsdelen Majorna-Linné
- Torslanda – i stadsdelen Västra Hisingen

På samma sätt är resultaten svaga för följande mellanområden:

- Södra Angered – i stadsdelen Angered
- Västra Biskopsgården – i stadsdelen Västra Hisingen
- Bergsjön – i stadsdelen Östra Göteborg
- Norra Angered – i stadsdelen Angered
- Kortedala – i stadsdelen Östra Göteborg
- Nya Frölunda – i stadsdelen Askim-Frölunda-Högsbo

Även om de allra flesta göteborgare har fått det bättre under de senaste decennierna, visar rapporten att det finns grupper som har halkat efter. Göteborg framstår därmed som en socioekonomiskt segregerad stad, där skillnaderna i livsvillkor och hälsa är påtagliga för såväl vuxna som barn.

3.3. Simskolestrategin och övriga politiska uppdrag

Den budget för 2016 som röstades igenom av Göteborgs kommunfullmäktige i juni 2015 var framtagen av (S), (MP), (V) och (FI). Ett särskilt kapitel ägnas åt jämlikhet. I kapitlet finns följande formulering:

Under de senaste decennierna har välståndet i Göteborg ökat samtidigt som inkomstskillnaderna vuxit. Det är en utveckling som är tydlig i hela Sverige och västvärlden. De med lägst inkomster har inte fått ta del av det ökade välståndet. Det finns växande grupper med låg utbildning, otrygga anställningar, hög arbetslöshet, låga inkomster och dålig hälsa. Att fortsätta skapa jämlika förutsättningar och öka utbytet mellan sociala grupper är stadens allra viktigaste utmaning.

Som en del i arbetet med att främja fysisk aktivitet och folkhälsa gav partierna idrotts- och föreningsnämnden i uppdrag att utreda möjligheten att erbjuda barn avgiftsfri kommunal simskola. I idrotts- och föreningsnämndens mål- och inriktningsdokument för 2016 skriver de rödgrönrosa partierna att ett av de särskilda uppdragen för nämnden är att:

Öka simkunnigheten bland barn och unga. I ett första steg genom att utreda möjligheten till avgiftsfri kommunal simundervisning för barn. Inleda verksamhet med fri simundervisning i Angered Arena och Lundbybadet under året.

I budgetförslaget för 2017 från (S), (MP), (V) och (FI), som kommunfullmäktige antog den 16 juni 2016, utvidgas uppdraget. Det står nu: ”Gratis simskola ska erbjudas från och med hösten 2017 för alla barn”.

I slutet av augusti 2016 inleddes första delen av ett pilotprojekt med 15 utvalda skolor där simundervisning bedrivs på Angered Arena, Askims simhall, Kärra simhall och Lundbybadet. Del två av pilotprojektet ska genomföras under våren 2017 och då av större omfattning, bland annat deltar även Frölundabadet. Ordinarie verksamhet planeras vara igång hösten 2017.

I sammanhanget är det också värt att nämna två andra beslut i budgeten för 2016, nämligen att erbjuda fri badentré för barn 16 år och yngre samt att fri entré ska inkluderas i pensionärskortet för kollektivtrafik. Den 1 februari 2016 hade samtliga sju kommunala sim- och badanläggningar som är öppna för allmänheten infört fri entré för unga och pensionärer, med undantag för Hammarbadet som för närvarande är stängt. Efter några månader går det att se att antalet besök har ökat på flera anläggningar, allra mest på Angered Arena.

3.4. Badens tillgänglighet

Med badens tillgänglighet tänker vi oss två olika delar. Den första delen berör tillgänglighet ur ett geografiskt perspektiv. Här är faktorer som avstånd och restider intressanta. Den andra delen tar upp tillgängligheten ur ett rättighetsperspektiv.

3.4.1. Tillgänglighet ur ett geografiskt perspektiv

Tillgängligheten ur ett geografiskt perspektiv kan mätas på flera olika sätt. I det här avsnittet fokuserar vi på restiden, först med kollektivtrafik och därefter med bil.

Det är svårt att få en exakt bild över hur långt varje stadsdel har till närmaste sim- och badanläggning. Eftersom stadsdelarna är stora till ytan kan resultaten bli olika beroende på vilken position i stadsdelen man utgår från. Därför har vi valt ut de tre befolkningsmässigt största primärområdena inom respektive stadsdel och redovisar tre olika resultat för var och en av de tio stadsdelarna. Totalt omfattar kartläggningen 30 primärområden (av totalt 96) eller drygt 50 procent av stadens befolkning. Vi har utgått från en hållplats i eller i anslutning till det egna primärområdet och sedan beräknat hur lång tid det tar att resa till den hållplats som ligger i anslutning till närmaste sim- och badanläggning (endast de sju anläggningar som har öppettid för allmänheten ingår). Om det har funnits flera alternativa resvägar har vi valt den kortaste. I tabell 10 redovisas restiden i minuter för varje stadsdels tre största primärområden rangordnade utifrån restidens längd.

Stadsdel	Närmaste bad	Restid i min - kortast	Restid i min - mellan	Restid i min - längst	Restid i min - snitt
Östra Göteborg	Hammarbadet/ Valhallabadet/ (Kristinedal)	9 (0)	21 (9)	27 (18)	19 (9)
Västra Hisingen	Lundbybadet/ (Sörredsbadet)	5 (5)	23 (23)	25 (25)	18 (18)
Majorna-Linné	Frölundabadet/ Valhallabadet	15	18	20	18
Örgryte- Härlanda	Valhallabadet/ (Kristinedal)	15 (13)	18 (14)	19 (19)	17 (15)
Västra Göteborg	Frölundabadet	10	11	16	12
Lundby	Lundbybadet	0	9	15	8
Centrum	Valhallabadet	5	6	13	8
Norra Hisingen	Kärra simhall/	0	8	15	8

		Lundbybadet			
Askim-Frölunda-Högsbo	Askims simhall/ Frölundabadet	4	5	6	5
Angered	Angered Arena/ Hammarbadet	0	3	4	2

Tabell 10. Restid i minuter med kollektivtrafik till närmaste sim- och badanläggning. Vi har utgått från de tre befolkningsmässigt största primärområdena inom respektive stadsdel. Vi har varken räknat med transporten från bostaden till hållplatsen eller från hållplatsen till sim- och badanläggningen. Inom parentes anges restiderna när Kristinedal och Sörredsbadet inkluderas. Källa: Västtrafik.

Resultaten visar att de tre största primärområdena i stadsdelen Östra Göteborg har mellan nio och 27 minuter till sin närmaste kommunala sim- och badanläggning. Det tar nio minuter att resa från Gamlestadstorget i Gamlestaden till Hammarkullens spårvagnshållplats utanför Hammarbadet. Det tar 21 minuter att resa från Kortedala Torg i Södra Kortedala till Scandinaviums hållplats utanför Valhallabadet. Från Komettorget i Östra Bergsjön tar det 27 minuter att resa till den närmaste anläggningen, som i det här fallet är Hammarbadet. Med en genomsnittlig restid på 19 minuter är Östra Göteborg den stadsdel som enligt det här sättet att mäta har längst restid till närmaste kommunala sim- och badanläggning.

Strax därbakom, på delad andraplats, hittar vi Västra Hisingen, Majorna-Linné och Örgryte-Härlanda. För Västra Hisingens del är det primärområdena Nolered och Björlanda som drar upp restiden, medan det bara tar ett par minuter att ta sig från Södra Biskopsgården till Lundbybadet. I Majorna-Linné är avstånden ungefär lika stora oavsett vilket primärområde man utgår från. Likadan blir bilden när vi studerar Örgryte-Härlanda. Angered och Askim-Frölunda Högsbo är de två stadsdelar med kortast resväg. Det är inte särskilt förvånande, eftersom de också är de enda stadsdelarna med två kommunala sim- och badanläggningar.

Om vi räknar med de två privatägda sim- och badanläggningarna Kristinedal och Sörredsbadet, får den förstnämnda ner restiden rejält för Östra Göteborg och lite grann för Örgryte-Härlanda. Sörredsbadet har ingen sådan effekt för Västra Hisingen eftersom den anläggningen har ett sämre läge ur kollektivtrafiksynpunkt. För övriga stadsdelar blir det ingen påverkan alls.

Låt oss istället studera restiderna med bil. Vi har nu utgått från motsvarande tre primärområden per stadsdel som i tabell 10, men istället valt ut en startpunkt i form av en gatuadress samt en slutpunkt i form av en sim- och badanläggning. För de flesta blir restiden kortare när bilen används. Precis som tidigare är det Västra Hisingen, Östra Göteborg och Majorna-Linné som har de längsta restiderna. För Östra Göteborgs del sjunker restiden dramatiskt med bil, vilket gör att det nu är Västra Hisingen som hamnar överst. Anledningen är att kollektivtrafiken från Kortedala/Bergsjön går ner till Gamlestadstorget, där passagerarna måste byta till en ny spårvagn som tar dem till Angered. Med bil går det istället att köra en genväg. I tabell 11 anges de exakta restiderna.

På samma sätt som för kollektivtrafiken, för vi nu in Kristinedal och Sörredsbadet i resonemanget. Restiderna för Västra Hisingen, Östra Göteborg och Örgryte-Härlanda sjunker med någon eller några minuter, men de två förstnämnda stadsdelarna har alltså de längsta restiderna tillsammans med Majorna-Linné.

Stadsdel	Närmaste bad	Restid i min	Restid i min	Restid i min	Restid i min
		- kortast	- mellan	- längst	- snitt
Västra Hisingen	Lundbybadet/ (Sörredsbadet)	7 (7)	17 (11)	19 (12)	14 (10)

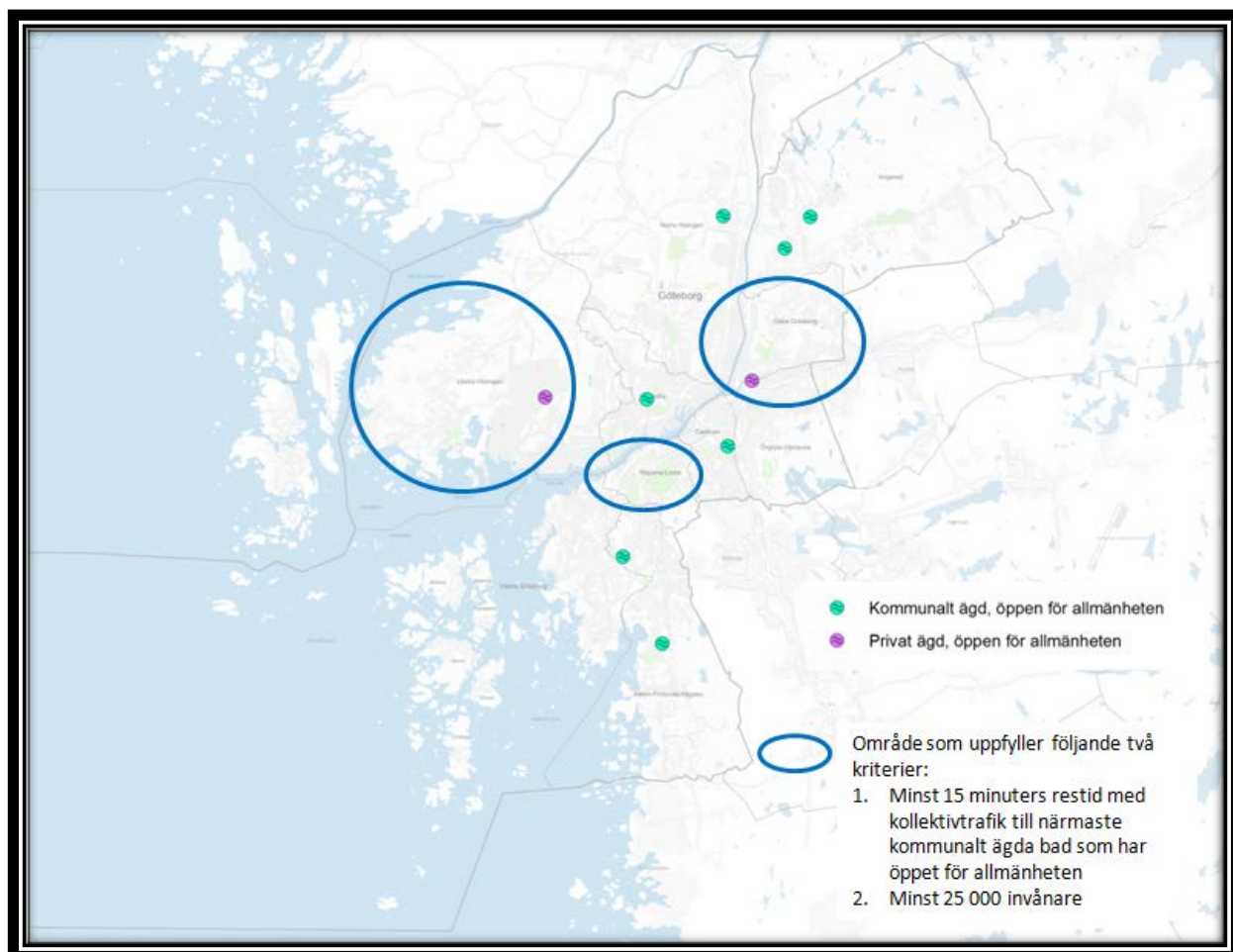
Östra Göteborg	Hammarbadet/ Valhallabadet/ (Kristinedal)	10 (0)	14 (13)	16 (14)	13 (9)
Majorna-Linné	Frölundabadet/ Valhallabadet	10	11	11	11
Örgryte- Härlanda	Valhallabadet/ (Kristinedal)	7 (7)	8 (6)	9 (7)	8 (7)
Västra Göteborg	Frölundabadet	7	8	10	8
Centrum	Valhallabadet	6	6	9	7
Norra Hisingen	Kärra simhall/ Lundbybadet	0	9	11	7
Askim-Frölunda- Högsbo	Askims simhall/ Frölundabadet	3	6	10	6
Lundby	Lundbybadet	0	6	10	5
Angered	Angered Arena/ Hammarbadet	0	4	5	3

Tabell 11. Restid i minuter med bil till närmaste sim- och badanläggning. Vi har utgått från de tre befolkningsmässigt största primärområdena inom respektive stadsdel. Vi har varken räknat med transporten från bostaden till bilen eller från parkeringsplatsen till sim- och badanläggningen. Inom parentes anges restiderna när Kristinedal och Sörredsbadet inkluderas. Källa: hitta.se.

Bilnehavet är lägre i de tre storstäderna än i övriga Sverige och i relation till folkmängden är det lägre i Göteborg än i Stockholm och Malmö. Under 2000-talet har bilnehavet visat en svagt sjunkande trend. Inom Göteborg är skillnaderna stora. Lägst är bilnehavet i Östra Göteborg, Centrum och Majorna-Linné. Högst är bilnehavet i Norra Hisingen, Västra Göteborg, Askim-Frölunda-Högsbo och Västra Hisingen. Det enskilda primärområde med högst bilnehav är Björlanda i stadsdelen Västra Hisingen.

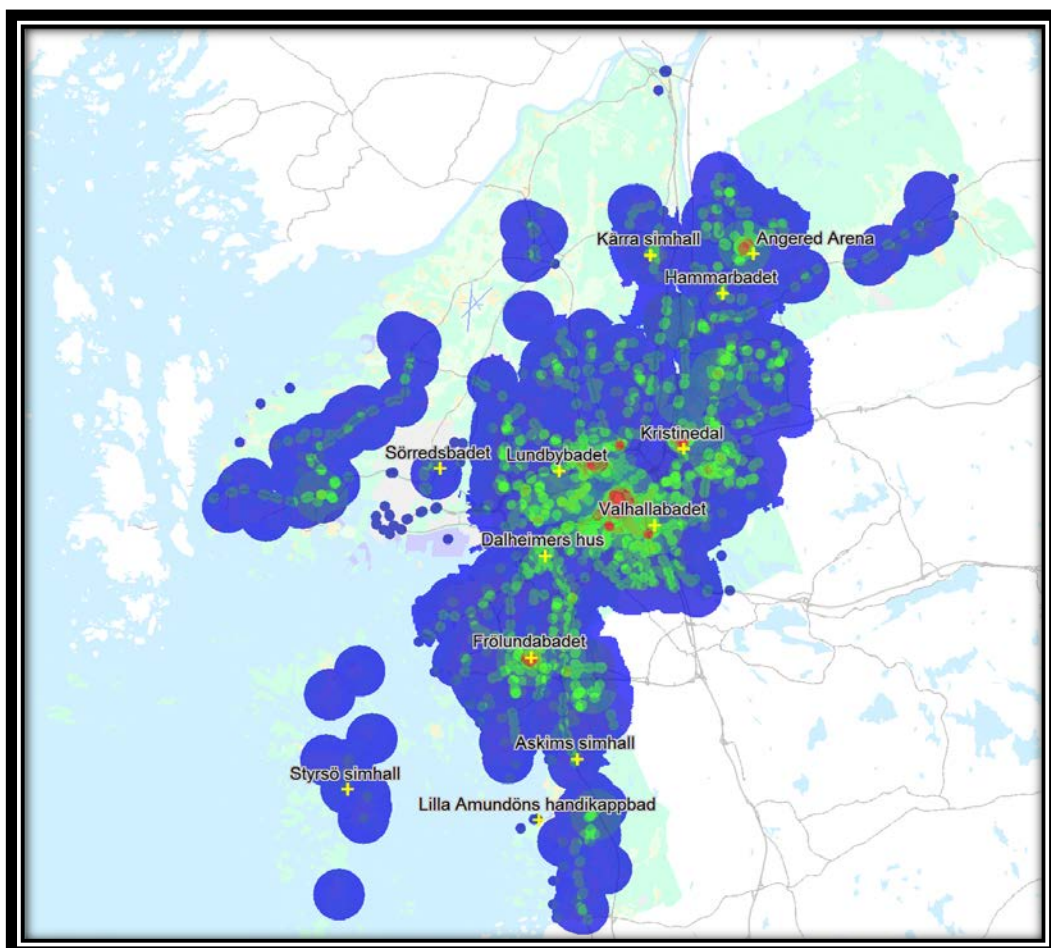
Bilnehavet förefaller vara lägre i centralt belägna stadsdelar med god tillgång till kollektivtrafik. Det tycks också vara lägre i socioekonomiskt svaga stadsdelar som Angered och Östra Göteborg, där många invånare sannolikt inte har råd med de kostnader som bilnehav för med sig. I dessa stadsdelar blir det därför särskilt viktigt att ha kort restid med kollektivtrafiken till den närmaste sim- och badanläggningen.

Om vi sammanfattar restidsanalysen kan vi identifiera tre sammanhängande områden i Göteborg med relativt låg tillgänglighet till sim- och badanläggningar. Den första gemensamma nämnaren är att de har minst 15 minuters restid med kollektivtrafik till närmaste kommunalt ägda sim- och badanläggning som har öppet för allmänheten. Den andra gemensamma nämnaren är att de är befolkningsmässigt ganska stora (minst 25 000 invånare). Det första området utgörs av de västra delarna av stadsdelen Västra Hisingen. Det andra området består av stadsdelen Östra Göteborg, de sydöstra delarna av stadsdelen Norra Hisingen samt de norra delarna av stadsdelen Örgryte-Härlanda. Det tredje området utgörs av Majorna-Linné samt vissa delar av de omkringliggande stadsdelarna. För främst det andra området sjunker dock restiden när Kristinedal inkluderas. En illustration framgår av figur 4.

Figur 4. Områden med låg tillgänglighet till kommunalt ägda sim- och badanläggningar i Göteborg. Vi har enbart inkluderat de anläggningar som har öppet för allmänheten och utgått från restiden med kollektivtrafik. När de två privatägda anläggningarna Kristinedal och Sörredsbadet inkluderas blir tillgängligheten bättre för främst det östligaste området. Källa: Västtrafik

Sweco har på uppdrag av Göteborgs Stad försökt blicka så långt framåt som till 2035, inom ramen för en kartläggning över var stadens bibliotek är lokaliserade. Sweco har utöver uppgifter om befolkningstätheten år 2035 också vägt in följande variabler: närhet till kollektivtrafik, närhet till förskola/grundskola, närhet till köpcentrum, närhet till torg, närhet till annan kommunal verksamhet/service samt knutpunkter. Resultatet framgår av figur 5. Röd färg innebär hög poäng och därmed en lämplig lokalisering för kommunal service. Därefter hamnar områden med grön färg, blå färg och allra minst lämpliga är områden som inte någon färg alls. Dagens sim- och badanläggningar i Göteborg är markerade med ett gult kryss. Om vi antar att de sju variabler som ansetts vara viktiga för lokaliseringen av bibliotek också är viktiga för lokaliseringen av sim- och badanläggningar, kan vi få en uppfattning om vilka områden i Göteborg 2035 som är strategiskt viktiga. Som synes leder de omfattande expansionsplanerna i de centrala delarna (Älvstaden) till att dessa områden blir särskilt intressanta ur ett lokaliseringsperspektiv. Det är också där som de största förändringarna väntas, jämfört med motsvarande illustration för 2015.

Figur 5. Scenario 2035 när sju olika variabler vägs in. Följande sju variabler vägs in i analysen: befolkningstäthet, närhet till kollektivtrafik, närhet till förskola/grundskola, närhet till köpcentrum, närhet till torg, närhet till annan kommunal verksamhet/service samt knutpunkter. Lämpligast för lokalisering av sim- och badanläggningar är områdena i röd färg, därefter områdena i grön färg, blå färg samt ingen färg alls. Dagens lokalisering utgörs av det gula krysset. Källa: Sweco

3.4.2. Tillgänglighet ur ett rättighetsperspektiv

I förslaget från (S), (MP), (V) och (FI) till mål- och inriktningsdokument för 2015 som idrotts- och föreningsnämnden antog den 5 februari 2015, ska idrotts- och föreningsförvaltningen...

... i samband med renovering och nybyggnation av idrottsanläggningar och föreningslokaler

beakta behovet av enskilda omklädningsrum. Detta för att personer oavsett funktionalitet, religionstillhörighet eller könsidentitet ska erbjuda likvärdiga möjligheter till deltagande.

I samma fyra partiers förslag till budget för 2016, som antogs av kommunfullmäktige den 15 juni 2015, finns skrivningar om att "staden ska arbeta för bättre tillgänglighet", att "alla enkelt avhjälpna hinder ska vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden" och att "arbetet med att främja likabehandling, och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska intensifieras".

Förvaltningen konstaterar att merparten av de kommunala sim- och badanläggningarna i Göteborg är byggda under 1970-talet; ett årtionde då tillgänglighetsfrågorna inte var lika uppmärksammade som idag. Göteborgs Parasportförbund betonar samtidigt att funktionsnedsatta inte är en enhetlig grupp, utan att det finns många olika typer av funktionsnedsättningar som gör att behoven också ser olika ut. För vissa personer är Dalheimers hus och Lilla Amundöns bad självklara val, medan andra så långt möjligt

vill kunna vistas i de anläggningar som har öppet för allmänheten, såsom Valhallabadet och Lundbybadet.

Inte heller övriga rättighetsperspektiv fick särskilt stor uppmärksamhet när många av dagens anläggningar byggdes. Det dröjde exempelvis ända till 2015 innan Sverige fick sin första HBT-certifierade simhall, i Sundbyberg. Certifieringen innebär bland annat att personalen utbildats i bemötandefrågor av RFSL och att simhallen har fått ett tredje omklädningsrum, ett så kallat flexomklädningsrum. Ett flexomklädningsrum kan användas för personer som av religiösa skäl inte vill byta om bland andra, funktionsnedsatta som har en ledsagare av annat kön eller personer som varken definierar sig som man eller kvinna. Numera arbetar RFSL även för queeras rättigheter varför certifieringen har bytt namn till HBTQ-certifiering.

Under 2015 och 2016 har åtskilliga exempel på kränkningar och trakasserier i sim- och badanläggningar blivit uppmärksammade i media. Anmälningar om sexuella övergrepp och ofredanden har ökat. Några sim- och badanläggningar har vidtagit åtgärder som till exempel ökad bemanning och skärpta rutiner för att polisanmäla incidenterna, medan Eriksdalsbadet i Stockholm har gått ett steg längre och på prov infört separata bubbelpooler för män och kvinnor.

3.5. Den organiserade idrottens möjligheter

3.5.1. Simidrotten i ett nationellt perspektiv

De fem discipliner som ingår i Svenska Simförbundet är simning, simhopp, konstsim, vattenpolo och öppet vatten, där den sistnämnda dock inte utövas i någon sim- eller badanläggning. Simidrotten är Sveriges åttonde största idrott, sett till antal deltagartillfällen för 7-25-åringar. De idrotter som är större är fotboll, innebandy, ishockey, gymnastik, handboll, ridsport och basket.

Svenska Simförbundet är engagerat i anläggningsutveckling och har på webbplatsen www.simarena.se tagit fram information och råd kring simhallsdrift och simidrottsanläggningar. Den bygger på förbundets regler för simidrott samt på de specifikationer som anges i Sveriges Kommuner och Landstings skrift *Måttboken*. För att kunna arrangera internationella tävlingar finns det i sin tur regelverk från Internationella Simförbundet (FINA) att ta hänsyn till.

En första fråga som behöver ställas när en sim- och badanläggning ska utformas är om den ska anpassas till träningsverksamhet eller tävlingsverksamhet. Men även träningsbassänger behöver anpassas till olika målgrupper. Behoven för simskola, babysim och funktionsnedsatta ser annorlunda ut än behoven för simmotionärer och föreningsaktiva. Den förstnämnda gruppen har vanligtvis behov av mindre och grundare bassänger med högre vattentemperatur medan den sistnämnda gruppen efterfrågar längre och djupare bassänger.

För tävlingar i simning används två bassängstorlekar, långbanebassäng (50 meter) och kortbanebassäng (25 meter). Huvudbassängen för simning i internationella sammanhang är 50 meter lång. Den används i alla större internationella tävlingar och mästerskap samt till inhemska långbanemästerskap och större nationella tävlingar. 25-metersbassängen utnyttjas till internationella och nationella kortbanemästerskap som till exempel World cup, SM och distriktsmästerskap (DM). Såväl 25- som 50-metersbassängen har sina specifikationer för längd, bredd, djup och läktarkapacitet. För kortbane-SM krävs 1 000 åskådarplatser, medan det krävs 2 000 åskådarplatser för att få arrangera långbane-SM. Eftersom många inomhusanläggningar saknar så stora läktare har långbane-SM

under flera år genomförts utomhus. För att få arrangera internationella tävlingar krävs ytterligare läktarkapacitet.

Simhopp, konstsim och vattenpolo har andra krav på längd, bredd och djup. Därutöver behöver en simhoppsanläggning ha sviktbrädor och trampoliner med olika höjd, konstsim kräver nedsänkbara undervattenshögtalare medan vattenpolo behöver olika linjemarkeringar. Trots de grenspecifika kraven är det ändå möjligt att kombinera två eller flera simidrotter i samma anläggning. Vad Svenska Simförbundet däremot varnar för är att försöka tillgodose alltför många målgruppers behov i samma bassäng. Det leder ofta till konflikter och säkerhetsrisker, exempelvis mellan nöjesbadare och simmotionärer eller mellan simhoppare och träningssimmare.

Det som Svenska Simförbundet kallar för en komplett långbaneanläggning består av:

- En tävlingsbassäng 50*25 meter utan djupdel som går att dela i två lika stora delar
- En hoppbassäng 25*20 meter
- En tränings-/terapibassäng 12,5*8 meter

Även om den traditionella simidrotten är klart störst, finns det flera andra idrotter som bedriver verksamhet i sim- och badanläggningar. Bland dem märks exempelvis triathlon, parasport (tidigare handikappidrott), sportdykning och kanot. Dessa idrotter och deras behov kommer att beskrivas i följande avsnitt.

3.5.2. Simidrotten i ett lokalt perspektiv

Simidrotten stod 2015 för nästan 55 000 deltagartillfällen i Göteborg, enligt statistik från Riksidrottsförbundet (RF). Statistiken omfattar personer mellan 7 och 25 år och inkluderar även simskolor organiserade av RF-anslutna föreningar. Kvinnor/flickor stod för nästan 60 procent av deltagartillfällena. Simidrotten hamnar på trettonde plats i Göteborg när idrotterna rangordnas efter antalet deltagartillfällen för 7-25-åringar. Det är en lägre placering jämfört med de övriga storstäderna. I Stockholm hamnar simidrotten på plats fem och i Malmö på plats fyra.

Under utredningens gång har idrotts- och föreningsförvaltningen haft löpande kontakter med föreningslivet, bland annat företrädare för simidrott (simning, simhopp, konstsim, vattenpolo och öppet vatten), parasport, kanot, triathlon och sportdykning. Vid mötena har vi samlat in information om deras behov och synpunkter.

Västsvenska Simförbundet är Svenska Simförbundets regionala organisation. Simidrotten i Göteborg är utspridd över hela staden. Bland de större föreningarna märks Göteborg Sim, Simklubben S02, SIK Göteborg och Angereds Simklubb. En annan stor och viktig förening att nämna, även om den inte ligger i Göteborgs kommun, är Mölndals Allmänna Simsällskap (MASS).

På lokal nivå finns det flera andra viktiga aktörer utanför den traditionella simidrotten. Göteborgs Parasportförbund, tidigare Göteborgs Handikappidrottsförbund, har ett nära samarbete med såväl simföreningar som Västsvenska Simförbundet. Inom sportdykning och fridykning hittar vi Götaverkens Sportdykarklubb, Chalmers Dykarklubb och Juniordykarna. För kanot märks bland annat Näsets Paddlarklubb och Göteborgs kanotförening. Bland större triathlonföreningar kan nämnas Triathlon Väst och Göteborgs Atlet- & Triatlonsällskap

Vad som är gemensamt för de olika idrotter som bedriver verksamhet i Göteborgs sim- och badanläggningar är svårigheten att få tider i den omfattning de önskar. Det är

mycket hög konkurrens mellan föreningarna och många aktörer upplever en stor brist på bassängtider för såväl träning som tävling. De allra mest attraktiva tiderna är runt 18-tiden på vardagarna samt under helgerna. Även om många föreningar får anpassa sig efter de tider som finns så kan det vara svårt att utveckla barnverksamhet då denna, förutom ledig tid i bassängen, även måste vara anpassad i lämplig tid för barnen och inte ligga för sent.

Västsvenska Simförbundet lyfter särskilt fram att Göteborg idag inte har någon anläggning som kan arrangera mästerskap på SM-nivå. De tävlingar som kan arrangeras i Göteborg är dels nationella tävlingar på lägre nivå än SM samt flera olika regionala tävlingar. Göteborg har flera gånger visat intresse för att arrangera den årliga SM-veckan, men möjligheten har gått om intet på grund av att det inte gått att anordna simtävlingar.

Göteborgs Parasportförbund menar att det är alldeles för långa köer för barn med funktionsnedsättning som vill lära sig simma. För dem är också frågor som berör omklädningsrum samt möjligheten att förflytta sig viktiga. Sportdykningen driver kampanjen ”tänk inte för grunt” där de betonar betydelsen av att bassängerna är tillräckligt djupa. Tillsammans med kanotförbundet framhäver de hur viktigt det är att kunna transportera sina redskap till och från bassängerna och lyfter därmed frågor om logistik och parkering. Sportdykningen vill dessutom gärna ha bassänger som är helt eller delvis rostfria, eftersom deras redskap annars lätt förstör kaklet. Kanotidrotten skulle allra helst vilja ha utrymmen på eller i anslutning till anläggningarna där de kan förvara sina redskap istället för att behöva förflytta dem vid varje enskilt träningstillfälle. Svenska Triathlonförbundet, med säte i Kviberg, betonar sim- och badanläggningarnas hälsofrämjande roll. Triathlon är en idrott som, till skillnad från sportdykning och kanot, inte kräver några särskilda redskap utan som främst använder 25- och 50-metersbassänger för simning.

3.6. Turistnäringen

3.6.1. Vad är turism?

Tillväxtverket är ansvarig myndighet för turism och besöksnärlingsfrågor och genomför insatser för främjande av turistföretagande och entreprenörskap. Tillväxtverket har också som uppgift att ta fram och sprida kunskap om turismens utveckling i Sverige. I den årligen återkommande skriften ”Fakta om svensk turism” skriver Tillväxtverket så här:

Enligt Förenta Nationerna och den internationellt vedertagna definitionen omfattar turism människors aktiviteter när de reser till och vistas på platser utanför sin vanliga omgivning för kortare tid än ett år för fritid, affärer eller andra syften. Definitionen omfattar därmed i princip alla aktiviteter och den konsumtion som är direkt kopplad till resandet, inklusive affärsresandet.

Den enda bransch som helt och hållet kan betraktas som turism är resebyrå- och researrangörsledet. Bland hotell- och restaurangverksamhetens aktiviteter är det bara runt hälften som utgörs av turism, eftersom resterande värde uppkommer genom lokalbefolkningens konsumtion på exempelvis restauranger. Tillväxtverket skiljer också mellan inhemsk turism, som uppkommer när svenskar reser i Sverige och inkommande turism, som uppkommer när utländska besökare reser i Sverige. De svenska resenärerna brukar i sin tur delas in i affärsresenärer och fritidsresenärer. Turismkonsumtionen i Sverige 2014 fördelade sig så här på de olika branscherna:

- Boende och restaurang, 32 procent

- Resor och transporter (tåg- och flygbiljetter, hyrbilar, drivmedel), 32 procent
- Varuhandel (shopping, inköp av livsmedel), 27 procent
- Kultur och tjänster (rekreation, natur), 9 procent.

Sedan några år tillbaka publicerar inte Tillväxtverket några uppgifter om antal besök till olika besöksmål och sevärdheter i Sverige, på grund av svårigheten att säkerställa statistikens kvalitet. Under flera av de år då undersökningen genomfördes, toppade Liseberg listan med ungefär 3 miljoner besök. Bland övriga platser i Göteborg på 30-i-topp-listan märktes Svenska Mässan, Scandinavium, Universeum och Valhallabadet. Såväl Eriksdalsbadet i Stockholm som Gustavsviksbadet i Örebro (äventyrsbad) hade fler besökare än Valhallabadet.

Det är överlag ganska svårt att mäta turism och ännu svårare är det att bryta ned statistiken regionalt. För Göteborgs del redovisas en del statistik av Göteborg & Co, vars uppgift är att ”genom bred samverkan marknadsföra och utveckla Göteborg som turist-, mötes- och evenemangsstad”. Statistiken över gästnätter på hotell, stugbyar och vandrarhem är en av de indikatorer som är förhållandevis lätta att få fram. Enligt Göteborg & Co hade Göteborgsregionen (de 13 kommuner som ingår i Stor-Göteborg) under 2015 totalt nästan 4,5 miljoner gästnätter, av vilka merparten utgjordes svenska resenärer och resterande del utgjordes av utländska resenärer. Antalet gästnätter har fördubblats sedan år 2000 och allra starkast ökning märks för de gästnätter som kan härledas till svenska resenärer. De tre vanligaste nationaliteterna bland utländska besökare var personer från Norge, Tyskland och Danmark.

Det intryck som vi har fått när vi träffat företrädare för Göteborgs sim- och badanläggningar är att de till allra största delen får besökare från den egna kommunen, alternativt någon av kranskommunerna. En kundundersökning som Valhallabadet lät göra 2012, visar att 44 procent av besökarna var hemmahörande i Göteborgs kommun och 91 procent var folkbokförda i Västra Götalands län eller Hallands län. Mycket talar för att övriga sim- och badanläggningar är ännu mer begränsade i sitt upptagningsområde och att deras besökare främst kommer från den egna stadsdelen. Anledningen är att bassängutbudet ser ut som på de flesta andra ställen, med någon motionsbassäng, någon undervisnings- och/eller varmbassäng samt någon plaskbassäng. För att attrahera turister krävs sannolikt faciliteter och funktioner som är mer unika i sin karaktär än vad som är fallet idag.

Utifrån Tillväxtverkets definition av turism samt deras undersökningar om de största svenska besöksmålen, ser vi i huvudsak två sorters sim- och badanläggningar som skulle kunna attrahera turister till Göteborg. Den första anläggningstypen är ett tävlingsbad som, vid ett begränsat antal tillfällen under ett år, kan arrangera tävlingar. Denna anläggningstyp har vi beskrivit i avsnittet om den organiserade idrottens möjligheter. Den andra anläggningstypen, som till skillnad mot en tävlingsanläggning får mer bestående effekter på turistnäringen, är någon form av äventyrsbad med attraktioner som i synnerhet kan locka barnfamiljer. Göteborg saknar idag ett sådant bad. Exempel på familje- eller äventyrsbad i kranskommunerna är Åbybadet i Mölndal och Vattenpalatset i Lerum. Övriga familje-/äventyrsbad inom ett par timmars restid är Stadsparksbadet i Borås, Vattenpalatset i Vänersborg, Halmstad Arena bad, Arena Skövde bad och Rosenlundsbadet i Jönköping. Ett annat exempel är äventyrsbadet The Reef i danska Frederikshavn, ett par timmars färresa bort från Göteborg. Sedan flera år tillbaka har Liseberg planer på att bygga ett upplevelsesbad i kombination med ett äventyrshotell, något som närmare beskrivs i nästa avsnitt.

3.6.2. Lisebergs planer på äventyrsbad

I syfte att behålla och stärka sin internationella attraktionskraft har Liseberg låtit konsulter genomföra studier och analyser över olika framtidssatsningar. Det alternativ som visat sig få störst positiva effekter är att anlägga ett äventyrshotell i anslutning till ett upplevelsebad/äventyrsbad. Det område som är aktuellt är i anslutning till Mölndalsån, ungefär där den södra parkeringen idag ligger. En målsättning med upplevelsebadet är att erbjuda fler inomhusaktiviteter och locka besökare året om. Idag kan en stor del av Lisebergs besök härledas till en relativt kort period under sommarmånaderna. Tanken är att en jämnare spridning av besöken också får en positiv effekt på den lokala hotellnäringen, men även för Göteborg som stad. Enligt bedömningarna kommer också en sådan anläggning locka en hel del besök från närområdet.

Lisebergs kalkyler visar i stora drag att det är hotellet som ska dra in intäkter och därmed finansiera äventyrsbadet. Liseberg gav därför Konkurrensverket i uppdrag att utreda om det är förenligt med konkurrenslagstiftningen att ett kommunalt ägt bolag får bedriva hotellverksamhet – vilket Konkurrensverket inte hade några invändningar mot. Målsättningen är att projektet ska vara klart till Göteborgs 400-årsjubileum år 2021. Den fortsatta politiska processen hanteras av Liseberg.

4. Den byggnadstekniska statusen

I det här kapitlet gör vi en sammanställning över den byggnadstekniska statusen för de tio kommunala sim- och badanläggningar som finns i Göteborg. I tabell 12 redovisas byggåren för de tio kommunala anläggningar som behandlas i det här kapitlet. Som synes är merparten av anläggningarna byggda på 1970-talet.

Anläggning	Byggår
Valhallabadet	1956
Askims simhall	1971
Lundbybadet	1972
Hammarbadet	1972
Lilla Amundöns bad	1972
Dalheimers hus	1974
Kärra simhall	1978
Styrsö simhall	1979
Frölundabadet	1980
Angered Arena	2013

Tabell 12. Byggår för kommunala sim- och badanläggningar i Göteborg. Källa: Anläggningarna själva.

Energikostnaderna för en badanläggning är förhållandevis höga. Många anläggningar är byggda på 1970-talet med dåvarande standard och regelverk. Även om dessa anläggningar har moderniserats och förädlats så har de inte byggts om till moderna anläggningar. En modern anläggning med rätt genomförd isolering och moderna tekniska system kan ha ner mot en femtedel av energikostnaden mot en äldre anläggning. Utöver energikostnaderna kan en väl planerad ny anläggning med rätt funktioner även ha andra ekonomiska fördelar, till exempel personalkostnader och intäkter.

Vi presenterar i det här kapitlet ingen bedömning av anläggningarnas livslängd eller något annat ställningstagande för när en eventuell avveckling av anläggningarna bör planeras. Det kommer istället i kapitel 7. För anläggningarna redovisar vi uppskattade kostnader för reinvesteringar och underhåll på anläggningarna över en 20-årsperiod, fram till och med 2035. Här undantar vi Askims simhall, då kommunfullmäktiges beslut om investeringsplan för 2016-2019 bygger på att denna anläggning avvecklas tidigare.

I de bedömningar som följer har ingen hänsyn tagits till eventuell inflation eller högkonjunktur. Det är inte heller möjligt att bedöma eventuella kostnader för ändrade myndighetskrav. Alla nedan angivna kostnadsuppskattningar gäller för dagens kostnadsläge och penningvärde. Vi redovisar alltså beloppen utan någon årlig prisförändring. De åtgärder fram till och med 2035 som anges, förutsätter att anläggningarna underhålls och sköts på ett korrekt sätt. Om inte detta är fallet föreligger stor risk för att kostnaderna ökar markant, såväl fram till och med 2035 som därefter.

Underhållskostnaderna har tagits fram som en schablon för badanläggningar med bas i Incits modeller för underhåll och dess kostnader. Dessutom har jämförelser gjorts med planerade och nyligen uppförda anläggningar runt om i Sverige. Underhållskostnaderna innehåller endast underhåll – intäktsbortfall eller kostnader för kompensationsåtgärder med mera ingår ej.

4.1. Valhallabadet

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Higab har låtit ta fram en underhållsplan för de kommande 25 åren. I den konstateras att fastigheten har ett stort renoveringsbehov, med fokus på de första tio åren. Det handlar om omfattande åtgärder. De åtgärder man har tagit fram är alla betecknade som underhållskostnader och kostnaderna för dem motsvarar ordinarie planerat underhåll, trots att anläggningen anses ha ett stort renoveringsbehov. De största åtgärderna ligger de närmaste åren med en kostnad om 60 miljoner kronor till 2019. Dessa redovisas mer detaljerat i bilaga 2.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

De kommande åren måste ytterligare omfattande åtgärder genomföras, totalt uppgår de uppskattade underhållskostnaderna till ytterligare 90 miljoner kronor från 2020 till 2035.

Den totala kostnaden för åtgärderna fram till och med 2035 uppgår således till 150 mkr, för att bibehålla anläggningens nuvarande funktioner. Observera att åtgärder med anledning av sättnings- och fuktproblematik inte ingår i bedömd underhållskostnad. Kostnaderna för dessa omfattande åtgärder förefaller vid jämförelse med andra renoveringsprojekt av bad vara lågt räknade.

Kostnader för planerat underhåll

I det underlag som överlämnats har alla åtgärder slagits ihop till en post, som redovisas som underhåll, och enligt uppställningen finns då inget uttalat behov av reinvesteringar i Valhallabadet. Valhallabadets ordinarie underhållskostnader för planerat underhåll bör ligga på cirka 7,5 mkr per år utan några extraordinära åtgärder.

Valhallabadet				
Period		Reinvesteringar		Underhåll
2016-2019	-	Inget behov enligt Higab	-	60 mkr
2020-2023	-	Inget behov enligt Higab	-	50 mkr
2024-2027	-	Inget behov enligt Higab	-	25 mkr
2028-2035	-	Inget behov enligt Higab	-	15 mkr
	-	Inget behov enligt Higab		150 mkr

4.2. Lundbybadet

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Under 2016 pågår renovering av utomhusbassängen och omläggning av ledningar till och från utomhusbassängen. För perioden 2016 till 2019 finns ytterligare medel avsatta för mindre renoveringar av betongkonstruktionen, utbyten av rörledningar och delar av vattenreningen och nya utjämningsbassänger. Totalt har 22 mkr avsatts för dessa arbeten. Merparten av arbetena har planerats till 2017.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Anläggningen har även efter de nu planerade åtgärderna stora behov av åtgärder fram till och med 2035. Den enskilt största åtgärden är troligen ytterligare åtgärder på betongkonstruktionen, som i vissa delar är över 40 år gammal. Detta kommer att undersökas i samband med arbetena under 2017. Den totala kostnaden för sådana renoveringar är svåra att bedöma, dock är erfarenheten att den blir omfattande.

Uppskattningsvis handlar det i ett första steg om åtgärder för cirka 10 mkr på betongkonstruktionerna och de kvarvarande ventilationsaggregaten med tyngdpunkt om fem till sju år. Dessutom behöver relativt omfattande arbeten på rör- och elinstallationer genomföras om åtta till tio år med en uppskattad kostnad om 8 mkr.

Om 15 till 20 år kommer återigen omfattande arbeten vara nödvändiga på vattenreningen och ventilationen. Dessutom förväntas ytterligare åtgärder på de då 60 år gamla betongkonstruktionerna och bassängerna vara nödvändiga. Totalt uppgår kostnaderna uppskattningsvis till 20 mkr. Den totala kostnaden fram till och med 2035 beräknas uppgå till minst 60 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det planerade underhållet i badanläggningen förväntas uppgå till 1,5 mkr per år, vilket skulle innebära en total kostnad om 30 mkr fram till och med 2035.

Lundbybadet				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	22 mkr	Ventilation; Vattenrening; Betong	1,5 mkr/år	6 mkr
2020-2023	10 mkr	Ventilation; Betong	1,5 mkr/år	6 mkr
2024-2027	8 mkr	El; Rör	1,5 mkr/år	6 mkr
2028-2035	20 mkr	Ventilation; Vattenrening	1,5 mkr/år	12 mkr
	60 mkr			30 mkr

4.3. Angered Arena

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Då Angered Arena är en ny anläggning finns inga större åtgärder planerade i närtid.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Stora delar av anläggningen ska klara sig fram till och med 2035 med ett korrekt skött underhåll. Dock bör en större reinvestering genomföras gällande installationer inom denna period och denna uppskattas till 20 mkr och avser främst byten av vattenrening och ventilation. Dessa åtgärder bör genomföras om 13 till 15 år. De totala kostnaderna fram till och med 2035 beräknas därmed till 20 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det planerade underhållet i badanläggningen förväntas uppgå till 1,8 mkr per år, vilket skulle innebära en total kostnad om 36,0 mkr fram till och med 2035.

Angered Arena				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	0 mkr		1,8 mkr/år	7,2 mkr
2020-2023	0 mkr		1,8 mkr/år	7,2 mkr
2024-2027	0 mkr		1,8 mkr/år	7,2 mkr
2028-2035	20 mkr	Ventilation; Vattenrening	1,8 mkr/år	14,4 mkr
	20 mkr			36 mkr

4.4. Frölundabadet

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

För badanläggningen i Frölunda kulturhus har omfattande åtgärder planerats, för vilka kostnaderna har kalkylerats till cirka 90 mkr av lokalförvaltningen. Dessa åtgärder tros ge en utökad livslängd om 30 år, och önskemålet är att detta kan genomföras så snart som möjligt. I bilaga 3 från lokalförvaltningen framgår vilka åtgärder som genomförts i anläggningen och vilka planerade åtgärder som finns.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Om dessa medel erhålls snart så bör anläggningen vara utan större insatser under i alla fall 10 till 15 år. Det kommer dock krävas ytterligare åtgärder av större dignitet på framförallt tekniska system och betongkonstruktionerna, som idag är närmare 40 år gamla, innan de 30 åren har gått. Även om dessa är svåra att bedöma idag så kan det röra sig om belopp om cirka 15 mkr till och med 2035. Den totala kostnaden för åtgärder fram till och med 2035 uppgår således till cirka 105 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det ekonomiska behovet för det planerade underhållet i badanläggningen uppgår till cirka 1 mkr per år, vilket skulle innebära en kostnad om ytterligare 20 mkr fram till och med 2035.

Frölundabadet				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	90 mkr	Fullständig renovering	1 mkr/år	4 mkr
2020-2023	0 mkr		1 mkr/år	4 mkr
2024-2027	0 mkr		1 mkr/år	4 mkr
2028-2035	15 mkr	Ventilation; Vattenrening; Betong	1 mkr/år	8 mkr
	105 mkr			20 mkr

4.5. Askims simhall

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Endast mindre åtgärder är planerade för perioden 2016 till 2019 då kommunfullmäktige avsatt projekteringsmedel för avveckling och nybyggnation. Därför är avsikten att göra så lite åtgärder som möjligt i anläggningen. Av de 5,5 mkr som finns avsatta fram till 2019 uppskattas att 0,5 mkr används för upprustning av Askims simhall och dessa pengar ska användas till absolut nödvändiga åtgärder och eventuella åtgärder som kan ge nytta för anläggningens framtida användning. Inga åtgärder är ännu planerade, men de största behoven har betongkonstruktionerna och fasadpartierna. Övriga 5 mkr är avsatta för ersättning av Askims simhall. Förstudie och projektering av en ny anläggning har planerats till 2019.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Då en ny anläggning planeras och en lokaliseringsstudie inletts förväntas inga framtida arbeten för befintlig badanläggning, om de inte är akuta eller processen av något skäl drar ut på tiden. Vid avveckling så har det planerats att göra om simhallen till någon aktivitetslokal för annan verksamhet. Dock är det nödvändigt att investera i anläggningen för att åstadkomma ändrad användning. De befintliga omklädnings- och duschrummen för badanläggningen är näst intill nyrenoverade och ska därför inte kräva några större åtgärder. Den nya badanläggningen förväntas ha en kostnad om totalt 125 mkr, inklusive medel för projektering samt medel för konvertering av den befintliga anläggningen till någon form av aktivitetslokal.

Kostnader för planerat underhåll

Även om anläggningen ska avvecklas finns behov av underhållsåtgärder under de år den ska vara i drift, till den dagen en ny anläggning står klar. Normala underhållsbehovet uppgår till cirka 1 mkr per år, dock bör det vara möjligt att begränsa underhållet till 250 tkr per år genom att endast prioritera åtgärder som måste till. Detta skulle ge en trolig kostnad om cirka 1,5 mkr fram till den dagen befintlig badanläggning är avvecklad.

Askims simhall				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	5,5 mkr	Betong; Fasadpartier; Projektering	0,25 mkr/år	1 mkr
2020-2023	120 mkr	Nybyggnation	0,25 mkr/år	0,5 mkr
2024-2027	0 mkr		0 mkr/år	0 mkr
2028-2035	0 mkr		0 mkr/år	0 mkr
	125,5 mkr			1,5 mkr

4.6. Kärra simhall

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Under perioden 2016 till 2019 finns cirka 8,5 mkr avsatta för Kärra simhall. Dessa medel avser åtgärder på betong, väggkonstruktioner och fasadpartier. Mestadels är det åtgärder kopplade till skador som har sin orsak i den fuktiga och aggressiva miljö som finns i ett badhus. Åtgärderna är ännu inte inplanerade tidsmässigt, men troligen genomförs de 2017 eller 2018.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Det finns i dagsläget inga planerade åtgärder efter 2019. Vissa åtgärder har genomförts de senaste åren. Det föreligger dock en risk att betongkonstruktionen och tätskikten har skador som kan uppstå i samband med genomförande av planerade åtgärder 2017 och 2018. Under perioden fram till och med 2035 krävs dock nya reinvesteringar i anläggningen. De tekniska installationerna bör åtgärdas om cirka 15 år vilket uppskattas uppgå till cirka 10 mkr.

Dessutom är anläggningen snart 40 år gammal och större åtgärder på betongkonstruktionerna och bassängerna kommer säkerligen bli nödvändiga att genomföra. Dessa är svåra att uppskatta, men kostnaderna är ofta omfattande, uppskattningsvis rör det sig om cirka 15 mkr. Den totala kostnaden fram till och med 2035 uppgår till cirka 33,5 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det ekonomiska behovet för det planerade underhållet i badanläggningen uppgår till cirka 1 mkr per år, vilket skulle innebära en kostnad om ytterligare 20 mkr fram till och med 2035.

Kärra simhall				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	8,5 mkr	Betong; Fasadpartier; El	1 mkr/år	4 mkr
2020-2023	0 mkr		1 mkr/år	4 mkr
2024-2027	10 mkr	Ventilation; Vattenrening	1 mkr/år	4 mkr
2028-2035	15 mkr	Betong	1 mkr/år	8 mkr
	33,5 mkr			20 mkr

4.7. Hammarbadet

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Hela anläggningen är i stort behov av renovering. En kostnad för detta har tagits fram på en rambeskrivning för en totalentreprenad av Göteborgslokaler och uppgår till cirka 42 mkr. Kostnaderna täcker då stora renoveringar på hela badanläggningen, till exempel

betongrenovering, nya ytskikt, nya väggkonstruktioner, ny vattenrening och nya tekniska installationer.

Resultatet av denna reinvestering, skulle bli en förlängning av badanläggningens livslängd med cirka 20 till 25 år, och utförandet är planerat att påbörjas 2017.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Då de planerade arbetena är så omfattande borde inga nya upprustningar eller reinvesteringar vara nödvändiga på minst 10 år.

Även om det är omfattande åtgärder som ska genomföras är det fortfarande en gammal badanläggning och då den dessutom varit utsatt för översvämningar och läckage tidigare finns risker att livslängden blir kortare än den förväntade. Fram till och med 2035 bör i vilket fall som helst delar av de tekniska installationerna bytas ut och troligen kommer även betongåtgärder vara nödvändiga, då anläggningen är över 40 år gammal, till en uppskattad kostnad om 10 mkr. Den totala kostnaden fram till och med 2035 skulle då uppgå till 52 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det ekonomiska behovet för det planerade underhållet i badanläggningen uppgår till cirka 500 tkr per år, vilket skulle innebära en kostnad om ytterligare 10 mkr fram till och med 2035.

Hammarbadet				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	42 mkr	Fullständig renovering	0,5 mkr/år	2 mkr
2020-2023	0 mkr		0,5 mkr/år	2 mkr
2024-2027	0 mkr		0,5 mkr/år	2 mkr
2028-2035	10 mkr	Ventilation; Vattenrening; Betong	0,5 mkr/år	4 mkr
	52 mkr			10 mkr

4.8. Dalheimers hus

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Under 2016 planeras utbyte av ventilation och utbyten av armaturer genomföras, med en budgeterad kostnad på 2 mkr. I bilaga 3 från lokalförvaltningen framgår vilka åtgärder som genomförts i anläggningen och vilka planerade åtgärder som finns, med mera.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Några framtida åtgärder har ännu inte planerats för anläggningen, men ett arbete pågår för att ta fram långsiktiga underhållsplaner hos lokalförvaltningen. Med tanke på åtgärder som genomförts och ska genomföras så bör det bli aktuellt med ett större utbyte av vattenreningen om cirka 10 år till en kostnad av cirka 6 mkr.

Det kommer troligtvis också att vara nödvändigt med nya ventilationsåtgärder om cirka 20 år, samt även betongarbeten, då byggnaden redan idag är drygt 40 år gammal. Dessa arbeten förväntas uppgå till cirka 8 mkr. Den totala kostnaden för åtgärder i anläggningen fram till och med 2035 uppskattas till 16 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det planerade underhållet i badanläggningen förväntas vara cirka 500 tkr per år, vilket fram till och med 2035 ger en total kostnad om 10 mkr.

Dalheimers hus				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	2 mkr	Ventilation; El	0,5 mkr/år	2 mkr
2020-2023	0 mkr		0,5 mkr/år	2 mkr
2024-2027	6 mkr	Vattenrening	0,5 mkr/år	2 mkr
2028-2035	8 mkr	Ventilation; Betong	0,5 mkr/år	4 mkr
	16 mkr			10 mkr

4.9. Lilla Amundöns bad

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Det finns ett stort behov att byta ut reningsanläggningen snart, med fördel under 2017. Ett utbyte av reningsanläggningen kräver även en mindre utbyggnad av anläggningen då utrymme inte finns för en modern vattenreningsanläggning. Dessutom behöver vissa åtgärder utföras vid bassängen. Uppskattad kostnad för dessa åtgärder är 8 mkr.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Byggnaden är i sådant skick att det finns behov av större åtgärder om cirka 15 år. Då avses en mer omfattande reovering innefattande alla discipliner, vilket uppskattas till 5 mkr. Den totala kostnaden för dessa åtgärder fram till och med 2035 landar på 13 mkr.

Kostnader för planerat underhåll

Det planerade underhållet uppgår till cirka 200 tkr per år för anläggningen, vilket medför en kostnad om 4 mkr fram till och med 2035.

Lilla Amundöns bad				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	8 mkr	Vattenrening; Bassäng; Byggnad	0,2 mkr/år	0,8 mkr
2020-2023	0 mkr		0,2 mkr/år	0,8 mkr
2024-2027	0 mkr		0,2 mkr/år	0,8 mkr
2028-2035	5 mkr	Installationer; Byggnad	0,2 mkr/år	1,6 mkr
	13 mkr			4 mkr

4.10. Styrö simhall

Planerade och pågående upprustningar, underhåll och reinvesteringar

Det finns i dagsläget inga planerade åtgärder för anläggningen de kommande åren. I bilaga 3 från lokalförvaltningen framgår vilka åtgärder som genomförts i anläggningen.

Framtida upprustningar och reinvesteringar

Några framtida åtgärder har ännu inte planerats för anläggningen, men ett arbete pågår för att ta fram långsiktiga underhållsplaner hos lokalförvaltningen.

Kostnader för planerat underhåll

Underhållskostnaderna uppskattas till cirka 200 tkr per år för badanläggningen, vilket ger en kostnad om 4 mkr fram till och med 2035.

Styrö simhall				
Period	Reinvesteringar		Underhåll	
2016-2019	0 mkr		0,2 mkr/år	0,8 mkr

2020-2023	0 mkr		0,2 mkr/år	0,8 mkr
2024-2027	5 mkr	Ventilation; Vattenrening	0,2 mkr/år	0,8 mkr
2028-2035	0 mkr		0,2 mkr/år	1,6 mkr
	5 mkr			4,0 mkr

5. Hur ser det ut i andra kommuner?

5.1. Strategiska frågor och ställningstaganden

Sveriges Kommuner och Landsting har i skriften ”Badhus – strategiska frågor och ställningstaganden” redogjort för många av de utmaningar som svenska kommuner står inför. Bad är en av de mest uppskattade aktiviteterna bland kommunens invånare och brukar hamna i topp i olika fritidsvaneundersökningar. Sim- och badanläggningar fungerar som en mötesplats för personer från olika samhälls- och åldersklasser. För de yngre åldersgrupperna används bassängerna främst för lek och simträning, för de äldre är motionssimning och rehabiliteringsträning vanliga aktiviteter.

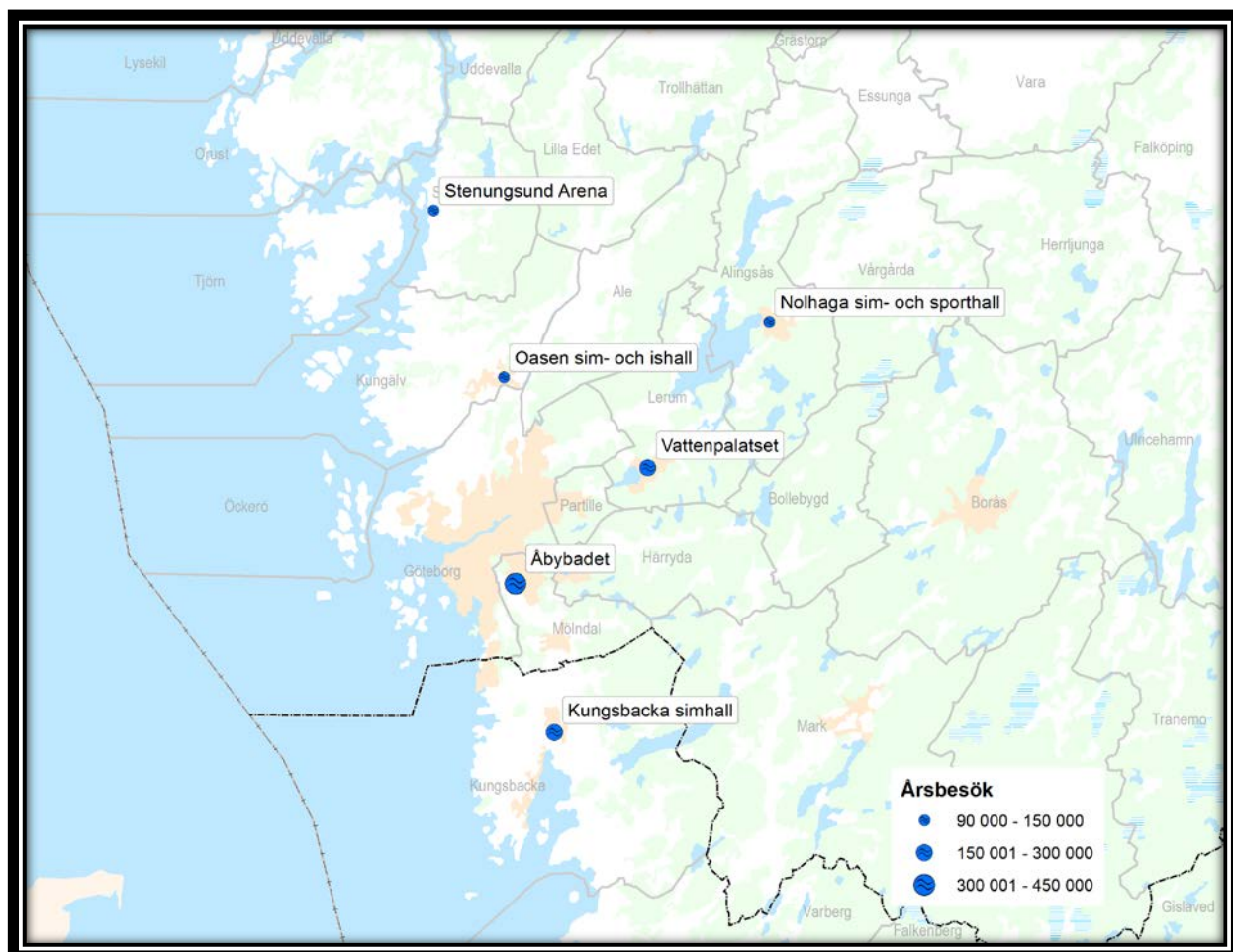
Sverige har cirka 450 offentliga sim- och badanläggningar och ytterligare cirka 50 privatägda, av vilka merparten är byggda under 1960- och 70-talen. Livslängden för sim- och badanläggningar är 30-50 år, varför det inte är förvånande att många är i dåligt skick.

Anläggningarna byggdes utifrån den teknik och de förutsättningar som gällde vid den tiden. Idag går det att se hur kakelplattor lossnar, bassängerna är svåra att tömma, armeringen rostar och betongen vittrar. Fukt- och korrosionsproblemen är omfattande. Samtidigt har mycket hänt när det gäller användningen av anläggningarna. Att vattentemperaturen höjts och besöksstrycket ökat har lett till ökade påfrestningar på en anläggningstyp som anses vara kommunens mest avancerade och som enligt Energimyndigheten också är den mest energikrävande. Bristande underhåll och slitage beräknas leda till ett sammanlagt reinvesteringsbehov på 40 miljarder kronor i Sverige de kommande åren.

För åtskilliga kommuner står valet mellan att renovera befintliga anläggningar eller att riva dem och istället bygga nytt. Fördelen med att renovera kan vara att utnyttja det befintliga utbudet och den befintliga placeringen, som besökarna har vant sig vid. Är åtgärderna av mindre karaktär kan investeringskostnaderna hållas nere och utföras under sommarstängningen. Bland fördelarna med att istället bygga en helt ny anläggning märks ökade möjligheter att skapa ett koncept utifrån dagens krav på till exempel tillgänglighet, energieffektivitet och ökad bassängyta. Livslängden förlängs och om den gamla anläggningen är i alltför dåligt skick blir det också mer ekonomiskt lönsamt att ersätta den med en ny.

5.2. Situationen i Göteborgs kranskommuner

Förekomsten av sim- och badanläggningar i Göteborgs kranskommuner ser något olika ut. Vi väljer här att fokusera på de större anläggningarna, som har öppet för allmänheten under större delen av veckan och som har ungefär 100 000 årsbesök eller fler. Det gör att vi har utelämnat Skepplanda simhall (Ale kommun), Fjärås simhall (Kungsbacka kommun), Björndammens simhall (Partille kommun), Parasollens bad i Gråbo (Lerums kommun), Streteredsbadet i Kålleröd (Mölnåls kommun) och bassängen i Hedens by (Öckerö kommun). I figur 6 finns kranskommunernas större sim- och badanläggningar markerade.

Figur 6. Större sim- och badanläggningar i Göteborgs kranskommuner. Besöksstatistiken avser 2014. Källa: Kontakt med respektive kommun.

Åbybadet är med sina 340 000 årsbesök den klart största av kranskommunernas sim- och badanläggningar. Av anläggningarna i Göteborgs Stad är det endast Valhallabadet som är större. På andra plats kommer Vattenpalatset i Lerum och trea kommer Kungsbacka simhall. Kungälv, Alingsås och Stenungsund har också sim- och badanläggningar med ungefär 100 000 årsbesök eller fler.

I flera av kranskommunerna finns det planer på helt nya, eller åtminstone upprustade, anläggningar. I Mölndal pågår diskussioner om att ersätta Åbybadet med en helt ny anläggning. Mölndal ser även på möjligheten till en större ombyggnation av existerande anläggning. Tills vidare har kommunen skjutit till medel som kan säkerställa drift i ett par år till. Vad som framöver ska hända med Vattenpalatset, som ägs av Lerums kommun och som numera drivs av Actic, är mycket osäkert.

I Kungsbacka fattade kommunstyrelsen i mars 2016 beslut om att en ny simhall ska byggas i den norra delen av Inlagsområdet, nära nuvarande simhall som börjar nå slutet av sin tekniska livslängd. Byggstart beräknas till 2018. I Stenungsund pågår byggnation av en ny simhall, som ska stå klar 2018. I Alingsås ska Nohagas nya sim- och sporthall stå klar i slutet av 2017. I samtliga tre fall handlar det om en utökning av bassängytan för att på så vis kunna ta emot fler besök.

Härryda kommun saknar idag en kommunal sim- och badanläggning som har öppet för allmänheten, men här pågår en utredning som ska se över förutsättningar, möjligheter och konsekvenser för en simhallsetablering. Ett beslutsunderlag planeras till första kvartalet 2017. Även i Partille kommun pågår det diskussioner om en simhallsetablering, men inte heller här finns det i skrivande stund något beslut taget.

5.3. Situationen i Sveriges kommuner

Naturliga jämförelseobjekt för Göteborg är de två andra storstäderna, Stockholm och Malmö. I tabell 13 redovisar vi hur utbudet av sim- och badanläggningar ser ut när vi använder tre olika mätmetoder. I samtliga fall har vi exkluderat anläggningar som uteslutande har utomhusbassänger och fokuserar därmed på rena inomhusbad. Solitära utomhusanläggningar är annars vanligare i Stockholm och Malmö än i Göteborg. Göteborg har bara två utomhusbassänger. Den ena finns på Lundbybadet (50-metersbassäng) medan den andra finns på Lilla Amundöns bad och är därmed enbart öppen för funktionsnedsatta.

I Stockholm finns det 13 kommunalt ägda sim- och badanläggningar som har öppet för allmänheten minst 20 timmar i veckan. I Malmö finns det fyra². Antal invånare per sim- och badanläggning är ungefär lika stort i de tre storstäderna, oavsett mätmetod. Såväl i Stockholm och Malmö finns det sim- och badanläggningar som inte har öppet för allmänheten. Det kan, precis som i Göteborgs fall, handla om att de enbart är avsedda för funktionsnedsatta, men i en del fall handlar det om att de enbart är öppna för skolor och föreningsliv.

	Stockholm		Göteborg		Malmö	
	Antal bad	Invånare per bad	Antal bad	Invånare per bad	Antal bad	Invånare per bad
Kommunala bad, öppna för allmänheten³	13	71 000	7	78 000	4	81 000
Kommunala och privata bad, öppna för allmänheten	14	66 000	9	61 000	5	65 000
Kommunala och privata bad, öppna och ej öppna för allmänheten	20	46 000	11	50 000	5	65 000

Tabell 13. Antal bad i de tre storstäderna relaterat till folkmängden. Anläggningar som har öppet för allmänheten färre än 20 timmar i veckan räknas som ej öppna för allmänheten. Anläggningar som enbart har utomhusbassänger ingår inte i sammanställningen. Antal invånare per bad är avrundat till närmaste tusental. Källa: Kommunernas hemsidor samt direktkontakt.

Ett problem med att enbart fokusera på antalet anläggningar är att man inte tar hänsyn till att anläggningarna är olika stora. Som har framgått i denna rapport finns det tydliga skillnader i bassängyta mellan exempelvis Hammarbadet och Valhallabadet. Låt oss därför undersöka bassängytan i de tre storstäderna. För att underlätta jämförelsen tar vi endast med 25- och 50-metersbassängerna (inomhus) för de kommunala och privata bad som har öppet för allmänheten. Då blir resultaten så här:

- Stockholm, cirka 5 800 kvm total bassängyta, cirka 160 invånare per kvm

² I juni 2016 fattade fritidsnämnden i Malmö beslutet att Simhallsbadet (f.d. Aq-va-kul) från och med den 1 oktober 2016 ska öppna sin 50-metersbassäng för allmänheten totalt 25 timmar i veckan. Däremot kommer hoppbassängen och undervisningsbassängen även fortsättningsvis att enbart ha öppet för skolor och föreningsliv.

³ För Stockholm ingår Eriksdalsbadet, Forsgréniska badet, Västertorpsbadet, Farstabadet, Vällingbybadet, Tenstabadet, Skärholmsbadet, Husbybadet, Åkeshovsbadet, Kronobergsbadet, GIH-badet, Liljeholmsbadet och Sandsborgsbadet. För Göteborg ingår de sju anläggningar som har beskrivits tidigare i denna rapport under avsnitt 2.2.1 till 2.2.7. För Malmö ingår Hylliebadet, Simhallsbadet, Rosengårdsbadet och Oxievångsbadet.

- Göteborg, cirka 4 000 kvm total bassängyta, cirka 140 invånare per kvm
- Malmö, cirka 2 900 kvm total bassängyta, cirka 120 invånare per kvm

Även här blir skillnaderna tämligen små. Att Malmö i tabell 13 hamnar sist av de tre storstäderna, men först när vi tar hänsyn till bassängytan beror på att deras anläggningar är ganska stora.

Göteborgs bassängyta blir alltså cirka 4 000 kvm när vi inkluderar de 25- och 50-metersbassänger som finns inomhus i de kommunala och privata anläggningar som har öppet för allmänheten. Räknar vi med övriga bassänger i dessa anläggningar (aktivitets-, hopp-, undervisnings- utomhus- och varmbassängerna), uppgår bassängytan till cirka 6 000 kvm. Inkluderar vi Dalheimers hus, Lilla Amundöns bad och Styrso simhall (alltså samtliga de bassänger som förekommer i tabell 3), uppgår bassängytan till cirka 6 600 kvm.

I Göteborg finns det tio stadsdelar med mellan cirka 48 000 och 64 000 invånare. I Sverige finns det tretton kommuner med samma storlek⁴. I samtliga dessa kommuner finns det minst en sim- och badanläggning. Ofta rör det sig om en större anläggning med både äventyrsdel och motionsbassänger. I flera av kommunerna finns det två anläggningar och i den till ytan stora kommunen Gotland finns det till och med tre.

Det är svårt att få en heltäckande bild över hur många sim- och badanläggningar som finns i Sverige, men enligt Svenska Simförbundet handlar det om bortåt 500 stycken när vi räknar med de privatägda anläggningarna. I Sverige som helhet går det då ungefär 20 000 invånare per sim- och badanläggning, vilket kan jämföras med storstädernas betydligt högre siffror enligt tabell 13. Olika definitionsproblem gör att jämförelser mellan svenska kommuner lätt blir vansklig. I Sveriges Kommuner och Landstings kartläggning av anläggningsbeståndet, svarade ungefär 175 av 290 kommuner på frågorna om sim- och badanläggningar. I dessa 175 kommuner fanns det drygt 250 stycken 25-metersbassänger och knappt 20 stycken 50-metersbassänger. Om antalet bassänger sätts i relation till folkmängden hamnar många småkommuner i topp, medan storstäderna kommer långt ner.

5.4. Ägande och drift i Stockholm och Malmö

Stockholms sim- och badanläggningar ägs sedan 2010 av Stockholms Fastighetskontor (SFK). Innan dess låg ägandet hos idrottsförvaltningen. Fastighetskontoret ansvarar för yttre drift, underhåll och service samt den del av inre drift och underhåll som inte är verksamhetsrelaterad. Idrottsförvaltningen ansvarar för inre drift, underhåll och service som är verksamhetsrelaterad, till exempel vattenrening och ventilation.

Erfarenheterna från Stockholm är att det är oekonomiskt, opraktiskt och otydligt med drift- och underhållsansvar på två olika huvudmän. Dubbla kompetenser och kommunikationsmissar är några av de problem som har uppstått. Idrottsförvaltningen fick därför 2016 i uppdrag att se över processerna och har kommit fram till att det finns många fördelar med att fastighetskontoret tar ett helhetsansvar för all teknisk drift. Förslaget är därför att den tekniska driftpersonalen övergår till fastighetskontoret. Idrottsförvaltningen kommer endast att behålla ett fåtal tekniska medarbetare för beställarkompetens och stöd till utvecklingsavdelningen vid ny- och ombyggnation.

Juridiskt behöver det tydliggöras vem som har arbetsmiljöansvaret för teknisk driftpersonal när personal, budget och kunskap övergår till annan huvudman än den som

⁴ Kommunerna är Mölndal, Östersund, Varberg, Norrtälje, Gotland, Trollhättan, Falun, Örnsköldsvik, Uddevalla, Nyköping, Skövde, Borlänge och Hässleholm.

ansvarar för verksamheten i en anläggning. I Stockholm har två bad extern verksamhetsdrift. Högdalens sim- och idrottshall drivs av Actic medan Liljeholmsbadet har föreningsdrift. Det kommer att fortsätta även om teknisk drift övergår från idrottsförvaltningen till fastighetskontoret.

I Malmö är det till skillnad mot Stockholm ett kommunalt bolag, Stadsfastigheter AB, som har fastighetsansvaret för fritidsförvaltningens anläggningar. I ansvaret ingår underhåll, service samt ny- och ombyggnation. Stadsfastigheter ansvarar för all teknisk drift som besökaren inte ser, det vill säga även vattenkvalitet och provtagning. De har sex drifttekniker, varav två är stationerade på Hylliebadet all tid badet är öppet. Övriga drifttekniker är ambulerande och tillgängliga alla timmar som anläggningarna har öppet. Fritidsförvaltningen har ansvar för skötsel och tillsyn, det vill säga allt som är synligt för kunden.

Malmös fritidsförvaltning upplever att samarbetet med Stadsfastigheter AB fungerar bra. Ett systematiskt samarbete mellan parterna finns på tre nivåer: förvaltare – enhetschef, verksamhetschef – fastighetschef, samt förvaltningschef – VD – stadsdelschef. Malmö har inga planer på att lägga ut driften externt, eftersom de anser att kommunal drift tar ett större ansvar för besökarens behov och de politiska målen.

6. Vad tycker göteborgarna?

Frågor som rör sim- och badanläggningar är viktiga för många göteborgare. För att få mer information om vilka det är som besöker stadens sim- och badanläggningar och hur deras behov ser ut, har vi under våren 2016 genomfört en kundundersökning. För att ta reda på vilka som inte besöker sim- och badanläggningarna i Göteborg och varför de inte gör det, har vi även genomfört en medborgarundersökning under samma period. Resultaten från de båda undersökningarna redovisas i två separata avsnitt. Vi har även haft ett webbformulär öppet, där vem som helst har kunnat gå in och svara på samma frågor som ställts i medborgarundersökningen. Resultatet från denna webbenkät särredovisas, eftersom urvalet inte har skett slumpmässigt. Avslutningsvis redogör vi för några av de förslag från göteborgare som Göteborg & Co har samlat in i arbetet med stadens 400-årsjubileum år 2021.

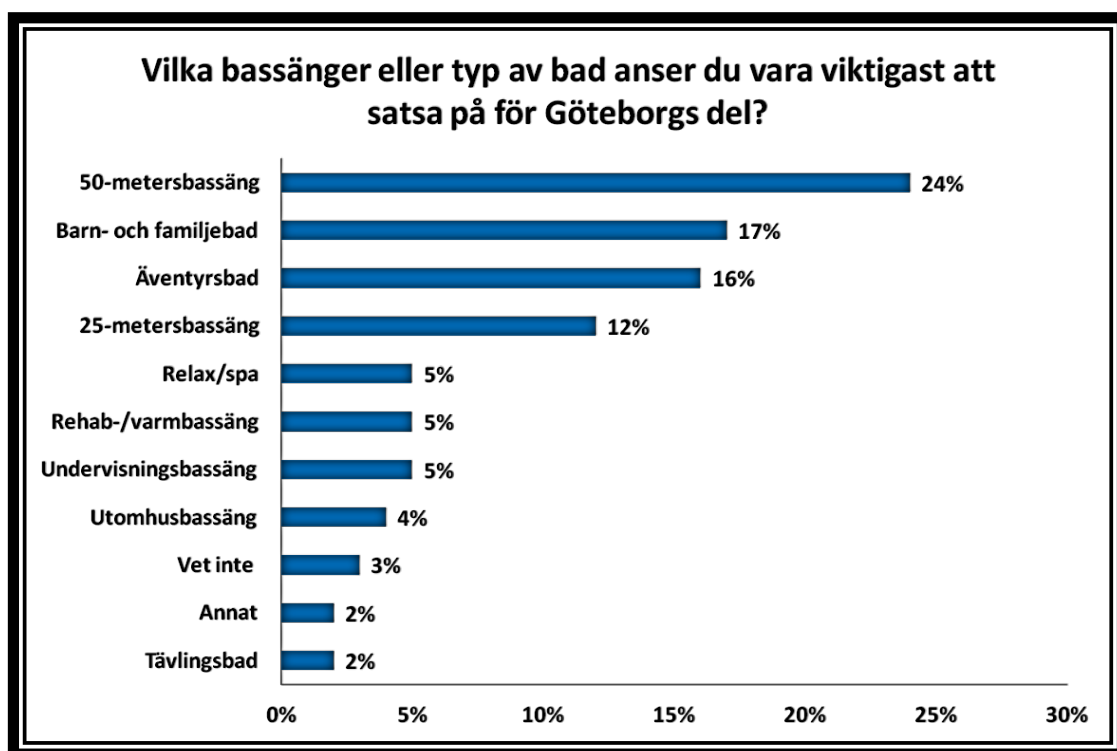
6.1. Resultat från kundundersökningen

Med hjälp av undersökningsföretaget Markör har vi under april 2016 genomfört en kundundersökning på följande sex anläggningar: Valhallabadet, Lundbybadet, Angered Arena, Frölundabadet, Askims simhall och Kärra simhall. Intervjuerna genomfördes med besökare på väg ut från anläggningen och riktade sig enbart till de besökare som besökt simhallen och inte eventuellt gym. Totalt genomfördes 818 intervjuer med besökare 15 år och äldre. Svarefrekvensen var 82 procent och den metod som användes var slumpmässigt urval. Förutom bakgrundsfrågor som kön, ålder och var de bor, ställde vi också en fråga om vilken kundgrupp de anser sig i första hand tillhöra. 43 procent svarade motionär, 22 procent svarade att de besöker anläggningen med familjen, medan 14 procent angav simundervisning. Bland övriga svar märks rehab/sjukvård, föreningsaktiv, relax/bastu samt annan.

Det vanligaste färdmedlet är bil. 41 procent av besökarna angav att de tar sig till sim- och badanläggningen med hjälp av bil. Näst vanligast är spårvagn med 21 procent. Spårvagn är det vanligaste färdmedlet för besökarna på Angered Arena, för besökarna i den yngsta åldersgruppen (15-19 år) samt för besökare i kundgrupperna rehab/sjukvård och relax/bastu. 14 procent svarade att de promenerar, 13 procent att de åker buss och 9 procent att de cyklar. Slår vi ihop svarsalternativen spårvagn och buss, blir det 34 procent som angett att de tar sig till anläggningen genom kollektivtrafik, vilket alltså är något mindre vanligt än bil. På frågan om hur ofta som de det senaste året har besökt anläggningen, svarade 39 procent någon gång i veckan. 26 procent svarade flera gånger i veckan – ett svarsalternativ som var särskilt vanligt bland den äldsta besöksgruppen (äldre än 65) samt motionärerna. Totalt är alltså två av tre frekventa besökare som kommer varje vecka.

Vi ställde också en fråga om vilka bassänger eller typ av bad som de anser vara viktigast att satsa på för Göteborgs del. Det vanligaste svarsalternativet är 50-metersbassäng, med 24 procent av alla svar. Det är främst motionärerna samt besökarna på Valhallabadet som anger detta svar. De två närliggande svarsalternativen barn- och familjebad samt äventyrsbad hamnar strax därefter. Föga förvånande är det kundgruppen familjebesökare samt de yngre åldersgrupperna (15-19 år samt 20-45 år) som lyfter fram någon av dessa anläggningstyper, men det gör också besökarna på Lundbybadet, Frölundabadet, Angered Arena och Kärra simhall. 25-metersbassäng, som är den bassängtyp som det finns flest av i Göteborg, hamnar först på fjärde plats. Det finns inte någon tydlig definition av exempelvis barn- och familjebad och äventyrsbad. Vad som i en kommun kallas för äventyrsbad skulle i en annan kommun kallas för barn- och familjebad. I utredningens fortsatta del finns det därför anledning att betrakta dessa två

anläggningstyper som en gemensam, där målgruppen är densamma – nämligen barn och barnfamiljer.

Figur 7. Resultat på frågan ”Vilka bassänger eller typ av bad anser du vara viktigast att satsa på för Göteborg del”? Källa: Markör.

I kundundersökningen ställde vi även ett antal öppna frågor, alltså frågor där det inte finns några färdiga svarsalternativ. Tre sådana frågor var:

- Finns det något som man skulle kunna göra på anläggningen så att du skulle gå hit oftare?
- Finns det något du saknar med just den här anläggningen?
- Har du någon mer synpunkt när det gäller badanläggningar i Göteborg?

De svar som lämnades på dessa tre frågor liknar varandra. De kan främst sorteras in under följande områden:

- Staden behöver rusta upp, bygga ut och bygga fler anläggningar
- Ökat bassängutbud – fler bassänger för barnen, 50-metersbassäng, bubbelpool, osv.
- Bättre hygien och uppförande bland besökarna
- Fräschare dusch- och omklädningsutrymmen
- Ökat utrymme på anläggningen – det är alldeles för trångt
- Öka öppettiderna – gärna öppet längre på kvällen
- Priserna – många är positiva till fri entré, andra tycker det är orättvist
- Övrigt – exempelvis fler och billigare parkeringsplatser, bättre matservering, etc.

Som främsta anledning till varför man besöker anläggningen nämns att man bor nära. Många anger också att man utöver någon form av aktivitet där, exempelvis simskola, motionssim eller föreningsverksamhet.

Vi har också ställt frågan om var i Göteborg de anser att en eventuell ny sim- och badanläggning bör placeras. Det klart vanligaste svaret är på samma plats som anläggningen idag ligger, vilket vi tolkar som att många verkar nöjda med den befintliga placeringen. Om respondenterna har angett en annan plats, är det väldigt ofta en plats i samma del av staden. Exempelvis nämner besökarna på Kärra simhall och Lundbybadet i de flesta fall en plats på Hisingen, medan besökarna på Valhallabadet anger en plats i centrum. Om vi försöker urskilja lokaliseringar utanför de befintliga anläggningarna som är vanligare än andra blir bilden så här:

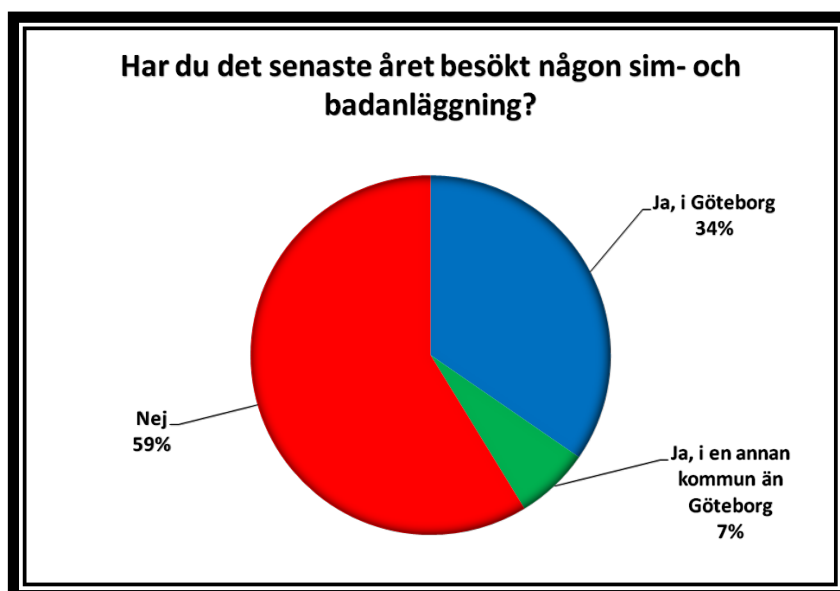
- **Hisingen**: Hisingen rent allmänt, Torslanda, Tuve, Backa/Backaplan
- **Centrum**: Centrum/centralt, Majorna, Slottsskogen
- **Nordost**: Bergsjön, Kortedala
- **Väster**: Högsbo/Högsbohöjd

6.2. Resultat från medborgarundersökningen

Med hjälp av undersökningsföretaget HKL Research har vi under mars och april 2016 genomfört en medborgarundersökning bland totalt 989 personer bosatta i Göteborg, som är 15 år eller äldre. Undersökningen har till största delen genomförts via intervjuer på offentliga platser som torg och liknande. Intervjuerna har skett på en till tre olika platser i var och en av Göteborgs tio olika stadsdelar. Mellan fem och tio procent av intervjuerna har genomförts via telefon. Enligt HKL Research var svarsfrekvensen cirka 60 procent och den metod som användes var stratifierat slumpmässigt urval.

Den inledande fråga som har ställts är: ”Har du det senaste året besökt någon sim- och badanläggning”? En majoritet av göteborgarna, 59 procent, svarade nej. 34 procent svarade att de besökt en sådan anläggning i Göteborg, medan övriga 7 procent svarade att de besökt en sådan anläggning utanför Göteborg (i de flesta fall Åbybadet i Mölndal). Att så många som 34 procent av göteborgarna det senaste året har besökt en sim- och badanläggning i Göteborg, låter enligt vår uppfattning orimligt när vi samtidigt sätter det i relation de hur ofta de gör sina besök. På årsbasis skulle det motsvara en totalsiffra som är tre-fyra gånger så höga som de officiella besöksiffrorna. Vi ser dock inte att det skulle påverka trovärdigheten i undersökningens övriga resultat.

Utifrån om respondenten definierat som besökare eller icke-besökare har ett antal följdfrågor ställts. I de närmaste avsnitten redovisar vi svaren på de frågor som har ställts till i tur och ordning besökare, icke-besökare samt både besökare och icke-besökare till Göteborgs sim- och badanläggningar.

Figur 8. Resultatet på frågan ”Har du det senaste året besökt någon sim- och badanläggning?”
Källa: HKL Research

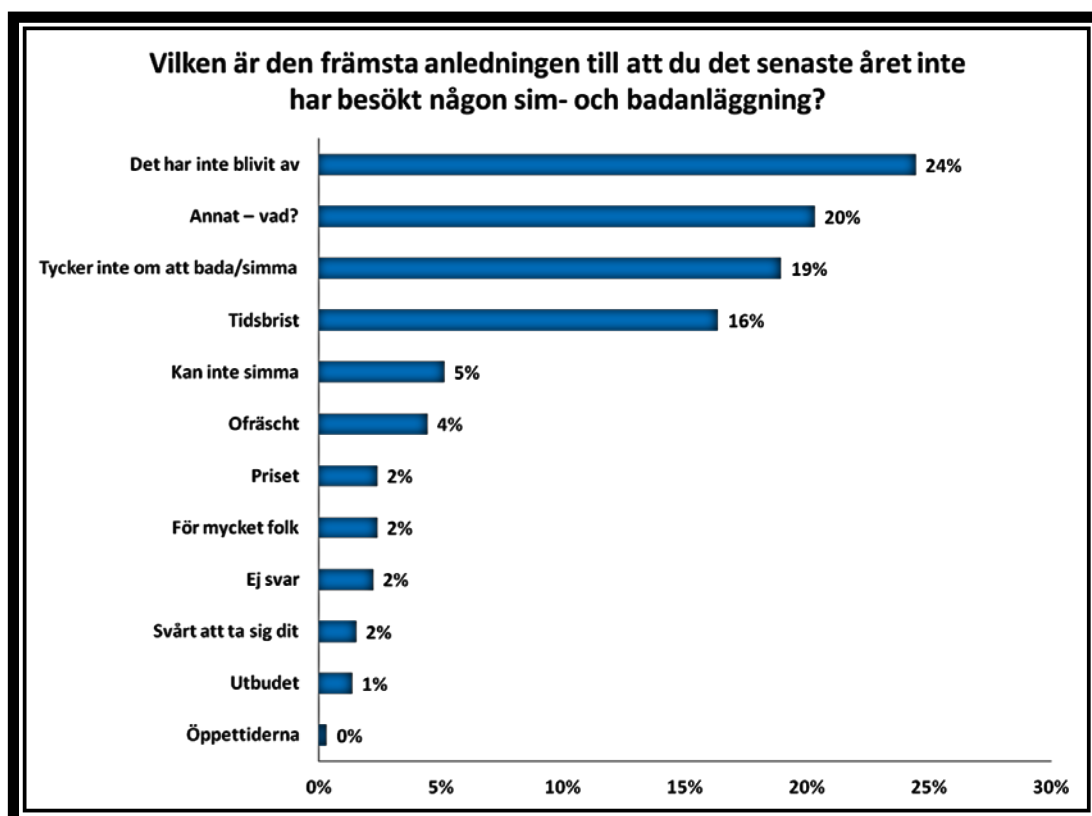
6.2.1. Frågor som enbart har ställts till besökare

Den grupp personer som har besökt någon av Göteborgs sim- och badanläggningar det senaste året, är kunder precis som den grupp personer som tillfrågats i kundundersökningen. Vissa av svaren överensstämmer med svaren från kundundersökningen. Precis som i kundundersökningen definierar sig flest (46 %) som motionärer och flest anger att det faktum att de bor nära är det viktigaste skälet till att de besöker anläggningen. Valhallabadet är den anläggning som flest har besökt, vilket är i linje med den besöksstatistik som redovisats tidigare.

Men i några avseenden skiljer sig svaren åt. Medborgarundersökningens besökare besöker inte anläggningen lika ofta som kundundersökningens. Det vanligaste svarsalternativet är någon gång per månad (21 %) tätt följt av någon gång per kvartal (19 %) och någon gång per vecka (18 %). Kollektivtrafik är här det klart vanligaste färdmedlet och får 56 procent av svaren. Bil, som i kundundersökningen fick flest svar, hamnar med 16 procent på delad andraplats tillsammans med promenad. I medborgarundersökningen har vi också frågat hur lätt eller svårt det är att ta sig till anläggningen. På en skala mellan 1 och 7 är det hela 56 procent som anger värdet 7, vilket står för mycket lätt. Bara någon enstaka procent anger att det i någon grad är svårt att ta sig till anläggningen.

6.2.2. Frågor som enbart har ställts till icke-besökare

Majoriteten av göteborgarna har alltså inte besökt någon sim- och badanläggning det senaste året. Vi ställde därför frågan varför de inte gjort det. Resultaten redovisas i figur 9. Fyra svarsalternativ är vanligare än andra. Flest svarar att det inte har blivit av. Näst flest svarar ett annat alternativ än de som fanns angivna i enkäten. Här hittar vi en brokig skara svar, alltifrån att man är gammal, sjuk, gravid, har klorallergi, till att man hellre badar utomhus. På tredje plats hittar vi svarsalternativet att man inte tycker om att bada/simma och det fjärde vanligaste svaret är att man inte har tid.

Figur 9. Resultatet på frågan: ”Vilken är den främsta anledningen till att du inte har besökt någon sim- och badanläggning”? Källa: HKL Research

Följdfrågan till denna grupp är vad som skulle få dem att besöka en sim- och badanläggning i Göteborg. Här har respondenterna fått svara helt fritt, utan några förutbestämda alternativ. De vanligast förekommande svaren kan delas in i följande områden:

- Ökat utbud – fler bassänger, varmare vatten, äventyrsbad, fler träningsmöjligheter etc.
- Avstånd – närmare till anläggningen, fler behöver byggas
- Hygien/ordning – många tycker det är ofräscht, besökare uppträder illa, det är för trångt etc.
- Ointresse/inget – vissa är helt enkelt ointresserade och kan inte se vad som skulle få dem intresserade
- Sociala och personliga skäl – flera saknar någon att gå med, många saknar tid, en del har klorallergi, det finns önskan om kvinnobassänger/tjejsim
- Pris – om det skulle bli billigare
- Bättre kunskap – information om vilka anläggningar som finns och vad de kan erbjuda

6.2.3. Frågor som har ställts till både besökare och icke-besökare

Precis som i kundundersökningen ställde vi frågan om vilka bassänger eller typ av bad som de anser vara viktigast att satsa på för Göteborgs del. Till skillnad från i kundundersökningen fick respondenterna nu ange tre svar – ett förstahandsalternativ, ett andrahandsalternativ och ett tredjehandsalternativ. Resultaten framgår av tabell 14.

	Första hand	Andra hand	Tredje hand	Summa
50-metersbassäng	20 %	14 %	7 %	41 %
Undervisningsbassäng	15 %	9 %	8 %	32 %
Barn- och familjebad	13 %	11 %	10 %	34 %
Rehab-/varmbassäng	11 %	11 %	12 %	35 %
Äventyrsbad	11 %	9 %	9 %	29 %
Vet ej/Ej svar	10 %	17 %	27 %	53 %
Relax/spa	8 %	9 %	12 %	29 %
Utomhusbassäng	6 %	8 %	9 %	23 %
25-metersbassäng	5 %	8 %	2 %	15 %
Tävlingsbad	1 %	3 %	3 %	7 %
Annan	1 %	1 %	1 %	3 %

Tabell 14. Resultat på frågan ”Vilka bassänger eller typ av bad anser du vara viktigast att satsa på för Göteborgs del”? Respondenterna har kunnat ange max tre alternativ. Källa: HKL Research

Resultaten har många likheter med kundundersökningens resultat. En 50-metersbassäng står högt upp på önskelistan och är betydligt mer populär än de traditionella 25-metersbassängerna. Och vi ser även nu att finns ett starkt samband med vilken kund- respektive åldersgrupp man tillhör. Men det finns också skillnader. Barn- och familjebad och äventyrsbad är något mindre populära medan undervisningsbassäng och rehab-/varmbassäng är något mer populära.

Bland de personer som angett att de inte har besökt någon sim- och badanläggning i Göteborg under det senaste året är det betydligt vanligare att ange vet ej/ej svar på frågan om vilka bassänger eller typ av bad som de vill att staden satsar på. Annars är skillnaderna små – 50-metersbassängen är mest populär bland såväl besökare som icke-besökare. I de flesta stadsdelarna är en 50-metersbassäng det vanligaste förstahandsalternativet med två tydliga undantag – de respondenter som bor i Angered och Östra Göteborg vill i första hand att staden bygger undervisningsbassänger. Som vi tidigare har konstaterat är det i dessa båda stadsdelar som simkunnigheten är lägst.

Vi har också i medborgarundersökningen ställt frågan ”Var i Göteborg anser du att en eventuell ny sim- och badanläggning bör placeras”? Precis som i kundundersökningen är det många som anger samma plats som det idag finns en sim- och badanläggning på, till exempel Frölunda Torg, Evenemangsstråket/Scandinavium eller Gamlestadstorget. Bland övriga lokaliseringar är Centrum/centralt det klart vanligaste svaret, följt av Hisingen. Om vi går igenom de öppna svaren är det särskilt följande som är framträdande:

- **Hisingen:** Hisingen rent allmänt, Backa/Backaplan, Biskopsgården, Torslanda
- **Centrum:** Centrum/centralt, Majorna
- **Nordost:** Bergsjön, Kortedala
- **Väster:** Förutom Frölunda och Askim är det inte så många andra som nämns

Med några undantag är det i stort sett samma områden som i kundundersökningen. Det finns en stark samvariation med var respondenterna bor, fast önskemålen om en central placering finns även bland personer som bor i andra stadsdelar än Centrum. En del personer har avstått från att peka ut en särskild placering – här är det vanligt att istället nämna områden där det idag inte finns någon sim- och badanläggning, alternativt där simkunnigheten är låg.

Vi har även i medborgarundersökningen avslutat med frågan ”Är det något övrigt som du vill tillägga angående sim- och badanläggningar i Göteborg”? Vi konstaterar att svaren är i linje med kundundersökningens svar, vilket innebär att de i stor utsträckning handlar om fler eller utbyggda anläggningar/bassänger, fräschare dusch- och omklädningsutrymmen samt bättre hygien och uppträdande bland besökarna.

6.3. Resultat från webbundersökningen

Vi har alltså genomfört en kundundersökning som har vänt sig till ett representativt urval av besökare till stadens sim- och badanläggningar samt en medborgarundersökning som har vänt sig till ett representativt urval av personer som bor i Göteborg. Men vi har också ansett det vara viktigt att bjuda in göteborgare till att ge sina synpunkter och åsikter. Därför har vi under en fyraveckorsperiod haft ett webbformulär öppet med samma frågor som användes i medborgarundersökningen. Vi har informerat om möjligheten att tycka till via pressmeddelande och i såväl traditionella som sociala medier. I det här avsnittet redovisar vi resultaten från webbundersökningen. Vi vill understryka att den inte gör anspråk på att ge en representativ bild av vad göteborgarna tycker.

Totalt 1 759 personer har svarat på enkäten. Hela 91 procent av dem har det senaste året besökt en sim- och badanläggning. Av dem angav 64 procent att det var en anläggning i Göteborg, 28 procent att de besökt både en anläggning i Göteborg och en anläggning i en annan kommun, medan resterande 8 procent svarat att det enbart rörde sig om en anläggning i en annan kommun. Personer som bor i stadsdelen Västra Hisingen är kraftigt överrepresenterade och utgör 34 procent av alla svarande, jämfört med ungefär 10 procent av Göteborgs befolkning. Den höga svarsbenägenheten bland personer hemmahörande i Västra Hisingen märks när vi frågar vilken anläggning de besökt – Lundbybadet och Sörredsbadet får betydligt fler svar än anläggningar som Angered Arena och Frölundabadet. Jämfört med medborgarundersökningen avviker webbenkätens respondenter även genom att de i högre grad har hemmavarande barn under tolv år, i lägre utsträckning är födda utomlands, i högre utsträckning kör bil till anläggningen, i högre grad tillhör kundgruppen familjebesökare samt att de besöker anläggningen mer frekvent.

Webbenkätens respondenter har mycket tydligare åsikter än medborgarundersökningens respondenter när det gäller frågan om vilka bassänger eller typ av bad som man vill att Göteborg satsar på. Bara några enstaka procent av dem har angett ”vet ej” som sitt första-, andra- eller tredjealternativ. 35 procent anger en 50-metersbassäng som sitt förstahandsalternativ, medan 19 procent anger ett barn- och familjebad. Slår vi ihop första-, andra- och tredjealternativen kan vi konstatera att webbenkätens respondenter jämfört med medborgarundersökningens respondenter:

- I högre utsträckning vill att Göteborg satsar på 50-metersbassäng, 25-metersbassäng samt barn- och familjebad
- I lägre utsträckning vill att Göteborg satsar på rehab-/varmbassänger samt relax/spa

Den starka benägenheten bland personer på Västra Hisingen att svara på webbenkäten märks ännu tydligare när vi studerar var i Göteborg som de vill att en eventuell ny anläggning placeras. Ungefär 50 procent av alla svar pekar ut en plats på Hisingen, men här är det inte längre Hisingen rent allmänt som nämns flest gånger. Det klart vanligaste svaret är Torslanda, ibland kompletterat med Amhult eller Björlanda. Det är alldeles uppenbart att det i denna del av staden finns en stark önskan om att få en ny sim- och

badanläggning. Personer som bor på Västra Hisingen lyfter dessutom fram närhet som en aspekt som skulle få dem att besöka sim- och badanläggningar oftare.

Bortser vi från Torslanda och Hisingen, ser vi att svaren på frågan om placering av ett nytt bad är i linje med hur de såg ut i såväl kundundersökningen som medborgarundersökningen. Centrum/centralt får många röster, andra pekar ut området runt Valhallabadet och en del lyfter fram Majorna. Ett vanligt förekommande svar är att man inte pekar ut någon specifik plats, men betonar hur viktigt det är med bra kommunikationer. Nordost och Väster får inte lika många svar. I Nordost är det främst Bergsjön, Kortedala, Kviberg eller Östra Göteborg som nämns. I Väster är det de befintliga placeringarna vid Askim och Frölunda som framhålls, andra nöjer sig kort och gott med att svara Väster eller i Västra Göteborg.

Vi har även i webbenkäten ställt den öppna frågan ”Är det något övrigt som du vill tillägga angående sim- och badanläggningar i Göteborg”? Väldigt många av svaren berör områden som vi tidigare har lyft fram i detta kapitel och vi ser ingen anledning att upprepa dessa ännu en gång. Istället vill vi fokusera på två frågor, där det finns väldigt starka åsikter och tydliga skiljelinjer.

Den första frågan gäller separata badtider för kvinnor och män. Merparten av inläggen är negativa till separata badtider. ”Absolut ingen könsapartheid”, ”dela ej på män och kvinnor”, ”fortsätt att ha män och kvinnor tillsammans på anläggningarna” och ”inte separerade tider som befäster olikheter och kulturer” är några av de kommentarer som förekommer. Men det finns också personer som är positiva: ”Vissa timmar för kvinnobad hade varit helt underbart” och ”jag önskar tjejtider” är några exempel.

Men en fråga som berör ännu fler är den om Valhallabadets framtid. Merparten av inläggen vill behålla och bevara Valhallabadet. Många lyfter fram vilken viktig mötesplats den är, ännu fler betonar den unika arkitekturen med mosaikväggen som ett särskilt kännetecken. ”Vi får inte förlora vår historia även om vi också måste förnya oss”, ”vi behöver ytor där vanligt folk kan röra på sig för en billig peng, inte fler platser där folk kan se andra röra på sig för en dyr peng”, ”vardagligheten och trivseln är enorm” och ”perfekt anläggning på rätt plats” är några av de kommentarer som märks. Andra tycker att Valhallabadet är slitet, ofräscht och lyfter fram att det inte uppfyller de behov som föreningslivet har. ”Riv Valhalla och bygg en större anläggning”, ”en tävlingsbassäng/arena som ersätter sunkiga Valhallabadet bör ligga hyfsat centralt” och ”anläggningen skall ersätta nuvarande Valhallabad med större vattenytor och bör vara anpassad till en motions-/tränings-/tävlingsanläggning”. Några personer för fram kompromissalternativ som innebär att interiören kan återanvändas i en ny anläggning om Valhalla stängs.

6.4. Synpunkter med anledning av Göteborgs 400-årsjubileum

År 2021 fyller Göteborg 400 år. Med anledning av detta jubileum har Göteborg & Co samlat in ett stort antal synpunkter om stadens utveckling, av vilka flera har kopplingar till sim- och badanläggningar. Att skapa mötesplatser mitt i staden med möjligheter till bad står högt upp på önskelistan hos många göteborgare. Att såväl kunna bada i älven som vid älven är ett återkommande önskemål. Den primära anledningen till att bad i älven inte har blivit verklighet är att vattenkvaliteten inte är tillräckligt god, enligt de mätningar som har genomförts.

Inom ramen för Jubileumsparkens projektplan öppnade 2015 Det Allmänna Badet, som har ett tillfälligt bygglov om fem år. Det Allmänna Badet är en utomhusbassäng som flyter i Göta älv, i Frihamnens mellersta hamnbassäng och består av betongpontonering kring en pool om 20*8,5 meter av stål. Badet är uppvärmt, förankrat med ett

ankarsystem och är möjligt att flytta. Badet renas naturligt, det är alltså icke-klorerat och filtreras genom fyra containers fyllda med ett system för naturlig rening. Under 2016 beräknades badet ha öppet sex dagar i veckan mellan maj och september, där vissa av tiderna var reserverade för simskola. I anslutning till Det Allmänna Badet har det även anlagts en bastu och en mindre strand. Parallellt med Det Allmänna Badet har det planerats för bad i eller vid älven på fler platser, bland annat på Skeppsbron, vars detaljplan vann laga kraft i april 2015.

7. Förvaltningens förslag

Här redogör vi för våra ställningstaganden, baserat på vad som framkommit under utredningsarbetet. Faktadelar redovisas huvudsakligen i tidigare kapitel.

7.1. Våra övergripande synpunkter

7.1.1. Vi behöver investera i sim- och badanläggningar

Merparten av Göteborgs sim- och badanläggningar är gamla, slitna och i stort behov av upprustning. Det har under de senaste 35 åren inte byggts tillräckligt många anläggningar för att möta stadens befolkningsutveckling.

Konsekvenserna av att stadens bad är gamla och slitna är bland annat att driftkostnaderna blir höga (energi, underhåll med mera). Vidare är de otidsenliga och kan inte längre nyttjas för det ändamål de en gång byggdes. Här är Valhallabadet det tydligaste exemplet. Från de olika undersökningar bland göteborgare som vi genomfört har vi också fått till oss många synpunkter som går ut på att det är för trångt på anläggningarna och att många besökare tycker det är ofräscht.

Konsekvenserna av att badkapaciteten inte byggts ut i takt med befolkningsutvecklingen är bland annat trängsel på befintliga anläggningar och låg tillgänglighet för många göteborgare. Många skolor vittnar om hur svårt det är att hitta lediga tider på anläggningarna och om hur lång tid det tar att förflytta sig mellan skolan och anläggningen. Även föreningslivet upplever stor brist på tider och anser att det har en hämmande effekt på deras verksamhet.

Ökad simkunnighet, förbättrad folkhälsa och goda förutsättningar för föreningslivet är tre viktiga kriterier i det uppdrag vi fått.

För att stadens grundskolor ska ges goda förutsättningar att lösa sitt uppdrag om simkunnighet är en bättre tillgång till ändamålsenliga sim- och badanläggningar en förutsättning. Detta förhållande tydliggörs i vårt uppdrag att redan från hösten 2017 erbjuda avgiftsfri kommunal simskola till alla barn. Rätt utformade och lokaliserade kan sim- och badanläggningar också utgöra en mycket viktig resurs för en högre och jämnare folkhälsa. I takt med en åldrande befolkning ökar även behovet av varmbassänger. Särskilt i vissa stadsdelar är simkunnigheten oroväckande låg. Samma stadsdelar präglas därtill av stora socioekonomiska problem som exempelvis höga ohälsotal. För att föreningslivet ska erhålla goda förutsättningar krävs främst att Valhallabadet ersätts med en ny anläggning anpassad till dagens krav men också att kapaciteten ökar på andra håll i staden.

I vårt uppdrag ingår också att försöka skapa oss en bild av hur Göteborg kommer att se ut om 20 år. Omfattande stadsutvecklingsprojekt är på gång, som i kombination med fortsatt hög inflyttning kommer att leda till en kraftig befolkningstillväxt även framöver.

Vår samlade bedömning är därför att bassängytan i Göteborg behöver öka, både för att täcka upp för den brist som finns idag och för att täcka upp för befolkningstillväxten framöver. Ett naturligt förhållningssätt är då att börja med att titta på vad som bör göras med de anläggningar som finns idag, vilket vi gör i avsnitt 7.2. Vår bedömning är emellertid också att staden behöver bygga nya anläggningar. Detta är något som vi redogör för i avsnitt 7.3. I vårt uppdrag ingår även att se över det kommunala ägandet och den kommunala driften, något vi tar upp i avsnitt 7.4.

7.1.2. Vad är det för anläggningar som vi vill bygga?

Vårt resonemang bygger på tanken att så många göteborgare som möjligt ska ha god tillgänglighet till en sim- och badanläggning. Däremot behöver inte alla anläggningar vara lika stora eller se exakt likadana ut. När det gäller kommunala sim- och badanläggningar som är öppna för allmänheten tänker vi oss tre olika nivåer: lokalbad, områdesbad och centralbad.

Ett lokalbad ska fungera för simundervisning, simidrott för ungdom och motionsverksamhet. Ett nytt lokalbad innehåller därmed minst en 25-metersbassäng och en undervisnings-/varmbassäng med höj- och sänkbar botten. Beräknad kostnad för nybyggnation av ett lokalbad är cirka 100 miljoner kronor.

Ett områdesbad ska fungera för allt det som ett lokalbad är avsett för, men ska ha fler och bättre funktioner för barnfamiljer och allmänhet. Jämfört med ett lokalbad innehåller ett nytt områdesbad även en extra undervisningsbassäng och en familjedel. Beräknad kostnad för nybyggnation av ett områdesbad är cirka 250 miljoner kronor.

Ett centralbad ska ha ökad kapacitet för simundervisning och motionsverksamhet, kunna vara anpassad till föreningslivets behov och kunna arrangera SM-tävlingar för simidrotten. Ett nytt centralbad innehåller därmed två 50-metersbassänger (varav en med djupdel med höj- och sänkbar botten), två undervisnings-/varmbassänger (med höj- och sänkbar botten) samt 2 000 läktarplatser (vilket är kravet för att få arrangera långbane-SM). Beräknad kostnad för nybyggnation av ett centralbad är cirka 1 miljard kronor.

Ett centralbad ska ligga centralt. Vi tycker det är rimligt att det finns ett områdesbad på Hisingen, ett i Nordost och ett i Väster. Dessa kompletteras sedan med lokalbad för att förbättra tillgängligheten. Därutöver finns det kommunala anläggningar som i likhet med Dalheimers hus, Lilla Amundöns bad och Styrso simhall riktar sig till en specifik målgrupp snarare än den breda allmänheten.

Vår huvudprincip är att det långsiktigt ekonomiskt alltid är bättre att bygga nytt än att lappa och laga befintliga anläggningar när de blivit 40 år eller äldre. Vi anser även att byggrätterna, vid nybyggnation, bör tillåta senare tillbyggnader. Det kan uppstå behov av ytterligare bassängkapacitet som vi idag inte kan förutse och då är det önskvärt att det går att bygga ut en befintlig anläggning.

Utredningen har för avsikt att vara ett underlag för långsiktig planering fram till och med 2035, vilket innebär att vissa av de förslag vi lyfter fram kan genomföras relativt omgående medan andra ligger betydligt senare inom tidsperioden. Men även beträffande åtgärder som ligger längre fram i tiden vill vi betona vikten av tidiga inriktningsbeslut. Sådana skapar förutsättningar för kostnadseffektivitet beträffande drift av befintlig anläggning, bred dialog och delaktighet beträffande lokalisering och utformning av en ny samt avveckling av gamla.

7.1.3. Vår inställning till äventyrsbad på Liseberg

Turistnäringen är den av de aspekter vi ska belysa i vår utredning som mest avviker från de övriga. Vi har tidigare (i avsnitt 3.6.) redogjort för att vi ser två typer av sim- och badanläggningar som skulle kunna främja turistnäringen. Den ena är ett bad som kan arrangera tävlingar. Här ser vi ändå att det bara handlar om ett begränsat antal tillfällen under ett år då sådana tävlingar kan genomföras. Mer bestående effekter på turistnäringen har sannolikt den andra anläggningstypen, ett äventyrsbad. Liseberg har tagit fram ett färdigt koncept på ett äventyrsbad, som vi inte har någon anledning att ifrågasätta.

Vi ser att ett nytt äventyrsbad primärt får en positiv effekt på turistnäringen, men att det även tillgodoser det behov som finns bland göteborgare och som har framkommit i våra tre undersökningar, där såväl äventyrsbad som barn- och familjebad får många röster. Vi ser däremot inte att ett nytt äventyrsbad har några betydande effekter på simkunnighet eller folkhälsa. Det pågår en separat politisk process kring ett äventyrsbad på Liseberg, varför vi inte kommer att beröra frågan ytterligare i denna utredning.

7.1.4. Vår inställning till utomhusbassänger

Utifrån det uppdrag vi har där ökad simkunnighet, förbättrad folkhälsa och goda förutsättningar för föreningslivet är de viktigaste kriterierna blir vår slutsats att satsningar på utomhusbassänger inte bör ha samma prioritet som satsningar på inomhusbassänger.

För det första har utomhusbassänger i allmänhet om en mycket kort säsong. Den kan visserligen förlängas genom uppvärmning, men då blir energikostnaderna och därmed miljöbelastningen mycket stor. För det andra är utomhusbassänger extremt dyra utifrån antalet årsbesök. Utomhusklimatet leder till snabbare förslitning än motsvarande bassänger under tak. I enstaka fall och under vissa förutsättningar ser vi att utomhusbassänger kan ha en marginellt positiv inverkan på turismen, men då anser vi att året-runt-öppna äventyrsbad är ett bättre alternativ.

Vi är inte fullt lika skeptiska till utomhusbassänger som ligger i anslutning till ett inomhusbad, eftersom det då finns möjlighet till vissa samordningsvinster avseende tillsyn och bemanning samt tekniska installationer och energi. Det bör då i första hand handla om mindre bassänger.

7.2. Förslag avseende de befintliga sim- och badanläggningarna

7.2.1. Valhallabadet

Vi föreslår att Valhallabadet ersätts med en ny anläggning som uppfyller de krav som ställs på en modern simanläggning för träning och tävling upp till SM-nivå och att den uppförs på annan plats men fortfarande i ett lika centralt läge. Ett av kriterierna i det uppdrag kommunstyrelsen formulerat är att utredningen ska ta hänsyn till ”den organiserade idrottens möjligheter”. Vi utgår då från att simidrotten ska ges möjlighet att arrangera tävlingar på SM-nivå och att evenemangsstaden Göteborg framgent därmed ska ges möjlighet att ta emot större nationella evenemang som till exempel SM-veckan.

Motiven för att bygga nytt på annan plats istället för upprustning/ombyggnation/tillbyggnad är:

- Att åstadkomma en anläggning som uppfyller dessa krav genom upprustning och/eller ombyggnation av nuvarande anläggning är nästintill omöjligt.
- En utveckling av befintlig anläggning kräver hel eller delvis stängning under en period av minst två år.
- I avsnitt 2.2.1. framgår bland annat att Valhallabadet är stadens simidrottscentrum. Merparten av all simidrottsverksamhet bedrivs där. Då vi har total kapacitetsbrist i staden skulle detta alternativ innebära ”sotdöden” för stadens simidrott.

- I avsnitt 2.2.1. framgår vidare att Valhallabadet är stadens största bad även i många andra avseenden (till exempel simundervisning och motionssimning). Stängningar av Valhallabadet innebär därmed stora svårigheter att tillgodose flera andra viktiga kriterier i kommunstyrelsens uppdrag (simskolestrategin, befolkningens simkunnighet, folkhälsa och tillgänglighet).
- Valhallabadet är inte bara stadens största bad. I avsnitt 4 och 4.1. framgår att det också är stadens äldsta bad med gamla, omoderna och energikrävande lösningar. Det är omöjligt att genom utveckling av befintlig anläggning uppnå ”nybyggnadsvärden” ifråga om energiförbrukning, funktionalitet, underhållskostnader med mera.
- De underhållskostnader som anges i avsnitt 4.1. och bilaga 2 motsvarar ordinarie kostnader för planerat underhåll under perioden. Av bilaga 2 framgår att delar av byggnaden har sättnings- och fuktproblematik som kräver fortsatt utredning och därför inte ingår i bedömd underhållskostnad, varför vi högst sannolikt kommer att få en avsevärt högre kostnad. Erfarenheter från andra håll visar att kostnaderna för projekt av Valhallabadets karaktär ofta blir mer än dubbelt så höga.
- Observera att vår bedömning grundar sig på de kriterier kommunstyrelsen fastställt för vårt uppdrag. Huruvida det finns anledning att bevara delar av nuvarande Valhallabad av kulturhistoriska skäl har inte värderats i denna utredning. Högab vill framhålla att de kulturhistoriska skälen bör beaktas i den vidare hanteringen av den befintliga anläggningens framtid.

Motiven för att ersättningsanläggningen ska byggas i ett lika centralt läge som nuvarande är:

- Valhallabadet är stadens största bad i flera avseenden och då bland annat ifråga om antal årsbesök. För att en ersättningsanläggning ska kunna fylla samma funktion bör den ligga i ett så centralt läge som möjligt. I avsnitt 3.1.1. har vi fört ett resonemang om dag- och nattbefolkning och konstaterade där att väldigt många göteborgare befinner sig i de centrala delarna under dagtid på grund av arbete, skolgång eller övriga ärenden.
- Ersättningsanläggningen för Valhalla blir stadens största och dyraste bad. Det bör därför ha en placering som gör att anläggningen upplevs som ett bad och arrangemangsarena för alla göteborgare.
- Utöver att vara ett bad för hela staden fungerar Valhallabadet också som ”lokalbad” för stadsdelarna Centrum och Örgryte-Härlanda. Om det även fortsatt ska kunna ha den funktionen krävs en central placering.

Lokaliseringsalternativ:

Det är en grannliga uppgift att hitta en central placering för en ny badanläggning, framförallt då det är en stor byggnad med ett stort fotavtryck (cirka 14 000 kvm) som ska till. Ytor som har identifierats som möjliga är Valhalla IP, söder om Liseberg samt Heden. Det finns fördelar och nackdelar med samtliga alternativ. Sammantaget förordar vi Heden och motiven är:

- Av de alternativ vi kan se ger Heden flest göteborgare god tillgänglighet.
- Utöver att faktiskt vara mest tillgängligt är Heden också en plats som gemene man upplever som en plats som är till för alla göteborgare.

- Dessutom skulle en badanläggning av detta slag tillföra just sådana kvaliteter till Heden som efterfrågats och formulerats av flera sidor i den intensiva debatt som förts om Hedens framtid.

Anläggningens innehåll:

Ett nytt centralbad innehåller två 50-metersbassänger (varav en med djupdel med höj- och sänkbar botten), två undervisnings-/varmbassänger (med höj- och sänkbar botten) samt minst 2 000 läktarplatser (vilket är kravet för att få arrangera långbane-SM). Därtill innehåller den funktioner som krävs för att såväl kunna fungera som stadens huvudarena för simidrott som att kunna genomföra publika evenemang. Detta innebär att anläggningen utöver att vara ett simidrottscentrum också kommer att vara stadens största simundervisningsanläggning och stadens största motionsanläggning. Beräknad kostnad för nybyggnation av ett centralbad är cirka 1 miljard kronor.

Självklart skulle man vilja att stadens största bad också hade ett modernt familjebad och en relaxavdelning. Inom ramen för ovan angivna byggnadsmått och investeringsstorlek blir det svårt. Vi har valt en renodling för att utan allt för många kompromisser kunna etablera en riktigt bra simanläggning. Anläggningen ska förses med funktioner så att det fungerar att ha med sig små barn men utredningens förslag är att det är i de så kallade områdesbaden som det ska satsas på familjefunktioner. Anläggningen kommer självklart också att ha inslag som förknippas med relax såsom bastu av olika slag men vi föreslår ingen avskild relaxavdelning. Då ett nytt centralbad också ska bli ett centrum för den organiserade simidrotten i Göteborg, är det rimligt att anläggningen också innehåller lokaler för denna verksamhet.

Genom att ersätta befintlig anläggning med en helt ny kommer staden att erhålla ett modernt bad med högre kvalitet men också lägre kostnad per besök, mätt över en livslängd om 40 år.

7.2.2. Lundbybadet

Vi föreslår en tillbyggnad för ökad kapacitet och för att bättre uppfylla de funktioner som vi föreslår att ett områdesbad ska ha.

För nuvarande byggnad föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att bibehålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.2. Beträffande nuläge, funktioner med mera se avsnitt 2.2.2.

Lundbybadet är idag en anläggning för hela Hisingen och har med sin lokalisering mycket god tillgänglighet. Anläggningen har höga besökssiffror och är under vissa tider fullbelagd. Med den befolkningsutveckling som förväntas i omgivningen så kommer anläggningen inte klara av att ta emot alla.

Den nya delen bör byggas så att den kan fungera självständigt från befintligt bad med egna faciliteter för omklädning, egna tekniska installationer som är oberoende av befintlig anläggning. Detta för att möjliggöra framtida utveckling och omdaning av den gamla delen utan att verksamheten i den nya påverkas. Ytterst öppnar det också för möjligheten att i ekonomiskt ordnade former avveckla den gamla delen.

Denna lösning innebär att den nya delen redan från start måste ha viss volym och på sikt skulle den kunna innehålla en 50-metersbassäng, en undervisningsbassäng, en varmbassäng och en barn- och familjedel. En sådan tillbyggnad skulle uppfylla de flesta behov som framkommit och därmed bli en anläggning till för nästan alla och då även en viktig mötesplats på Hisingen. Observera att förslaget förutsätter att nuvarande utomhusbassäng på sikt avvecklas.

Beroende på ambitionsnivå skulle en sådan anläggning kosta mellan 200 och 350 miljoner kronor. Om man väljer etappvis utbyggnad bör den första etappen innehålla en undervisningsbassäng samt en barn- och familjedel med tillhörande faciliteter.

7.2.3. Angered Arena

För Angered Arena föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att behålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.3. Beträffande nuläge, funktioner med mera se avsnitt 2.2.3. Utifrån vårt resonemang i avsnitt 7.1.2. kommer Angered Arena därmed att fungera som ett områdesbad för de nordöstra stadsdelarna.

7.2.4. Frölundabadet

Vi föreslår att Frölundabadet totalrenoveras och byggs ut med en extra undervisningsbassäng. Beträffande nuläge, funktioner, kostnader för underhåll och reinvesteringar se avsnitt 2.2.4. respektive 4.4.

Frölundabadet har ett utmärkt läge vid Frölunda Torg, med flera buss- och spårvagnslinjer som passerar strax utanför. Frölundabadet är välbesökt och utöver en omfattande renovering har man också behov av en utbyggnad. Det är framförallt undervisningsbassängen som är hårt belastad och det finns ett behov att utöka möjligheterna att ta emot simskoleelever. För att möta behovet på Frölundabadet skulle det behövas en undervisningsbassäng, eller en kombinerad undervisnings- och varmbassäng. Detta skulle fördubbla kapaciteten för simskoleelever i anläggningen. Simkunnigheten i delar av Frölunda och Tynnered är ganska låg.

Då det inte är fullt utrett hur denna utbyggnad kan ske eller hur stora ytor den kommer att utgöra är det svårt att bedöma vad den kommer att kosta. Det finns tidigare utredningar som gjorts där den bedömts till 35 miljoner kronor.

Med hjälp av fastighetskontoret har vi också undersökt möjligheterna att ersätta Frölundabadet med en nyetablering i närområdet. Även om sådana möjligheter finns har vi kommit fram till att den nuvarande lokaliseringen, integrerat i ett kulturhus, har sådana kvaliteter att vi likväl förordar upprustning av befintlig anläggning. Detta innebär alltså ett avsteg från vår huvudprincip att det är ekonomiskt mer lönsamt att riva och bygga nytt än att lappa och laga en befintlig anläggning. Det gör att det här finns betydande risker för fler åtgärder på kort tid och fortsatt höga driftkostnader.

7.2.5. Askims simhall

Vi föreslår att Askims simhall ersätts med en ny anläggning i närheten av nuvarande placering. Bassängkapaciteten blir oförändrad, alternativt något större. Beträffande nuläge, funktioner, kostnader för underhåll och reinvesteringar se avsnitt 2.2.5 respektive 4.5.

Askims simhall är i väldigt dåligt tekniskt skick och kommunfullmäktige har därför avsatt investeringsmedel för att ersätta den med en ny och konvertera den gamla till någon form av aktivitetslokal. Den nya anläggningen ska ha samma funktioner som nuvarande. De närmaste åren kommer underhåll och reinvesteringar bara genomföras i den omfattning som krävs för att bibehålla verksamheten tills en ny anläggning står klar.

Lokaliseringsutredning för nytt bad är en prioriterad fråga då byggstart för en ny anläggning är planerad till år 2020. En placering på nuvarande tomt förutsätter att

anläggningen är stängd under cirka två år, vilket får konsekvenser för simundervisning, allmänhet och föreningsliv. Då vi föreslår att Frölundabadet totalrenoveras i nuvarande läge och därför måste hålla stängt under en längre tid vore det väldigt olyckligt om detsamma skulle gälla Askimsbadet. I samarbete med fastighetskontoret bedriver vi nu lokaliseringsstudier. För varje nybyggnation gäller att den helst ska placeras så att det finns utbyggnadsmöjligheter för att möta framtida behov.

Vi föreslår att hela nyinvesteringsprojektet, inklusive projektering och konvertering av nuvarande hall, får en budget om 125 mkr under perioden 2019-2021.

7.2.6. Kärra simhall

För Kärra simhall föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att behålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.6. Beträffande nuläge och funktioner se avsnitt 2.2.6.

Långsiktigt, när anläggningen har tjänat ut (runt år 2030), bör det övervägas att ersätta Kärra simhall på en annan plats. Med de utbyggnadsplaner som finns för stadsdelen skulle en ny anläggning längre söderut ge god tillgänglighet för betydligt fler invånare. I likhet med Askims simhall skulle då den befintliga simhallen kunna konverteras till någon form av aktivitetslokal. Ett tidigt inriktningsbeslut beträffande Kärra simhall underlättar det fortsatta planeringsarbetet.

7.2.7. Hammarbadet

Hammarbadets framtid har nyligen varit föremål för politiska ställningstaganden. Medel är avsatta och anläggningen, som är i väldigt dåligt skick, kommer att totalrenoveras under 2017. Beträffande historik, funktioner, reovering med mera, se avsnitt 2.2.7. och 4.7.

Då anläggningen är stängd nu finns det inga kostnader för underhåll eller reinvesteringar planerade. Beslutad reovering innebär bland annat anpassning till gällande myndighetskrav men funktionerna kommer att vara desamma.

Reoveringen ska ge anläggningen ytterligare 20 till 25 års livslängd. Då anläggningen redan idag är nästan 45 år gammal finns risk att denna livslängd inte uppnås. Vi måste avråda från ytterligare investeringar i anläggningen då det troligen skulle bli än mer kostsamt. Den fortsatta planeringen bör utgå från att anläggningen på lång sikt ska avvecklas och behovet täckas av andra bad och nyetableringar.

7.2.8. Dalheimers hus

För Dalheimers hus föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att behålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.8. Beträffande nuläge och funktioner se avsnitt 2.2.8.

Dalheimers hus vänder sig till en specifik målgrupp, nämligen personer med funktionsnedsättning eller personer som har en sjukdom som gör att de behöver varmvattenträning. Vi anser att anläggningen har en viktig funktion att fylla även framöver.

7.2.9. Lilla Amundöns bad

För Lilla Amundöns bad föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att behålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.9. Beträffande nuläge och funktioner se avsnitt 2.2.9.

Lilla Amundöns bad riktar sig till personer med funktionsnedsättning och är sommaralternativet till Dalheimers hus. Vi anser att anläggningen idag fyller det behov den är byggd för och föreslår därför inga förändringar utöver upprustning.

7.2.10. Styrö simhall

För Styrö simhall föreslår vi inga andra åtgärder än det underhåll och de reinvesteringar som krävs för att behålla nuvarande funktionalitet – se avsnitt 4.10. Beträffande nuläge och funktioner se avsnitt 2.2.10.

Styrö simhall är en lokal simhall för de närboende. Anläggningen är inte öppen för allmänheten, men kan hyras av alla. Vi ser idag inga behov att utveckla anläggningen.

7.3. Förslag avseende nya sim- och badanläggningar

I Göteborg går det idag cirka 60 000 invånare per sim- och badanläggning. Befolkningsprognoserna talar om en ökning med mellan 150 000 och 200 000 invånare fram till år 2035. För att hålla jämna steg med befolkningsutvecklingen räcker det inte med att öka kapaciteten i de befintliga anläggningarna. Vi behöver också bygga nya om fler göteborgare ska ha tillgång till en sim- och badanläggning inom rimligt avstånd. De demografiska förändringarna i form av en åldrande befolkning kommer dessutom att leda till en ökad efterfrågan på varmbassänger.

Vår uppfattning är att sim- och badanläggningar är en typ av verksamhet som ska vända sig till många olika målgrupper, såsom simundervisning, rehabilitering, föreningsliv och motionärer. De stadsdelar som vi i följande avsnitt lyfter fram som tänkbara lokaliseringalternativ skiljer sig åt i flera avseenden. En gemensam nämnare är emellertid att de har långa restider till sin närmaste kommunala sim- och badanläggning. Områdenas geografiska utbredning framgår av figur 4 i avsnitt 3.4.1. tidigare i denna rapport. För samtliga nyetableringar föreslår vi att idrotts- och föreningsnämnden får ansvaret för såväl ägande som verksamhetsdrift.

7.3.1. Ny anläggning i Kortedala/Bergsjön

Vi har tidigare i utredningen konstaterat att simkunnigheten är lägre i Östra Göteborg än i övriga staden. Såväl Kortedala som Bergsjön är områden som i rapporten ”Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg” pekats ut som socioekonomiskt svaga, vilket bland annat innebär höga ohälsotal. Kortedala och Bergsjön har också långa restider till andra sim- och badanläggningar, till skillnad från övriga områden med låg simkunnighet. Vi förordar därför att en ny sim- och badanläggning byggs i Kortedala/Bergsjön.

Vår uppfattning är att projektet bör kunna hanteras inom ramen för det pågående programmet för stadsutveckling för Kortedala och norra Kviberg eller det nyligen avslutade programarbetet för Bergsjön. Vi gör bedömningen att vi har goda förutsättningar att inom ramen för något av dessa program kunna hitta en lämplig placering. Vidare bedömer vi att projektering kan påbörjas under 2019, för att anläggningen sedan kan stå färdig 2021. Detta är den nyetablering som vi anser bör

komma igång först, eftersom den ligger i ett område med låg simkunnighet och dålig folkhälsa.

Vi föreslår att 125 mkr avsätts för projektet. Vår uppfattning är att Angered Arena även framöver ska vara den något större anläggningen i Nordost, men att den får en välbehövlig avlastning av en ny anläggning i Kortedala/Bergsjön. Utifrån vårt resonemang i avsnitt 7.1.2. kommer den nya anläggningen i Kortedala/Bergsjön därmed att fungera som ett lokalbad.

7.3.2. Ny anläggning i Torslanda/Björlanda

Vi har tidigare i utredningen identifierat Torslanda/Björlanda-området som en stadsdel med långt avstånd till sin närmaste sim- och badanläggning. Torslanda/Björlanda är ett område som kännetecknas av både hög simkunnighet och förhållandevis hög socioekonomisk status. Vi anser ändå att en ny sim- och badanläggning bör byggas där. Området har vuxit starkt i folkmängd under 2000-talet och har nu kommit upp i ett befolkningsunderlag som vi anser är tillräckligt för att motivera en ny anläggning.

Västra Hisingens stadsdelsnämnd har 2016-08-23 enhälligt ställt sig bakom ett yrkande om att en ny simhall i stadsdelen bör placeras vid Amhult centrum. Vår uppfattning är därmed att projektet bör kunna hanteras inom ramen för det pågående programarbetet för centrala Torslanda. Vi har goda förhoppningar att inom ramen för detta program hitta en lämplig placering. Vi ser att den tidsmässigt ligger något senare än den nya anläggningen i Kortedala/Bergsjön och att projektering kan påbörjas i början av 2020-talet.

Vi föreslår att 100 mkr avsätts för en ny anläggning i Torslanda/Björlanda. Vår uppfattning är att Lundbybadet även framöver ska vara den något större anläggningen på Hisingen, men att den får en välbehövlig avlastning av en ny anläggning i Torslanda/Björlanda. Utifrån vårt resonemang i avsnitt 7.1.2. kommer den nya anläggningen i Torslanda/Björlanda därmed att fungera som ett lokalbad.

7.3.3. Ny anläggning i Majorna-Linné

Det tredje större och sammanhängande området med låg tillgänglighet till en befintlig sim- och badanläggning består av stadsdelen Majorna-Linné samt vissa delar i omkringliggande stadsdelar. I likhet med Torslanda/Björlanda är även Majorna-Linné ett område med hög simkunnighet. Majorna-Linné har ungefär samma avstånd till Frölundabadet, Lundbybadet och Valhallabadet men inget av dem ligger riktigt nära. I stadsdelen finns Dalheimers hus, men det är en anläggning som enbart har öppet för personer med funktionsnedsättningar. Vi föreslår därför att en ny sim- och badanläggning bör etableras i eller i anslutning till stadsdelen Majorna-Linné.

Vi tror att en sådan anläggning, på grund av dess relativt centrala läge, har potential att locka fler årsbesök än de två föregående anläggningarna. Vi ser också att anläggningen i Majorna-Linné har förutsättningar att bli den lite större anläggningen i Väster, eftersom Frölundabadet inte i nuläget kan byggas ut med mer än en undervisningsbassäng. Vi föreslår därför att 250 mkr avsätts för en sim- och badanläggning i Majorna-Linné, vilket är ett något högre belopp än för Kortedala/Bergsjön och Torslanda/Björlanda. Utifrån vårt resonemang i avsnitt 7.1.2. kommer den nya anläggningen i Majorna-Linné därmed att fungera som ett områdesbad.

Till skillnad från de två föregående projekten, kan vi här inte peka ut något pågående programarbete där simhallsetableringen bör hanteras, utan ber att få återkomma om

detta. Den stora utmaningen i stadsdelen Majorna-Linné är bristen på tillgänglig mark; ett problem som vår förvaltning har identifierat även i samband med andra tilltänkta idrottsanläggningar. Det gör att vi också ser att projektet ligger något senare i tid jämfört med Kortedala/Bergsjön och Torslanda/Björlanda. Sannolikt kan en ny anläggning i Majorna-Linné stå klar först framåt mitten av 2020-talet.

7.3.4. Ny anläggning, lokalisering oklar

De tre ovan nämnda nyetableringarna ser vi som de mest lämpliga utifrån de förutsättningar som finns idag gällande bland annat simkunnighet/simskolestrategi, folkhälsa, tillgänglighet och demografi. Det är i samtliga fall etableringar som vi anser bör genomföras under 2020-talet. Men Göteborg kommer även efter 2020-talet att stå inför en rad stora stadsutvecklingsprojekt. Det handlar om byggande av bostäder och arbetsplatser, men också om stora förändringar av bil- och kollektivtrafiken.

Vi tycker därför det är rimligt att öppna för att en fjärde ny sim- och badanläggning byggs under 2030-talet. Vi avstår dock i nuläget från att peka ut en specifik lokalisering, utan ser att det bland annat påverkas av om och hur den här utredningens övriga förslag genomförs. Det är svårt att bedöma hur mycket en sådan anläggning förväntas kosta, men preliminärt nominerar vi 100 mkr, vilket innebär att det rör sig om ett lokalbad.

7.4. Förslag avseende ägande och drift av sim- och badanläggningarna

Det uppdrag idrotts- och föreningsnämnden erhållit av kommunstyrelsen avsåg inte bara att ta fram förslag beträffande investeringar i gamla och nya anläggningar utan också att lämna förslag beträffande organisering.

I avsnitt 2.1. redovisas nuvarande struktur för ägande och drift. Tio kommunala bad har fyra olika kommunala ägare; två nämnder (idrotts- och föreningsnämnden och lokalnämnden) och två bolag (Higab och Göteborgslokaler).

Samtidigt har vi fyra olika huvudmän för drift/verksamhetsansvar; tre nämnder (idrotts- och föreningsnämnden, social resursnämnd samt SDN Askim-Frölunda-Högsbo) och ett bolag (GotEvent AB).

Idrotts- och föreningsförvaltningen har under utredningens gång haft ett flertal kontakter med de aktörer som äger och/eller driver kommunens sim- och badanläggningar. Den text som redovisas i detta avsnitt är till stora delar avstämd med dessa aktörer.

7.4.1. Huvudmannaskap för verksamhetsdriften

Under utredningens gång har vi fått många indikationer på att detta splittrade huvudmannaskap skapar problem. Beträffande driften tar sig detta bland annat följande uttryck:

- Vi har olika priser
- Vi har olika entrésystem vilket gör att vi inte kan erbjuda gemensamma produkter/kort
- Vi uppträder inte heller enhetligt i förhållande till föreningslivet
- Vi genomför kommunfullmäktiges uppdrag om fri entré på olika sätt

Listan kan göras längre och dessutom adderas med annat som kan bli bättre om huvudmannaskapet samlas i en utförarorganisation såsom:

- Bättre förutsättningar för bemanning
- Bättre förutsättningar för kompetensförsörjning
- Bättre karriärmöjligheter för berörda personalkategorier
- Bättre förutsättningar att verkställa framtida uppdrag från staden

Vi har haft samråd med övriga aktörer (ägare och huvudmän för drift). Ingen har haft några egentliga invändningar mot slutsatsen att ansvaret för verksamhetsdriften bör samlas.

Nuvarande driftansvariga vid sidan av idrotts- och föreningsförvaltningen är följande tre:

1. GotEvent AB som driver Valhallabadet. I detta fall har frågan om huvudmannaskap nyligen utretts av stadsledningskontoret i särskild ordning. I april 2016 redovisade stadsledningskontoret resultatet av sin utredning till kommunstyrelsen i tjänsteutlåtande dnr 0964/14. Stadsledningskontorets slutsats är att driftansvaret bör övergå till idrotts- och föreningsnämnden och det gäller då inte bara Valhallabadet utan hela fastigheten inklusive Valhalla sporthallar och Wallenstamshallen. Stadsledningskontoret konstaterar/anför bland annat:

- Att Valhallafastigheten i dagsläget har ett stort eftersatt underhåll.
- Att de stordriftsfördelar som uppnås inom idrotts- och föreningsförvaltningen bör kunna leda till en effektivare drift av verksamheterna.
- Att samla likartad verksamhet under en och samma huvudman ökar förutsättningarna för att kunna erbjuda medborgarna god samhällsservice.
- Att driva och utveckla verksamhet i simhallar är en av idrotts- och föreningsförvaltningens kärnverksamheter vilket torde kunna bli positivt för såväl göteborgarens perspektiv som för personal och driftsekonomi.

Stadsledningskontoret konstaterar dels att verksamheten går med stora underskott, varför en överföring också förutsätter att finansieringsfrågan löses mellan bolagssektorn och staden och vidare att frågan om Scandinaviums framtid har stor betydelse för detta ärende. Med anledning härav lämnar stadsledningskontoret i sitt ärende inga förslag till beslut utan överlämnar sin översyn som underlag för vidare politisk beredning.

2. SDF Askim-Frölunda-Högsbo som driver Frölundabadet. Stadsdelsförvaltningen har inga invändningar mot att driftansvaret för kommunens bad samlas på en huvudman. Man har emellertid lyft frågan om de inom ramen för en sådan förändring, fortsatt skulle kunna vara utförare och ansvara för bemanningen av Frölundabadet då de ju har andra verksamheter i huset och bland annat ansvarar för en gemensam reception. Stadsdelsförvaltningens tjänster skulle då köpas av den nya huvudmannen.

3. Social resursförvaltning som driver badet i Dalheimers hus. Detta bad är inte öppet för allmänheten utan utgör en resurs för de som på grund av funktionsvariationer kräver specialanpassad anläggning och/eller för vilka bad utgör en del av behandlingen. Likväl nyttjas anläggningen till viss del även för skolans ordinarie simundervisning. Här kan man å ena sidan se anläggningen som en anläggning för en avgränsad grupp för vilken social resursnämnden har ansvar för att tillhandahålla specialtjänster som gruppen kräver och där bad är en av flera och nuvarande huvudmannaskap skulle därmed vara ändamålsenligt och relevant. Man kan å andra sidan se på frågan som att stadens bad så långt möjligt ska vara anpassade även för denna målgrupp och ingå i uppdraget att tillhandahålla badmöjligheter för alla göteborgare. Utredningens uppfattning är att det senare perspektivet ska vara vägledande.

Utredningens förslag är att driftansvaret för stadens bad på sikt samlas under idrotts- och föreningsnämnden.

Beträffande Valhallabadet bör det ske då nuvarande badanläggning ersätts. Driften av nuvarande anläggning fullföljs av GotEvent AB till dess anläggningen avvecklas eller tvingas till stängning på grund av fastighetens tekniska status.

Beträffande Frölundabadet och Dalheimers hus bör huvudmannskapet överföras till idrotts- och föreningsnämnden. Idrotts- och föreningsnämnden bör erhålla uppdraget att efter ytterligare samråd med SDN Askim-Frölunda-Högsbo respektive social resursnämnd utforma lösningar för ett samlat huvudmannskap som passar för dessa verksamheter (del av ett kulturhus respektive del av en serviceanläggning för personer med funktionsvariationer).

7.4.2. Ägandet

Även det splittrade ägandet skapar problem. Badanläggningar hör till kommunens mest komplexa anläggningar. I ägarrollen krävs spetskompetens som är svår att upprätthålla om man inte har flera anläggningar och ”daglig” kontakt med driftorganisationen och dess behov.

För att över tid vara en bra ägare av badanläggningar måste ägaren ytterst och i praktiken se badgästen/medborgaren som sin kund. Enklaste sättet att uppnå detta är att samla huvudmannskap för såväl ägande som drift.

Såväl Göteborgslokaler AB som lokalnämnden anför att de över tid haft svårt att ha rätt kompetens för att förvalta och utveckla sina badanläggningar. För Göteborgslokalers del har detta lett till att man nu föreslår att deras återstående ägande av bad (Hammarbadet) överförs till kommunen. Förslaget finns med i den översyn som Higab AB gjort beträffande Göteborgs Stadshus AB:s lokalkluster. Frågan har nu behandlats såväl i kommunstyrelsen (den 18 maj 2016, dnr 1661/15) som i kommunfullmäktige (den 2 juni 2016) och Göteborgslokaler AB har därmed bemyndigats att överlåta ”badfastigheten” till kommunen.

Higab vill skicka med att det även finns risker med ett samlat huvudmannskap för ägande och drift, exempelvis att verksamhetsanpassningar kan komma att prioriteras framför planerat underhåll. Observera att utredningens slutsats härvidlag gäller just badanläggningar i en förhållandevis stor stad med många kommunala badanläggningar som ger goda förutsättningar för en sådan organisering. Beträffande många andra kommunala lokaler som är mindre tekniskt komplicerade och mindre specialanpassade finns det säkert goda skäl även i den stora staden att skilja på ansvaret för ägande/fastighetsförvaltande respektive ansvar för den verksamhet som bedrivs i lokalerna.

Utredningens slutsats blir att ägandet av stadens bad helst bör samlas hos en huvudman. Om det av olika skäl inte är möjligt bör lösningar prövas där huvudmannen för drift/verksamhet likväl har ett glasklart ansvar för långsiktig planering och nödvändiga investeringar även om nuvarande regelverk förhindrar huvudmannen att genomföra investeringarna så bör hen likväl ha ansvaret för att planera och projektera dem.

7.4.3. ”Mellanrummet”

Driftansvaret är ingen enkel uppgift men bemanning, öppethållande, prissättning, städning, daglig skötsel med mera är saker som hör hit och de är relativt enkla att avgränsa och beskriva. Ägandet i formell mening är kanske ännu enklare.

Det är ”mellanrummet”, det vill säga ansvaret för fastighetens tekniska installationer som reningsanläggning, ventilation, uppvärmning, energiförbrukning i termer av reinvesteringar, periodiskt underhåll, akut underhåll med mera som är det riktigt svåra och det är inom detta område och gränsdragningar mellan ägare och hyresgäst som de stora problemen uppstår. Att gränsdragningen är svår har flera förklaringar men några är:

- Reinvesteringar, periodiskt underhåll, akut underhåll, drift och verksamhetsinriktning är kommunicerande kärn men med helt olika periodicitet/tidsaspekt och krav på helt olika kompetenser.
- Ofta är kompetens i de fastighetstekniska specialfrågorna större hos huvudmannen för driften än hos ägaren av fastigheten varför såväl ägare som hyresgäst gärna upprättar avtal där hyresgästen ansvar för tekniska installationer med mera är långtgående. Den stund hyresgästen inte får investera i annan huvudmans fastighet och inte heller förfogar över finansiering av sådana blir ansvaret för fastighetens långsiktiga utveckling likväl otydligt.
- Om dessa kompetenser (fastighetstekniska) till del upphandlas av ägaren i samband med behov av upprustning så löser det inte behovet av gemensam långsiktig planering.

Här visar historien i Göteborg att denna gränsdragningsproblematik gjort att beslut om upprustning/utveckling skjutits på framtiden och hamnar på politikernas bord när det gått så långt att de klokaste besluten inte längre går att fatta.

7.4.4. Sammanfattning av förslag beträffande ägande och drift

Summeringen av vår analys och våra argument i föregående avsnitt gör att vi landar i förslaget att hela huvudmannskapet för såväl verksamhetsdrift som ägande bör samlas hos en huvudman. Det främsta skälet är att vi inte ser någon annan lösning som ger tillräckligt goda förutsättningar för ett långsiktigt ansvarstagande för fastigheterna i kombination med ansvarstagande för göteborgarnas möjlighet att nyttja badanläggningar i staden. Med ett sådant samlat ansvar kan inte ägare och hyresgäst skylla på varandra när det så småningom blir uppenbart att anläggningen lider av långtgående eftersatt underhåll, varför risken för att denna situation uppstår reduceras. Ingen annan organisationslösning ger huvudägaren lika stora möjligheter till ansvarsutkrävande.

7.5. Sammanfattning av förvaltningens förslag

I avsnitt 7.1.2. har vi fört ett resonemang om att vi tänker oss en kombination av stora och små anläggningar i staden. När vi nu knyter ihop förslagen ser vi att ersättningen för Valhallabadet blir den stora, centrala sim- och badanläggningen, alltså ett så kallat centralbad. Lundbybadet får funktionen av ett områdesbad för Hisingen och kompletteras av lokalbad i Torslanda/Björlanda och i stadsdelen Norra Hisingen. I Nordost blir Angered Arena det större områdesbadet, medan den nya anläggningen i Kortedala/Bergsjön och Hammarbadet fungerar som lokalbad. För Väster ser vi att lokalbaden i Frölunda och Askim får sällskap av ett områdesbad i Majorna-Linné. Dalheimers hus, Lilla Amundöns bad och Styrösö simhall är anläggningar som finns kvar och som även fortsatt vänder sig till specifika målgrupper.

Av de befintliga sim- och badanläggningarna föreslår vi alltså att Askims simhall och Valhallabadet ersätts med nya anläggningar inom samma del av staden som idag. För

Askims simhall ser vi att detta bör ske relativt omgående. Frågan om ersättning för Valhallabadet är mycket komplex, men preliminärt ser vi att en ny anläggning bör kunna stå klar framåt mitten av 2020-talet. För Kärra simhall föreslår vi de åtgärder som krävs för att behålla nuvarande funktioner. Runt år 2030 bör det bli aktuellt att ersätta den i samma del av staden som idag. Vi öppnar dock för en placering något längre söderut då det skulle ge god tillgänglighet för betydligt fler invånare.

För Lundbybadet föreslår vi dels åtgärder som krävs för att bibehålla nuvarande funktioner, men även en tillbyggnad för att öka kapaciteten och för att ge anläggningen fler funktioner. Vi föreslår att Frölundabadet totalrenoveras och byggs ut med en extra undervisningsbassäng. För Angered Arena, Dalheimers hus, Lilla Amundöns bad och Styrösö simhall föreslår vi i varierande utsträckning successivt underhåll eller upprustning, dock med oförändrad bassängskapacitet. För Hammarbadet bör vi framåt 2035 överväga hur dess framtid ska se ut.

Vi föreslår att flera nya sim- och badanläggningar byggs i Göteborg under kommande 20-årsperiod för att möta dagens brist och den framtida förväntade befolkningstillväxten. Vi pekar ut tre möjliga och lämpliga lokaliseringar: Kortedala/Bergsjön, Torslanda/Björlanda och Majorna-Linné. I samtliga dessa tre fall bör etablering kunna ske från runt år 2020 och följande år. Vi öppnar också för att en fjärde ny anläggning byggs under 2030-talet. Här har vi inte i dagsläget inte någon utpekad lokalisering. För anläggningarna i Kortedala/Bergsjön och Torslanda/Björlanda pekar vi ut specifika programarbeten där simhallsetableringen bör kunna hanteras. Vi anser att simhallsetableringen i Kortedala/Bergsjön är den som bör kunna komma igång först.

De tre anläggningar som har en föreslagen lokalisering motiveras samtliga med att de ligger i stadsdelar som idag inte har någon sim- och badanläggning samt att de har befolkningsmässigt stora upptagningsområden. Därutöver motiveras anläggningen i Kortedala/Bergsjön med att området har låg simkunnighet och dålig folkhälsa, anläggningen i Torslanda/Björlanda med att området har en restid till närmaste sim- och badanläggning som är längre än någon annanstans i Göteborg, medan anläggningen i Majorna-Linné motiveras med att det saknas en större sim- och badanläggning i Väster. Samtliga tre områden har lyfts fram som lämpliga för lokalisering av en ny sim- och badanläggning i de tre undersökningar (kund-, medborgar- och webbundersökning) som vi har genomfört under våren 2016.

Utredningens förslag gynnar flera områden i Göteborg med lägre simkunnighet och sämre folkhälsa. I avsnitt 3.2.4. har vi identifierat flera sådana områden. Angered är en stadsdel som redan idag har två sim- och badanläggningar, där görs satsningar på Angered Arena och Hammarbadet. Biskopsgården gynnas av en upprustning och utbyggnad av Lundbybadet, Frölunda/Tynnered av motsvarande satsning på Frölundabadet och Kortedala/Bergsjön av att det området föreslås få en ny anläggning. Men utredningens förslag gynnar även andra områden i Göteborg, då vår uppfattning är att sim- och badanläggningar ska vara till för alla göteborgare, inte bara dem med låg simkunnighet.

Vi föreslår att hela huvudmannskapet för såväl verksamhetsdrift som ägande på sikt bör samlas hos en huvudman och att den huvudmannen är idrotts- och föreningsnämnden. Anledningen är att vi inte ser någon annan lösning som ger tillräckligt goda förutsättningar för ett långsiktigt ansvarstagande för fastigheterna i kombination med ansvarstagande för göteborgarnas möjlighet att besöka badanläggningar i staden.

I tabell 15 redovisas en tänkt investeringsplan för idrotts- och föreningsnämndens sim- och badanläggningar, samt de nybyggnationer som vi föreslår att idrotts- och

föreningsnämnden ska ansvara för. Tabellen är indelad i fyraåriga investeringsperioder, med undantag för åren närmast 2035, som har slagits ihop till en åttaårsperiod. Att vissa projekt ligger närmare i tiden beror på att de inte är fullt lika komplexa som andra och att de berör delar av staden där tillgången på ledig mark förmodligen inte är ett lika stort hinder som på andra håll. Beloppen är ungefärliga och särskilt avseende perioden närmast 2035 finns det en hel del osäkerheter.

För Askims simhall och Kärra simhall ingår kostnader för konvertering av befintlig anläggning till någon form av aktivitetslokal. Observera att redovisade åtgärder under åren 2016-2019 i tabell 15 överensstämmer med den av kommunfullmäktige fastställda investeringsplanen för perioden.

Åtgärd	2016-2019	2020-2023	2024-2027	2028-2035	Summa
Lundbybadet – upprustning och utbyggnad	22	10	308	20	360
Askims simhall – upprustning och ersättning	5,5	120			125,5
Kärra simhall – upprustning och ersättning	8,5			150	158,5
Lilla Amundöns bad – upprustning	8			5	13
Kortedala/Bergsjön - nyetablering	10	115			125
Torslanda/Björlanda – nyetablering		100			100
Majorna-Linné – nyetablering		25	225		250
Nyetablering – lokalisering oklar				100	100
Summa	54	370	533	275	1 232

Tabell 15. Förslag till investeringar fram till och med 2035 för idrotts- och föreningsnämndens sim- och badanläggningar. Beloppen anges i mkr och är ej indexerade utifrån någon årlig prisförändring, utan bygger på 2016 års priser. Även de nya anläggningar som förvaltningen föreslår ska byggas finns med.

När det gäller de sim- och badanläggningar som i skrivande stund inte är idrotts- och föreningsnämndens, är det svårare för oss att ange en tidsuppfattning för olika reinvesteringar och investeringar. En bedömning följer nedan i punktform:

- Nytt centralbad – ersättning för Valhallabadet: Cirka 1 miljard kronor, projektet är mycket angeläget varför beslut bör fattas snarast möjligt.
- Angered Arena – upprustning: Cirka 20 miljoner kronor, bör ske 2028-2035.
- Frölundabadet – upprustning och utbyggnad: Cirka 140 miljoner kronor, projektet är mycket angeläget varför beslut bör fattas snarast möjligt.
- Hammarbadet – upprustning: Cirka 52 miljoner kronor, varav 42 mkr sker 2016-2019.
- Dalheimers hus – upprustning: Cirka 16 miljoner kronor, sker löpande under perioden 2016-2035.
- Styrös simhall – upprustning: Cirka 5 miljoner kronor, bör ske 2024-2027.

De totala investeringarna i sim- och badanläggningar kommer, enligt utredningens förslag, att uppgå till närmare 2,5 miljarder kronor (i 2016 års priser) under en 20-årsperiod. Om utredningens alla förslag genomförs är vår bedömning är att det rör sig om en ungefärlig fördubbling av bassängkapaciteten. När principbeslut om att något av utredningens förslag ska genomföras kommer utformningen av anläggningarna att ingå som en del i ordinarie stadsutvecklingsprocess med samråd, medborgardialog och så vidare.

Bilaga 1. Befolkningsstatistik för Göteborgs Stad

År	0-5	6-15	16-19	20-64	65-74	75-	Totalt
2000	29 779	51 642	18 885	291 921	34 049	40 714	466 990
2001	29 790	52 034	19 299	296 190	33 365	40 589	471 267
2002	30 171	52 059	19 419	299 937	33 165	40 170	474 921
2003	30 702	51 610	19 939	302 971	33 080	39 753	478 055
2004	31 339	51 096	20 558	305 961	33 074	39 382	481 410
2005	32 052	50 168	21 139	309 368	33 133	39 082	484 942
2006	33 210	49 175	22 152	313 130	33 321	38 769	489 757
2007	34 228	48 355	22 915	315 650	33 992	38 362	493 502
2008	35 601	47 884	23 305	320 020	35 581	37 806	500 197
2009	36 999	47 768	23 540	324 343	37 339	37 341	507 330
2010	38 334	47 823	23 257	328 123	39 350	36 864	513 751
2011	39 277	48 409	22 527	332 399	41 155	36 607	520 374
2012	40 084	49 664	21 981	335 022	43 026	36 312	526 089
2013	40 751	51 501	21 478	338 607	44 778	36 156	533 271
2014	41 167	53 265	21 168	342 808	46 476	36 261	541 145
2015	41 305	55 288	21 035	346 358	47 706	36 498	548 190
Förändring 2000-2015	11 526	3 646	2 150	54 437	13 657	- 4 216	81 200
Förändring 2000-2015	39 %	7 %	11 %	19 %	40 %	- 10 %	17 %

Tabell 16. Folkmängden i Göteborg 2000-2015 fördelad på åldersgrupp. Källa: Statistiska centralbyrån.

År	0-5	6-15	16-19	20-64	65-74	75-	Totalt
2015	41 305	55 288	21 035	346 358	47 706	36 498	548 190
2016	41 603	57 914	21 632	350 460	48 570	36 772	556 951
2017	42 377	60 307	22 531	355 237	49 295	37 471	567 218
2018	43 115	62 846	23 531	360 594	49 832	38 640	578 558
2019	43 937	64 701	24 741	365 556	50 137	39 836	588 908
2020	44 631	66 404	25 726	370 362	50 411	41 295	598 829
2021	45 318	67 589	26 418	374 492	50 807	42 785	607 409
2022	45 925	68 515	27 177	378 867	50 993	44 359	615 836
2023	46 510	69 302	27 793	383 332	51 190	45 921	624 048
2024	47 043	69 977	28 493	387 640	51 500	47 409	632 062
2025	47 535	70 573	29 273	392 096	51 907	48 734	640 118
Förändring 2015-2025	6 230	15 285	8 238	45 738	4 201	12 236	91 928
Förändring 2015-2025	15 %	28 %	39 %	13 %	9 %	34 %	17 %

Tabell 17. Befolkningsprognos för Göteborg till och med 2025 fördelad på åldersgrupp. Källa: Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad.